

Bir Ekonomi Güvenliği Meselesi

Marmara - Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

Bir Ekonomi Güvenliği Meselesi

“Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü”

Bir Ekonomi Güvenliği Meselesi
“MARMARA-ORTA ANADOLU SANAYİ DÖNÜŞÜMÜ”

İmtiyaz Sahibi

Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi adına
Lütfi Can BAŐARAN

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Turan PAKSOY
Doç. Dr. Gökhan AKANDERE
Doç. Dr. M. Levent YILMAZ
Dr. Ahmet ÇELİK
Koray GÜÇLÜ

Grafik Tasarım & Kapak

Feyza BABACAN

Baskı Yeri, Yılı

Konya, 2023

E-ISBN

978-625-94211-2-4

KOSAM

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cad.
No:130 42020 Karatay / Konya
www.kosam.org

KTO Karatay Üniversitesi Yayınları
Kasım 2023

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir.

Ön Söz

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100. yılındayız. Ülkemizin ikinci yüz yılında çok daha büyük ve güçlü Türkiye hayalini gerçekleştirmek için çalışmanın heyecanı içindeyiz. Çok büyük zorluklarla kurduğumuz ve dönem dönem büyük sıkıntılar geçirmemize rağmen küresel bir güç olduğunu tüm dünyaya kabul ettiren ülkemizin yeni hedeflerinin temelinde daha büyük bir kalkınma hamlesi ilk sırada yer almaktadır.

Türkiye'yi dünyada hak ettiği konuma getireceğine inandığımız yeni kalkınma hikayesine en büyük katkıyı verecek şehirlerin başında Konya gelmektedir. Konya'nın en köklü kurumlarından biri olan Konya Ticaret Odası olarak şehrimizin taşıdığı bu misyonun bilinciyle Odamız ekosistemindeki tüm kurumlarımızla çalışmaya devam etmekteyiz.

Bu kapsamda Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM), şehrimiz, bölgemiz ve ülkemiz için çalışan; kaliteli verilerle bilgilendirme, yapıcı politikalar üretme, katma değerli projeler önerme ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlama anlayışına sahip bir düşünce kuruluşudur.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM, faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütmektedir.

KOSAM tarafından hazırlanan "Bir Ekonomi Güvenliği Meselesi Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü" isimli rapor, ülkemizin ekonomik ve demografik yoğunluğunun tek bir bölgede konumlandırılması ve planlanmasının getirdiği riskleri detaylı analizlerle incelemektedir.

Ülkemiz için stratejik öneme sahip olan Raporumuzun hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor, hayırlar getirmesini diliyorum.

Selçuk ÖZTÜRK

Konya Ticaret Odası Başkanı

İçindekiler

Ön Söz.....	i
Giriş.....	1
1. Bölüm: Ekonomi Güvenliği	3
2. Bölüm: Marmara Gerçekliği	5
3. Bölüm: Orta Anadolu Koridoru	7
4. Bölüm: Bölgesel Karşılaştırma	10
5. Bölüm: Metodoloji ve Analiz.....	23
6. Bölüm: Orta Anadolu Sanayi Bölgesi Detaylı Değerlendirme	34
7. Bölüm: Planlamada Kritik Başlıklar	40
8. Bölüm: Altyapı Yatırımları	42
Sonuç ve Değerlendirme.....	54
Kaynakça	57
EK 1: Metodoloji	59
EK 2: Tablolar.....	62

Giriş

Ülkelerin tamamen birbirine eklemlendiği günümüz küresel ticaret koşullarında, bölgesel ve uluslararası arenada Türkiye Cumhuriyeti'nin gücünü ve dayanıklılığını artırmak için kamu, sivil toplum ve özel sektörde sayısız çalışma yapılmaktadır. Türkiye'nin büyüme ve kalkınma hedefleri üzerine yapılan bu çalışmaların temelini sürdürülebilirlik perspektifi oluştururken üretilen projeler; ekonomik, sosyal ve çevresel olmak üzere üç kilit başlığın altında tasarlanmaktadır. Bu çalışmaların odağında yaygın bir şekilde, ekonomik ve sosyal sermayesinde oluşan uçurum ile İstanbul yer almaktadır. Hatta Arkitera'da 17 yıl önce yayımlanan bir değerlendirmede dahi kutup başı olarak anılan şehrin, diğer önemli yerleşim merkezleriyle arasındaki gelişmişlik farkının kapanmasına imkân vermediğinin altı çizilerek şöyle tanımlanır:

“İstanbul Metropolünün aşırı büyümesi, doğal ve ekonomik kaynaklara dayalı kentsel sürdürülebilirliğini de riske sokmakta ve artan üretim ve hizmet maliyetleriyle küresel rekabette tutunması konusunda endişeler uyandırmaktadır. Yarışan metropoller sisteminde, İstanbul'un da artık yapısal yetersizliklerini gidermesi, gereksiz yüklerden kendini arındırması gerekmekte olup kentsel maliyetlerini desantralizasyon yoluyla uygun ölçekler oluşturarak düşürmesi kaçınılmazdır.”¹

Uzun vadeli risklerden korunmak, herkes için kapsayıcı ve adil yaşam olanağı sağlamak söz konusu olduğunda da sadece İstanbul değil, çevre illeriyle birlikte Marmara Sanayi Bölgesi'nin kayda değer bir kısmının Orta Anadolu'da yeniden konumlandırılması artık bir fikir olmanın dışında; ekonomik, sosyal ve çevresel anlamda sürdürülebilirliğin ve buna ilave olarak ekonomi güvenliğinin birincil şartı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugün Marmara Sanayi Bölgesi'nin Türkiye ekonomisi içerisindeki büyüklüğü, önemi ve katkısı göze alındığında söz konusu bölgenin karşı karşıya kalması muhtemel her türlü tehdidin aynı zamanda tüm ülkenin ekonomi güvenliğine yönelik olduğu değerlendirilmektedir.

¹ https://v3.arkitera.com/UserFiles/File/download/imp/bolge_brosur_A4.pdf

Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM) olarak hazırladığımız bu raporda; detaylarını içeriğinde okuyacağınız üzere Marmara Sanayi Bölgesi'ndeki İstanbul, Kocaeli ve Bursa illerinde yer alan imalat ve sanayi sektörlerindeki değerlerin kayda değer bir kısmının, Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nde bulunan Aksaray, Ankara, Karaman, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde ve Yozgat illerine aktarılmasının analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

İyi okumalar.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

1. Bölüm: Ekonomi Güvenliği

Bir ülke vatandaşlarının güvenlik ile ilgili algıları genellikle yakın tarihlerde karşı karşıya kaldıkları riskler ve tehditler üzerinden şekillenir. Oysa güvenlik kavramına ilişkin genel geçer yaklaşımlar elde edilmiş değerlerin korunması ile ilgilidir. Örneğin Türkiye’de güvenlik kavramı maalesef yoğunluklu olarak askeri ve kolluk kapsamında ele alınmaktadır. Kuşkusuz bunda yakın coğrafyada olan biten ve neredeyse 40 yıldan fazla bir süredir karşı karşıya kalınan terör tehdidinin rolü büyüktür. Ancak güvenlik bir kavram ve çalışma alanı olarak bu yaklaşımdan çok daha fazlasını ifade etmektedir.

İlgili yazında güvenliğe ilişkin pek çok tanım olmakla beraber en çok başvurulanlardan birisi Wolfers’a aittir. Wolfers güvenliği, objektif anlamda elde edilmiş değerlere karşı başkaca bir tehdidin olmaması, subjektif anlamda ise bu değerlere karşı başkaca bir saldırı gelmesine ilişkin bir korkunun yaşanmaması hali olarak tanımlar.² Görüleceği üzere kavramın odak noktası elde edilmiş olan değerlerdir. Bu değerler hayati, sosyal, bireysel, finansal ve hatta ekonomik olmak üzere çok farklı alt çalışma alanlarını kapsamaktadır.

Bir diğer önemli tanıma imza atan Luciani de güvenliği dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı kendini koruyabilme yeteneği olarak tanımlamaktadır.³ Öte yandan konunun bir de maliyet boyutu vardır. Yani bu kendini koruyabilme kapasitesi ve/veya kabiliyetinin maliyeti ne olmalıdır? Ya da başka bir ifade ile böyle bir koruma kapasitesi için ne kadarlık bir maliyete katlanmak gerekmektedir? Bu noktada ise Miller’in güvenlik tanımına başvurmakta fayda var. Miller’a göre güvenlik, elde bulunan değerlere yönelik bir tehdidin olmaması ve eğer bir tehdit oluşursa da maruz kalınan tehdidin rasyonel bir maliyetle savuşturulabilme kapasitesidir.⁴

² Arnold Wolfers, “National Security: As an Ambiguous Symbol”, Political Science Quarterly, 67(4), December, 1952, S. 485.

³ Giacomo Luciani, “The Economic Content of Security”, Journal of Public Policy, 8(2), 1989, s. 151.

⁴ Benjamin Miller, “The Concept of Security: Should it be Redefined”, Journal of Strategic Studies, 24(2), June 2001, s.16.

Barry Buzan güvenliğin askeri, siyasi, ekonomik, sosyal ve çevresel olmak üzere beş boyutunu olduğunu ifade etmektedir.⁵ Güvenlik ile ilgili tanım yaparken bu boyutlardan ekonomi alanına atıf Thomas Homer-Dixon tarafından yapılmıştır. Homer-Dixon' göre güvenlik; bireylerin fiziksel, sosyal ve ekonomik refahlarının korunmasıdır.⁶

Güvenlik ile ilgili tanımların sayısını artırmak ve detaylandırmak mümkün olmakla birlikte yukarıda verilen tanımların bu raporun hedefine yönelik yeteri kadar bilgi verdiğini düşünüyoruz. Peki ekonomi güvenliği kavramı ile neyi kastediyoruz?

“Ekonomi güvenliği: bir ülke vatandaşlarının yakalamış olduğu yaşam standardının sürdürülebilir olmasını sağlayacak elde edilmiş değerlerin himaye edilmesi ve yaşam standardını artırabilecek potansiyel değerlerin de elde edilmesinin önündeki engellerin kaldırılmasıdır.”⁷ olarak Levent Yılmaz tarafından tanımlanmıştır.

Görüleceği üzere ekonomi güvenliğinin tesisi bir süreçtir. Öncelikle yaşam standardının artırılması sonrasında ise o standardın sürdürülebilir olması ile ilgilidir. Dahası yaşam standardının daha da artması için çaba gösterilmesi gerekir. Fakat esas olan mevcudun korunmasıdır. Bu noktadan hareketle Türkiye'nin üretim, katma değer oluşturma ve sürdürülebilirliğinin sıklet merkezi haline gelen Marmara Sanayi Bölgesi'nin başta doğal afetler olmak üzere karşı karşıya kalması muhtemel risklerin Türkiye için bir ekonomi güvenliği sorunu haline gelebileceği değerlendirilmektedir.

⁵ Barry Buzan, “Is International Security Possible?”, Booth Ken, Harper Collins (der.), New Thinking About Strategy and International Security, New York, 1991, s. 34.

⁶ Thomas Homer-Dixon, “On the Threshold: Environmental Changes as Causes of Acute Conflict”, International Security, 16(2), 1991.

⁷ M. Levent Yılmaz, “”

2. Bölüm: Marmara Gerçekliği

Doğu Avrupa'dan Mezopotamya'ya yüzyıllar boyunca nice imparatorlukların merkezi olan İstanbul ve çevresindeki iller Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili hemen her konuda ilk sırayı almaktadır. Başka bir ifadeyle geleneği devam ettiren Marmara Bölgesi ülkemizde ortaya çıkarılan katma değer merkezi olarak tanımlanmaktadır.

Tarihin, kültürün, turizmin, finansın merkezi olan İstanbul, kara-hava ve deniz ulaşım kolaylığının da etkisiyle yıllar içinde sanayinin de gözdesi olup metropol tanımının çok ötesine geçmiştir. Zaten bu sebeplerle 2022 verilerine göre tek başına Türkiye Cumhuriyeti vergi gelirlerinin %45,18'ini, parçası olduğu Marmara Sanayi Bölgesi ise 57,67'sini sağlamıştır. Bölge 2020 verileriyle Türkiye'nin toplam ihracatının %59'unu, toplam ithalatının ise %65,62'sini karşılamaktadır. İstanbul'un toplam ihracattaki payı %48,82, ithalattaki payı ise %57,79 olmuştur.

Cazibe merkezi olan kentin bu hali sosyal ve ekonomik açıdan çok ciddi riskleri de barındırmaktadır. Türkiye nüfusunun %18,59'u İstanbul'da, ülkenin toplam nüfusunun dörtte biri ise Marmara Sanayi Bölgesi'nde yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğuna kilometrekareye düşen kişi sayısından baktığımızda ise İstanbul birinci, Kocaeli ikinci, Bursa altıncı sıradadır.

Yıllar içinde göçle gelen hızlı büyüme ve çarpık yapılaşma sorunları da göz önüne alındığında bölgede yaşayanlar için altyapıdan ulaşım temeli ihtiyaçlara erişimde sayısız eşitsizlik meydana gelmektedir. Kaynak kullanımı yetersiz kalmakta ve iklim değişikliğine uygun çözümlerin üretilmesi zorlaşmaktadır. Bölgedeki yoğunluk, yoksulluktan toplumsal eşitsizliğine kadar sürdürülebilir refahın hemen hemen her alt başlığında en büyük engel olarak karşımıza çıkmaktadır.

Demografik Değerlendirme

Marmara Sanayi Bölgesi ve özellikle İstanbul'un nüfus ve yerleşim düzeyi olarak sıkışık yapıda olması, aslında sanayi bölgesinin gelişme potansiyelini de olumsuz biçimde etkilemektedir. Üretimin bir ülkenin dışa bağımlılığın azalması ve gelişimindeki önemi düşünüldüğünde içinde bulunulan koşullar hem vatandaşların refahı hem de ekonomik ilerleme açısından değişimi zorunluluk haline getirmektedir.

İstanbul tek başına Türkiye'deki sanayi tesisi sayısının beşte birine sahiptir. Marmara Sanayi Bölgesi ise 2022 verileriyle sanayi tesisi sayısının %30,28'lik ve sanayi istihdamının %34,58'lik kısmını oluşturmaktadır. İstanbul-Kocaeli-Bursa'daki sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin çoğunluğunun birbiriyle bağlantılı olduğu da bilinmektedir. Türkiye'deki toplam çalışan sayısının %31,49'u da yine bu bölgede ikamet etmektedir.

Marmara Sanayi Bölgesi'nin Sanayi Tesisi ve İstihdam Verileri

İl	Sanayi Tesisi Sayısı	Türkiye'deki Payı (%)	Sanayi İstihdam (kişi)	Türkiye'deki Payı (%)
İstanbul	26.251	19,92	769.730	19,87
Kocaeli	3.292	2,50	235.549	6,08
Bursa	10.364	7,86	334.165	8,63
Marmara Sanayi Bölgesi	39.907	30,28	1.339.444	34,58
Türkiye	131.786	100	3.874.190	100

Kaynak: <https://www.tuik.gov.tr/>, <https://www.sanayi.gov.tr/>, 2020 yılı verileri

3. Bölüm: Orta Anadolu Koridoru

Marmara Sanayi Bölgesi'nin sahip olduğu sektörel değerlerin sürdürülebilir olması ve büyümenin devam edebilmesi için gerekli olan dönüşüm bizi ikinci önemli konuya getirmiştir. Tüm bu değerler nereye aktarılacaktır?

Türkiye'nin ilk kez 2009 yılında gündeme aldığı Türkiye Mekânsal Strateji Planı (TMSP) temelde özellikle büyük kentlerde ortaya çıkan yeni olgular ve sorunlar karşısında geleneksel kapsamlı planlama yaklaşımının yetersiz kalması sonucunda, ani ve büyük değişimlere karşı çözüm üretebilmek için daha esnek bir yaklaşıma ihtiyaç duyulması sebebiyle geliştirilmiştir.⁸

Türkiye'nin Koridor Odaklı Gelişme Haritası

Kaynak: Üst Ölçekli Mekânsal Stratejik Planlama Projesi, TEPAV

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı liderliğinde üç ayrı etap halinde 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yapılan TMSP çalışmalarına İstanbul Teknik Üniversitesi'nin yanı sıra geniş yelpazede paydaşlar da katkı vermiştir. Stratejik Çevresel Değerlendirmenin de (SÇD) eklendiği sürece paralel olarak Türkiye

⁸ <https://webdosya.csb.gov.tr/db/scd/icerikler/tmspn-ha-kbr-20210303125213.pdf>

Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından da Üst Ölçekli Mekansal Stratejik Planlama Projesi hazırlanmıştır. Bu doğrultuda haritası paylaşılan Koridor Odaklı Gelişme yaklaşımı Marmara Sanayi Bölgesi'nin alternatifini de açıkça ortaya koymaktadır.

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi

Nitelikli imkân setine ve sıçrama potansiyeline sahip İç Anadolu Bölgesi'nin Koridor yaklaşımı ile kesişen 10 ili; Aksaray, Ankara, Karaman, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde ve Yozgat planlanan transferin karşı ucuna denk düşmektedir.

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nin Sanayi Tesisi ve İstihdam Verileri

İl	Sanayi Tesisi Sayısı	Türkiye'deki Payı (%)	Sanayi İstihdam (kişi)	Türkiye'deki Payı (%)
Ankara	10.717	8,13	227.583	5,87
Konya	7.669	5,82	111.595	2,88
Kayseri	3.765	2,86	91.866	2,37
Nevşehir	710	0,54	7.690	0,20
Yozgat	599	0,45	6.944	0,18
Aksaray	533	0,40	15.326	0,40
Niğde	497	0,38	11.435	0,30
Karaman	454	2,86	19.373	0,50
Kırşehir	380	0,29	7.712	0,20
Kırıkkale	314	0,24	8.878	0,23
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	25.638	21,97	508.402	13,13
Türkiye	131.786	100	3.874.190	100

Kaynak: <https://www.tuik.gov.tr/>, <https://www.sanayi.gov.tr/>, 2020 yılı verileri

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi Türkiye GSYH'nin, sanayide %15,21, imalat için %13,14 ve toplamda %12,70'lik payı ile oldukça önemli bir değere sahiptir. Orta Anadolu Sanayi Bölgesi, Türkiye'deki sanayi tesisi sayısının %21,97'lik ve sanayi istihdamının %13,13'lik kısmını oluşturmaktadır. Halihazırdaki altyapı ve tecrübesi ile Orta Anadolu Sanayi Bölgesi, Türkiye ekonomisinin sürdürülebilir büyümesi için de fırsat sunmaktadır. Ayrıca bahsi geçen illerin afet riski az olan

bölgede yer alması, sanayi ve imalat sektörlerinin olası risklerden korunmasına da imkân sağlamaktadır.

Sahip olduğu değerlerle Marmara Sanayi Bölgesi'ni pek çok manada ikame etme potansiyelini taşıyan Orta Anadolu Sanayi Bölgesi, üretimin niteliğinin yeniden tasarlanması için fırsatları da beraberinde getirmektedir. Bu yeniden tanımlama coğrafi avantajlarla büyüme, yeşil enerji, yerel iş gücünün katılımı, beraberinde oluşacak teşvikler ve kadınların daha aktif rol alabileceği süreçlerin tasarlanması gibi pek çok seçenek barındırmaktadır.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

4. Bölüm: Bölgesel Karşılaştırma

4.1. Sektörel Dağılım Verileri

Raporun bu bölümünde, iki ayrı bölgenin illerinde faaliyet gösteren sektörlerin dağılımı incelenmiştir. Her bir ilde ilk üç sırada yer alan sektörler listelenmiş, o ilde faaliyet göstermeyen sektörler de ayrıca yer verilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan verilerin bulunduğu tablolar Ek 2'de detaylı bir şekilde sunulmaktadır.

Marmara Sanayi Bölgesi'nin Sektörel Dağılım Verileri

İstanbul ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %15,56 ile "Giyim eşyalarının imalatı", ikinci sırada %12,55 ile "Fabrikasyon metal ürünleri imalatı", üçüncü sırada ise %10,85 ile "Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı" sektörleri yer almaktadır.

Kocaeli ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %20,72 ile "Fabrikasyon metal ürünleri imalatı", ikinci sırada %12,88 ile "Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı", üçüncü sırada ise %9,81 ile "Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı" sektörlerinin yer almaktadır. İlde "Kömür ve linyit çıkartılması" ve "Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı" sektörlerinde faaliyet gösteren işletme yoktur.

Bursa ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %21,31 ile "Tekstil ürünlerinin imalatı", ikinci sırada %17,35 ile "Mobilya imalatı", üçüncü sırada ise %9,31 ile "Fabrikasyon metal ürünleri imalatı" sektörleri yer almaktadır. İlde "Tütün ürünleri imalatı" alt sektöründe faaliyet gösteren işletme yoktur.

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nin Sektörel Dağılım Verileri

Aksaray ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %19,70 ile "Gıda ürünlerinin imalatı", ikinci sırada %12,38 ile "Elektrik enerjisi

üretimi”, üçüncü sırada ise %12,20 ile “Fabrikasyon metal ürünleri imalatı” sektörleri yer almaktadır.

Ankara ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %14,97 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, ikinci sırada %10,47 ile “Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)”, üçüncü sırada ise %9,39 ile “Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı” sektörleri yer almaktadır.. İlde “Tütün ürünleri imalatı” sektöründe faaliyet gösteren işletme yoktur.

Karaman ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %18,94 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, ikinci sırada %18,72 ile “Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı”, üçüncü sırada ise %14,54 ile “Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım” alt sektörleri yer almaktadır. İlde ikisi madencilik, altısı imalat sektörlerinde olmak üzere sekiz alt sektörde faaliyet gösteren işletme yoktur.

Kayseri ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %25,71 ile “Mobilya imalatı”, ikinci sırada %13,49 ile “Fabrikasyon metal ürünleri imalatı”, üçüncü sırada ise %7,57 ile “Gıda ürünlerinin imalatı” alt sektörleri yer almaktadır. İlde “Kömür ve linyit çıkarılması”, “Ham petrol ve doğalgaz çıkarımı”, “Tütün ürünleri imalatı” sektörlerinde faaliyet gösteren işletme yoktur.

Kırıkkale ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %17,83 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, ikinci sırada %11,46 ile “Fabrikasyon ve metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç), üçüncü sırada ise %9,55 ile “Kauçuk ve plastik ürünlerinin imalatı” alt sektörleri yer almaktadır. İlde “Kömür ve linyit çıkarılması”, “Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı”, “Tütün ürünleri imalatı” ve “Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı” alt sektörlerinde faaliyet gösteren işletme bulunmamaktadır.

Kırşehir ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %18,95 ile “Mobilya imalatı”, ikinci sırada %14,21 ile “Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı”, üçüncü sırada ise %13,42 ile “Gıda ürünlerinin imalatı” alt sektörleri yer almaktadır. İlde 11 alt sektörde faaliyet gösteren işletme yoktur.

Konya ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %17,36 ile “Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı”, ikinci sırada %17,17 ile “Fabrikasyon metal ürünleri imalatı”, üçüncü sırada ise %10,72 ile “Gıda ürünlerinin imalatı” alt sektörleri yer almaktadır. İlde bütün alt sektörlerde imalat yapılmaktadır.

Nevşehir ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %18,87 ile “Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı”, ikinci sırada %13,66 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, üçüncü sırada ise %13,10 ile “Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı” alt sektörleri yer almaktadır. İlde dört alt sektörlerde faaliyet gösteren işletme yoktur.

Niğde ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %16,70 ile “Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı”, ikinci sırada %11,67 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, üçüncü sırada ise %9,46 ile “Mobilya imalatı” alt sektörleri yer almaktadır. İlde 5 alt sektörlerinde faaliyet gösteren işletme yoktur.

Yozgat ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %16,36 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, ikinci sırada %16,19 ile “Mobilya imalatı”, üçüncü sırada ise %12,85 ile “Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)” alt sektörleri yer almaktadır. İlde “Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı”, “Tütün ürünleri imalatı”, “Deri ve ilgili ürünlerin imalatı”, “Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı”, “Ana metal sanayii”, “Diğer ulaşım araçlarının imalatı” sektörlerinde faaliyet gösteren işletme yoktur.

4.2. Sektörel Çalışan Dağılım Verileri

Marmara Sanayi Bölgesi'nin Sektörel Çalışan Dağılım Verileri

İstanbul ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 769.730 kişi istihdam edilmiştir. İlde sanayi sektörünün istihdamında %21,47 ile “Giyim eşyalarının imalatı”, %9,84 ile “Fabrikasyon metal ürünleri imalatı”, %8,29 ile “Tekstil ürünlerinin imalatı” sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Kocaeli ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 235.549 kişi istihdam edilmiştir. İlde sanayi sektörünün istihdamında; %14,81 ile “Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı”, %13,18 ile “Fabrikasyon metal ürünleri imalatı”, %12,86 ile “Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı” alt sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Bursa ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 334.165 kişi istihdam edilmiştir. Bursa ilinde sanayi sektörünün istihdamında %21,91 ile “Tekstil ürünlerinin imalatı”, %16,06 ile “Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı”, %8,82 ile “Mobilya imalatı” sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Marmara Sanayi Bölgesi'ndeki üç ilin, sektörel çalışan dağılım verileri ayrıntılı bir şekilde aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Marmara Sanayi Bölgesinin Sektörel Çalışan Dağılım Verileri

Sektörler (NACE Rev 2)	İstanbul		Kocaeli		Bursa		Marmara Sanayi Bölgesi	
	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	Türkiye Payı (%)
Gıda ürünlerinin imal.	61.163	7,95	13.356	5,67	24.418	7,31	98.937	20,7
Tekstil ürünlerinin imal.	63.841	8,29	4.285	1,82	73.205	21,91	141.331	30,43
Giyim eşyalarının imal.	165.293	21,47	2.948	1,25	20.417	6,11	188.658	43,62
Fabrikasyon metal ürünleri imal. (mak. teçhizat hariç)	75.766	9,84	31.056	13,18	27.475	8,22	134.297	40,90
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imal.	57.312	7,45	17.782	7,55	28.588	8,56	103.682	38,88
Kauçuk ve plastik ürünlerin imal.	57.545	7,48	30.303	12,86	24.100	7,21	111.948	46,73
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imal.	17.209	2,24	7.374	3,13	6.932	2,07	31.515	14,62
Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imal.	17.678	2,30	34.896	14,81	53.675	16,06	106.249	55,12
Ana metal sanayii	20.778	2,70	26.497	11,25	11.211	3,35	58.486	35,01
Elektrikli teçhizat imal.	47.453	6,16	16.327	6,93	6.180	1,85	69.960	42,32
Mobilya imal.	20.608	2,68	2.651	1,13	29.482	8,82	52.741	38,13
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imal.	26.762	3,48	17.503	7,43	8.409	2,52	52.674	39,96
Kâğıt ve kağıt ürünlerinin imal.	25.160	3,27	4.461	1,89	2.656	0,79	32.277	42,08
Diğer ulaşım araçlarının imal.	12.747	1,66	5.718	2,43	431	0,13	18.896	28,12
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imal.	13.452	1,75	5.196	2,21	1.036	0,31	19.684	32,54
Ağaç, ağaç ürün ve mantar ürt. (mobilya hariç)	3.774	0,49	3.740	1,59	3.806	1,14	11.320	19,10
Deri ve ilgili ürünlerin imal.	24.391	3,17	59	0,03	1.467	0,44	25.917	47,87
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğalt.	17.442	2,27	1.176	0,50	604	0,18	19.222	53,83
Temel eczacılık ürünleri ve ecz ilişkin malz. İmal.	11.077	1,44	3.763	1,60	18	0,01	14.858	52,75
İçeceklerin imal.	1.275	0,17	273	0,12	2.400	0,72	3.948	24,15
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürün. imal.	397	0,05	3.275	1,39	167	0,05	3.839	28,06
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ürt. ve dağıtım	1.024	0,13	502	0,21	2.009	0,60	3.535	8,11
Sanayi Toplamı	769.730	100	235.549	100	334.165	100	1.339.444	34,58

Kaynak: <https://www.tuik.gov.tr>, <https://www.sanayi.gov.tr/>, 2020 yılı verileri

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nin Sektörel Çalışan Dağılımı Verileri

Aksaray ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 15.326 kişi istihdam edilmiştir. Aksaray ilinde sanayi sektörünün istihdamında %23,69 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, %18,46 ile “Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı”, %17,00 ile “Giyim eşyalarının imalatı” sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Ankara ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 227.583 kişi istihdam edilmiştir. Ankara ilinde sanayi sektörünün istihdamında %16,47 ile “Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teçhizat hariç)”, %12,93 ile “Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı”, %9,54 ile “Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı” sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Karaman ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 19.373 kişi istihdam edilmiştir. Karaman ilinde sanayi sektörünün istihdamında %67,25 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, %4,18 ile “Deri ve ilgili ürünlerin imalatı” ve %4,09 ile “Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı” sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 91.866 kişi istihdam edilmiştir. İlde sanayi sektörünün istihdamında; %25,25 ile “Mobilya imalatı”, %13,94 ile “Tekstil ürünlerinin imalatı”, %13,92 ile “Elektrikli teçhizat imalatı” alt sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Kırıkkale ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 8878 kişi istihdam edilmiştir. Kırıkkale ilinde sanayi sektörünün istihdamında %29,73 ile “Fabrikasyon metal ürünlerin imalatı”, %11,42 ile “Mobilya imalatı” ile %3,33 ile “Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı” alt sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Kırşehir ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 7712 kişi istihdam edilmiştir. İlde sanayi sektörünün istihdamında; %54,08 ile “Kauçuk ve plastik

ürünlerin imalatı”, %12,5 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, %7,02 ile “Ana metal sanayi” alt sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Konya ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 111.595 kişi istihdam edilmiştir. Konya ilinde sanayi sektörünün istihdamında %20,19 ile “Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı”, %19,93 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, %12,07 ile “Fabrikasyon metal ürünleri imalatı” sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Nevşehir ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 7.690 kişi istihdam edilmiştir. Nevşehir ilinde sanayi sektörünün istihdamında %24,67 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, %23,85 ile “Diğer metalik olmayan mineral ürünlerinin imalatı”, %7,56 ile “Diğer madencilik ve taş ocaklığı” alt sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Niğde ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 11.435 kişi istihdam edilmiştir. Niğde ilinde sanayi sektörünün istihdamında %28,19 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, %18,73 ile “Tekstil ürünlerinin imalatı”, %11,74 ile “Diğer madencilik ve taş ocaklığı” alt sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Yozgat ilinde 2020 yılında sanayi sektöründe toplam 6.944 kişi istihdam edilmiştir. Yozgat ilinde sanayi sektörünün istihdamında %23,69 ile “Giyim eşyalarının imalatı”, %22,02 ile “Gıda ürünlerinin imalatı”, %12,56 ile “Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı” sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Aşağıdaki tablolarda Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nin Sektörel Çalışan Dağılımı Verileri (1) ve (2) şeklinde verilmekte olup, illerde sanayi sektörü istihdamında ilk üç sırayı alan sektörler farklı renkler ile gösterilmektedir.

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nin Sektörel Çalışan Dağılımı Verileri (1)

Sektörler (NACE Rev 2)	Aksaray		Ankara		Karaman		Kayseri		Kırıkkale	
	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)
Gıda ürünlerinin imal.	3.631	23,69	20.026	8,8	13.028	67,25	4.675	5,09	566	6,38
Tekstil ürünlerinin imal.	65	0,42	2.901	1,27	10	0,05	12.808	13,94	177	1,99
Giyim eşyalarının imal.	2.605	17	4.832	2,12	609	3,14	465	0,51	246	2,77
Fabrikasyon metal ürünleri imal. (mak. teçhizat hariç)	1.840	12,01	37.485	16,47	227	1,17	8.624	9,39	2.639	29,73
Başka yerde sınıflandırılmamış mak. ekipman imal.	690	4,50	29.433	12,93	793	4,09	2.697	2,94	186	2,10
Kauçuk ve plastik ürün imal.	1.075	7,01	8.659	3,80	663	3,42	4.036	4,39	289	3,26
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imal.	796	5,19	9.868	4,34	204	1,05	4.073	4,43	214	2,41
Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imal.	2.829	18,46	10.437	4,59	30	0,15	379	0,41	18	0,20
Ana metal sanayii	82	0,54	7.824	3,44	12	0,06	4.986	5,43	950	10,7
Elektrikli teçhizat imal.	284	1,85	14.932	6,56	124	0,64	12.791	13,92	21	0,24
Mobilya imal.	289	1,89	13.072	5,74	296	1,53	23.197	25,25	1.014	11,42
Kimyasalların ve kim. ürün imal.	150	0,98	6.825	3	56	0,29	2.795	3,04	382	4,30
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imal.	101	0,66	2.633	1,16	599	3,09	1.941	2,11	3	0,03
Diğer ulaşım araçlarının imal.	69	0,45	12.891	5,66	0	0	159	0,17	6	0,07
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imal.	18	0,12	21.704	9,54	4	0,02	419	0,46	152	1,71
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar üretim (mobilya hariç)	115	0,75	3.203	1,41	241	1,24	1.923	2,09	83	0,93
Deri ve ilgili ürünlerin imal.			1.052	0,46	810	4,18	249	0,27	21	0,24
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	16	0,1	4.594	2,02	417	2,15	382	0,42	11	0,12
Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz ilişkin malz. imal.			2.014	0,88	0	0	56	0,06	0	0
İçeceklerin imal.	4	0,03	600	0,26	0	0	263	0,29	10	0,11
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürün imal.			92	0,04	0	0	41	0,04	961	10,82
Elek., gaz, buhar vd sist. ürt. ve dağıtım	123	0,80	1.144	0,50	293	1,51	602	0,66	590	6,65
Sanayi Toplamı	15.326	100	227.583	100	19.373	100	91.866	100	8.878	100

Kaynak: <https://www.tuik.gov.tr>, <https://www.sanayi.gov.tr/>, 2020 yılı verileri

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nin Sektörel Çalışan Dağılımı Verileri (2)

Sektörler (NACE Rev 2)	Kırşehir		Konya		Nevşehir		Niğde		Yozgat		Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	
	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)
Gıda ürünlerinin imal.	964	12,5	22.237	19,93	1.897	24,67	3.224	28,19	1.529	22,02	71.777	15,02
Tekstil ürünlerinin imal.	7	0,09	1.494	1,34	207	2,69	2.142	18,73	110	1,58	19.921	4,27
Giyim eşyalarının imal.	171	2,22	2.905	2,60	524	6,81	381	3,33	1.645	23,69	14.383	3,33
Fabrikasyon metal ürünleri imal. (mak. teçhizat hariç)	192	2,49	13.469	12,07	178	2,31	135	1,18	652	9,39	65.441	19,92
Başka yerde sınıflandırılmamış mak. ekipman imal.	145	1,88	22.530	20,19	413	5,37	187	1,64	122	1,76	57.196	21,45
Kauçuk ve plastik ürün imal.	4.171	54,08	7.383	6,62	300	3,9	301	2,63	289	4,16	27.166	11,34
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imal.	444	5,76	4.163	3,73	1.834	23,85	995	8,70	872	12,56	23.463	10,88
Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imal.	0	0	12.238	10,97	398	5,18	424	3,71	72	1,04	26.825	13,93
Ana metal sanayii	541	7,02	6.518	5,84	245	3,19	492	4,30	0	0	21.650	12,95
Elektrikli teçhizat imal.	0	0	2.527	2,26	33	0,43	64	0,56	41	0,59	30.817	18,64
Mobilya imal.	257	3,33	2.666	2,39	181	2,35	146	1,28	215	3,10	41.333	29,89
Kimyasalların ve kim. ürün imal.	38	0,49	2.648	2,37	219	2,85	352	3,08	49	0,71	13.514	10,26
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imal.	1	0,01	1.372	1,23	7	0,09	44	0,38	128	1,84	6.829	8,90
Diğer ulaşım araçlarının imal.	0	0	320	0,29	23	0,30	0	0	0	0	13.468	20,05
Bilgisayar, elektronik ve optik ürün imal.	0	0	676	0,61	16	0,21	40	0,35	134	1,93	23.163	38,3
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürt. (mobilya hariç)	97	1,26	1.268	1,14	105	1,37	153	1,34	176	2,53	7.364	12,42
Deri ve ilgili ürünlerin imal.	0	0	2.296	2,06	18	0,23	272	2,38	0	0	4.718	8,71
Kayıtlı medyanın basım ve çoğaltılması	28	0,36	597	0,53	27	0,35	0	0	90	1,30	6.162	17,26
Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz ilişkin malz. imal.	0	0	363	0,33	0	0	0	0	0	0	2.433	8,64
İçeceklerin imal.	75	0,97	90	0,08	49	0,64	65	0,57	34	0,49	1.190	7,28
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürün imal.	0	0	100	0,09	0	0	30	0,26	13	0,19	1.237	9,04
Elek., gaz, buhar vd sist. ürt. ve dağıtımı	271	3,51	552	0,49	196	2,55	123	1,08	75	1,08	3.969	9,09
Sanayi Toplamı	7.712	100	111.595	100	7.690	100	11.435	100	6.944	100	508.402	13,13

Kaynak: <https://www.tuik.gov.tr>, <https://www.sanayi.gov.tr/>, 2020 yılı verileri

4.3. Organize Sanayi Bölgeleri

Marmara ve Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ndeki illerin, ilçeleri de dahil olmak üzere toplam organize sanayi bölge verileri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Marmara Sanayi Bölgesi Organize Sanayi Bölgeleri

OSB	Bölge Alanı (ha)	Toplam Parsel Sayısı	Toplam (B+C+D)	Üretim (B)	İnşaat (C)	Proje (D)	Boş parsel sayısı
Bursa	5.102	2.658	2.065	1.835	112	118	592
Kocaeli	3.977	2.103	1.723	1.238	165	320	380
İstanbul	2.149	27.253	24.239	24.192	20	27	3.014
Toplam	11.228	32.014	28.027	27.265	297	465	3.986

Kaynak: Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü (SBGM)

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi Organize Sanayi Bölgeleri

OSB	Bölge Alanı (ha)	Toplam Parsel Sayısı	Toplam (B+C+D)	Üretim (B)	İnşaat (C)	Proje (D)	Boş parsel sayısı
Ankara	5.978	13.500	12.908	11.654	543	711	528
Konya	3.655	1.620	1.289	940	198	151	331
Kayseri	3.608	1.765	1.756	1.385	236	135	9
Aksaray	1.298	568	458	232	101	125	110
Niğde	1.166	486	299	222	21	56	160
Karaman	1.024	313	280	178	53	49	33
Kırşehir	561	358	142	93	19	30	135
Yozgat	440	217	89	52	23	14	128
Kırıkkale	348	200	94	59	25	11	106
Nevşehir	240	121	121	75	12	34	-
Toplam	18.317	19.148	17.436	14.890	1.231	1.316	1.540

Kaynak: Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü (SBGM)

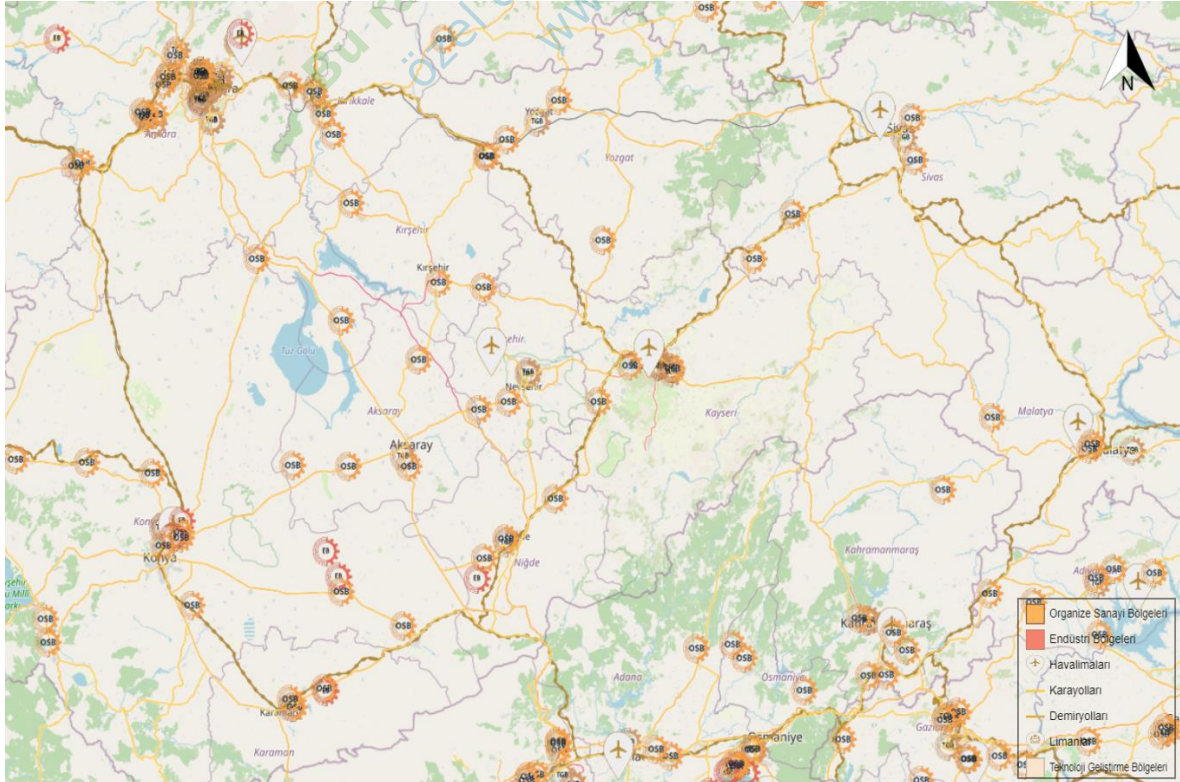
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ndeki OSB sayıları ise aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi OSB sayıları

İller	Faal	Kamulaştırma Süreci	Planlama Aşaması	Altyapı Hazırlık	Toplam
Aksaray	1	2	1	1	5
Ankara	11			2	13
Karaman	1		1		2
Kayseri	3		1		4
Kırıkkale	3				3
Kırşehir	2		1		3
Konya	8	1	2	1	12
Nevşehir	2		1		3
Niğde	2		2		4
Yozgat	2		2		4
Toplam	35	3	11	4	53

Kaynak: Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu (OSBÜK)

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi OSB Haritası

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Mekânsal Yönetim ve Dijitalleştirme Haritası, 2023 Ekim

4.4. Elektrik Kurulu Gücü ve Altyapı Kapasitesi

Marmara ve Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ndeki illerin 2022 yılsonu itibarıyla elektrik kurulu güçleri de aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Marmara Sanayi Bölgesi Elektrik Kurulu Gücü

İl	Lisanslı (MW)	Oran (%)	Lisanssız (MW)	Oran (%)	Toplam Kurulu Güç (MW)	İlin Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	3.496,63	3,67 %	137,13	1,59 %	3.633,76	3,50 %
Bursa	2.923,98	3,07 %	129,21	1,50 %	3.053,19	2,94 %
Kocaeli	2.107,49	2,21 %	76,63	0,89 %	2.184,12	2,10 %
Marmara Sanayi Bölgesi	8.528,10	8,96 %	342,97	3,97 %	8.871,07	8,55 %
Türkiye	95.174,01	100,00 %	8.635,25	100,00 %	103.809,26	100,00 %

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi Elektrik Kurulu Gücü

İl	Lisanslı (MW)	Oran (%)	Lisanssız (MW)	Oran (%)	Toplam Kurulu Güç (MW)	İlin Türkiye İçindeki Payı (%)
Ankara	2.422,70	2,55 %	644,13	7,46 %	3.066,83	2,95 %
Kırıkkale	2.001,52	2,10 %	526,59	6,10 %	2.528,11	2,44 %
Konya	1.595,58	1,68 %	400,90	4,64 %	1.996,48	1,92 %
Karaman	677,99	0,71 %	149,48	1,73 %	827,47	0,80 %
Kayseri	676,85	0,71 %	124,14	1,44 %	800,99	0,77 %
Kırşehir	334,09	0,35 %	103,08	1,19 %	437,17	0,42 %
Nevşehir	89,13	0,09 %	80,05	0,93 %	169,18	0,16 %
Niğde	75,36	0,08 %	76,09	0,88 %	151,45	0,15 %
Yozgat	69,43	0,07 %	61,28	0,71 %	130,71	0,13 %
Aksaray	39,24	0,04 %	53,27	0,62 %	92,51	0,09 %
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	7.981,89	8,39 %	2.219,01	25,70 %	10.200,90	9,83 %
Türkiye	95.174,01	100,00 %	8.635,25	100,00 %	103.809,26	100,00 %

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

Çalışmanın EK 2 bölümünde, Marmara Sanayi Bölgesi ve Orta Anadolu Sanayi Bölgesi için aşağıdaki verilere ait tablolar ayrı ayrı başlıklar halinde sunulmuştur:

- Uzmanlık Çalışan Türü Dağılımı
- Mevcut Elektrik Altyapısı ve Kullanımı, Üretim ve Tüketim Verileri
- İhracat ve İthalat Verileri
- Vergi Verileri
- Konteyner ve Yük Hareketliliği Verileri

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

5. Bölüm: Metodoloji ve Analiz

İdeal olarak kamu, sivil toplum, özel sektör ve akademinin kolektif bilinci ve çabasıyla hayata geçebilecek olan Marmara Sanayi Bölgesi'nin dönüşümünün planlanmasındaki en önemli aşamalardan birisi değerlerin taşınmasındaki karşılıklılığı belirlemektir. Bu amaçla Marmara Sanayi Bölgesi'nde yer alan İstanbul, Kocaeli ve Bursa ve Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nde yer alan Aksaray, Ankara, Karaman, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde ve Yozgat illerinin sektörel istihdam sayıları baz alınarak Üç Yıldız Tekniği ve Uyum Analizi ile sektörlerin olgunluk seviyelerinin belirlenmesi ve kümelenmesi analizleri gerçekleştirilmiştir.

İlk adımda Marmara ve Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ndeki iller kapsamında, Üç Yıldız Tekniği ile sektörlerin olgunluk seviyeleri belirlenerek kümelenme analizi yapılmıştır. İkinci adımda Marmara ve Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ndeki iller kapsamında, Uyum Analizi ile sektörleri kümelenmesi analizleri yapılmıştır. Üçüncü adımda ise her iki analizin sonuçları incelenmiştir.

Üç yıldız Analizi, European Cluster Observatory (ECO) platformu tarafından geliştirilen bir tekniktir. Bu teknik Avrupa Birliği ve ABD'de en fazla tercih edilen kümelenme analizidir. Üç Yıldız Analizi Yönteminin diğer kümelenme yöntemlerine göre üstünlüğü kümelenme yapan olgun sektörler dışında aday ve potansiyel kümelenme sektörlerini de göstermesidir (ECO, 2023). Detaylı bilgi Ek 1'de sunulmuştur.

Analizde, belirlenen sanayi bölgelerinde yer alan illerdeki sektörel istihdam sayısına göre il ve sektörlerin kümelenmesi yapılmıştır. Analizde kullanılan veriler, yine Ek 2'de sunulan tablolardan alınmıştır. Sektörlerin aldıkları yıldızlara göre kümelenme düzeylerinin belirlenmesinde; üç yıldız alan sektörler için "olgun küme", iki yıldız alan sektörler için "potansiyel küme" ve tek yıldız alan sektörler için de "aday küme" ifadeleri kullanılmıştır. Marmara Sanayi Bölgesi, olgunluk durumu verileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Marmara Sanayi Bölgesi Olgunluk Durumu

Sektörler (NACE Rev 2)	İstanbul	Kocaeli	Bursa
Gıda ürünlerinin imalatı	P (**)	P (**)	P (**)
İçeceklerin imalatı			P (**)
Tekstil ürünlerinin imalatı	P (**)		O (***)
Giyim eşyalarının imalatı	O (***)		P (**)
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	P (**)		
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. im. (mob. hariç)		P (**)	
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	P (**)		
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	P (**)		
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	P (**)	O (***)	
Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz.ilişkin malz. im.	P (**)	P (**)	
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	O (***)	O (***)	O (***)
Ana metal sanayii		O (***)	
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak.teç.har.)	O (***)	O (***)	P (**)
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	P (**)	P (**)	
Elektrikli teçhizat imalatı	O (***)	O (***)	
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ek. İmalatı	O (***)	O (***)	O (***)
Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı		O (***)	O (***)
Diğer ulaşım araçlarının imalatı		P (**)	
Mobilya imalatı			O (***)

O (***) : Olgunluk, P (**): Potansiyel, A (*): Aday (SSBS)

Not: Herhangi bir yıldız değeri almayan sektörler tabloya dahil edilmemiştir.

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi, olgunluk durumu ise aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Orta Anadolu Sanayi Bölgesi Olgunluk Durumu

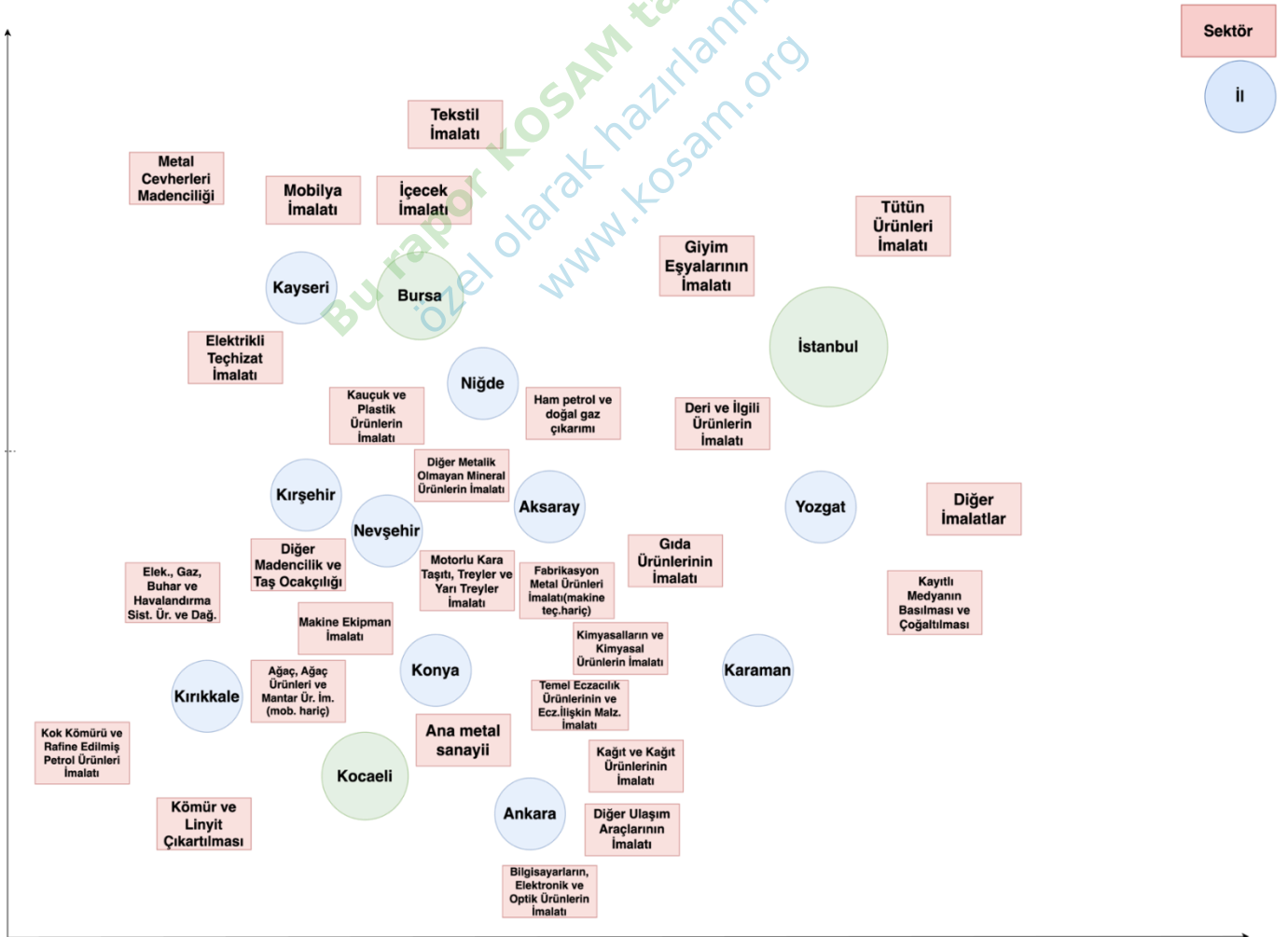
Sektörler (NACE Rev 2)	Aksaray	Ankara	Karaman	Kayseri	Kırkkale	Kırşehir	Konya	Nevşehir	Niğde	Yozgat
Kömür ve linyit çıkartılması		A(*)								A(*)
Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	A(*)	A(*)							A(*)	
Metal cevherleri madenciliği		A(*)		P(**)					P(**)	A(*)
Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	A(*)	A(*)	A(*)	P(**)	A(*)	A(*)	P(**)	P(**)	O(***)	A(*)
Gıda ürünlerinin imalatı	P(**)	P(**)	O(***)	A(*)	A(*)	P(**)	O(***)	P(**)	P(**)	P(**)
İçeceklerin imalatı		A(*)		A(*)		A(*)		A(*)	A(*)	A(*)
Tekstil ürünlerinin imalatı				O(***)					P(**)	
Giyim eşyalarının imalatı	P(**)							A(*)		P(**)
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı		A(*)	P(**)				P(**)		A(*)	
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. İmalatı		A(*)		P(**)			A(*)			A(*)
Kâğıt ve kağıt ürünlerinin imal.		A(*)	A(*)	P(**)			A(*)			
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması		P(**)	A(*)				A(*)			A(*)
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imal.		A(*)		A(*)	P(**)		A(*)			
Temel eczacılık ürün. ilişkin malz. im.		P(**)					A(*)			
Kauçuk ve plastik ürünlerin imal.	P(**)	P(**)		P(**)		O(***)	O(***)			
Diğer metalik olmayan mineral ürün imal.	A(*)	P(**)		P(**)		A(*)	P(**)	P(**)	P(**)	P(**)
Ana metal sanayii		A		O(***)	P(**)	P(**)	O(***)			
Fabrikasyon metal ürün imal. (mak.teç.har.)	P(**)	O(***)		O(***)	P(**)		O(***)			P(**)
Bilgisayar, elektronik ve optik ürün imalatı		O(***)			A(*)					A(*)
Elektrikli teçhizat imalatı		O(***)		O(***)			A(*)			
Başka yerde sınıflandırılmamış mak. ekip imal.		O(***)					O(***)	A(*)		
Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı tr. İmalatı	O(***)	P(**)					O(***)	P(**)		
Diğer ulaşım araçlarının imalatı		O(***)								
Mobilya imalatı		O(***)		O(***)	P(**)		A(*)			

O (***) : Olgunluk, P (**): Potansiyel, A (*) : Aday (SSBS)

Uyum Analizinde “bir kategorik değişkenin hangi kategorilerinin diğer bir kategorik değişkenin hangi kategorileri ile uyumlu olduğu” belirlenmektedir. Böylece, Ki-kare bağımsızlık testi ve kontenjans tabloları ile yorumlanması zor ve karmaşık olabilecek kategorik değişkenler arasındaki ilişkiler çapraz tabloların grafiksel bir sunumunu üzerinden kolaylıkla yorumlanarak ve kategoriler arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmektedir. (Greenacre, 2017).

Analizde, belirlenen sanayi bölgelerinde yer alan illerdeki sektörel istihdam sayısına göre il ve sektörlerin kümelenmesi yapılmış ve aşağıdaki grafik elde edilmiştir:

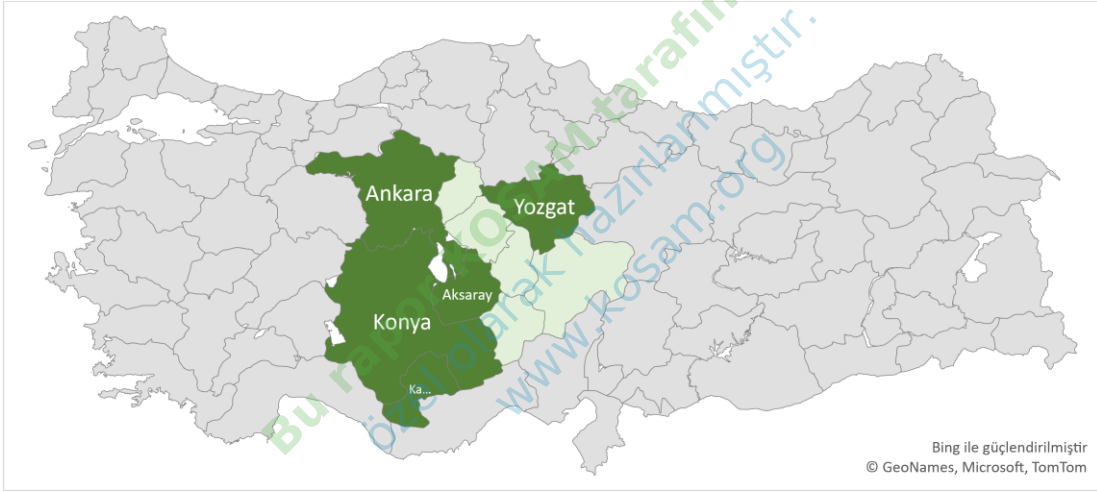
Uyum Analizi Sonuçları ile İstihdam Sayısına Göre İl ve Sektörlerin Kümelenmesi

İki boyutlu düzlemde satır, illeri; sütün ise çalışan sayısına göre sektörleri göstermektedir. Analiz sonucunda her iki bölge için ayrı ayrı grafik ortaya çıkmış, sonuçların tek grafikte görülebilmesi adına iki grafik birleştirmiştir. Grafikte birbirine yakın olan il ve sektörlerin birbirleriyle uyumlu olduğu görülmektedir.

Uyum analizi verileri öncelikli olmak üzere, araştırma sonuçlarına göre farklı sektörlerdeki imalatların aktarılmasının uygun olacağı iller aşağıdaki şekilde haritalandırılmıştır.

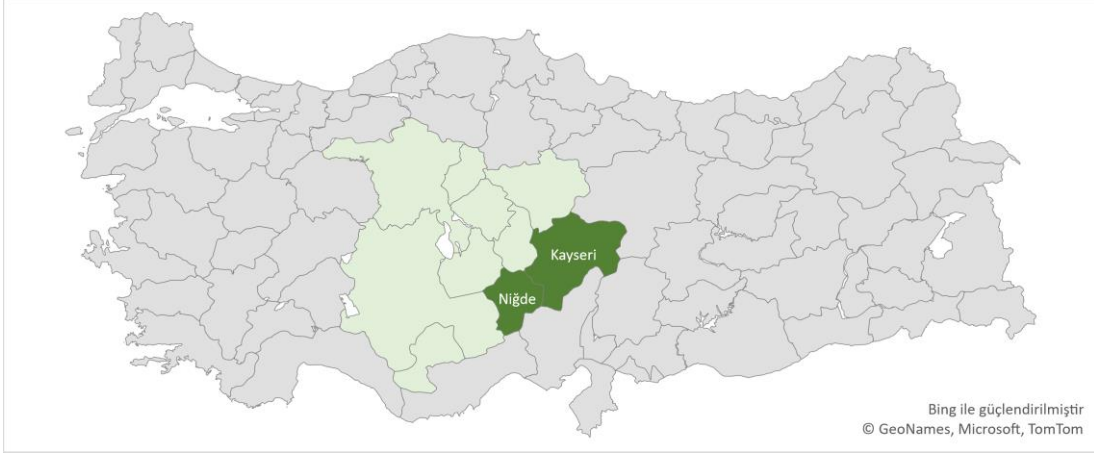
Gıda ürünleri imalatı

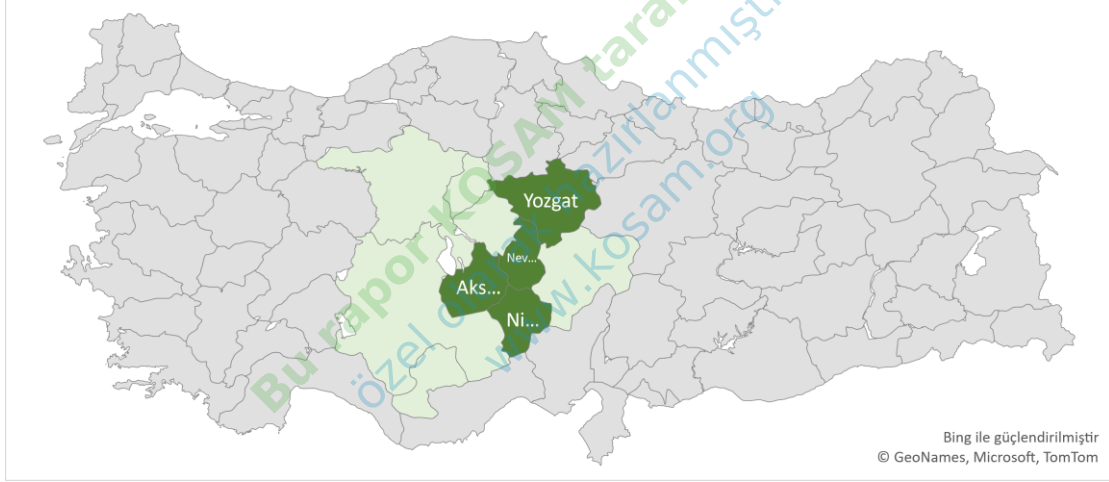
İçecek imalatı

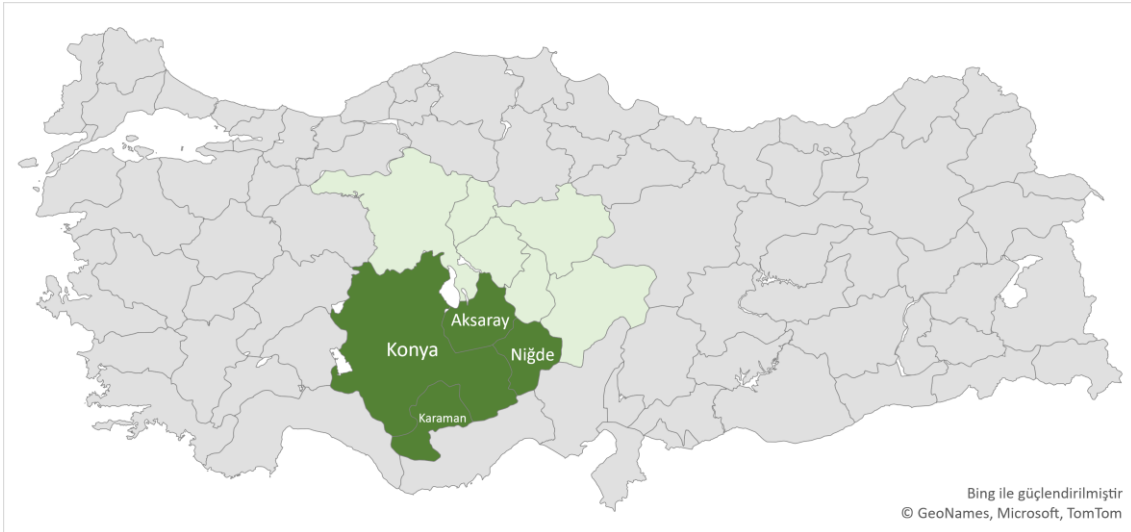
Tekstil ürünleri imalatı

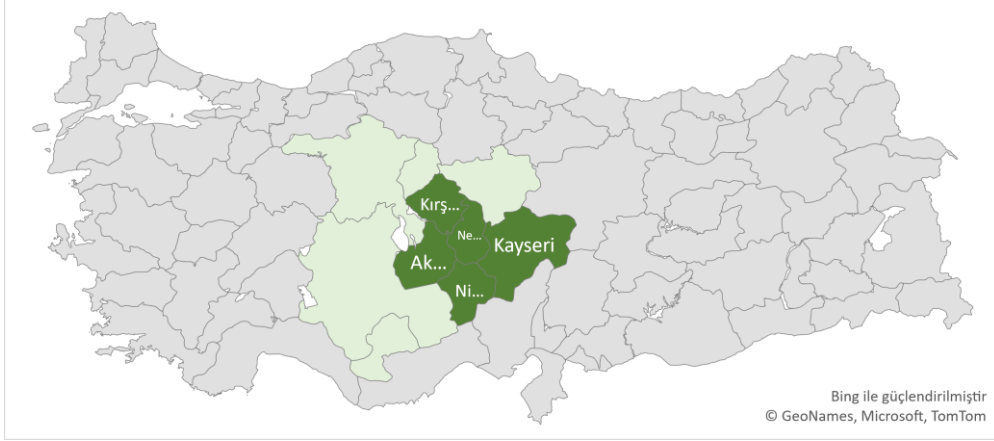
Giyim eşyaları imalatı

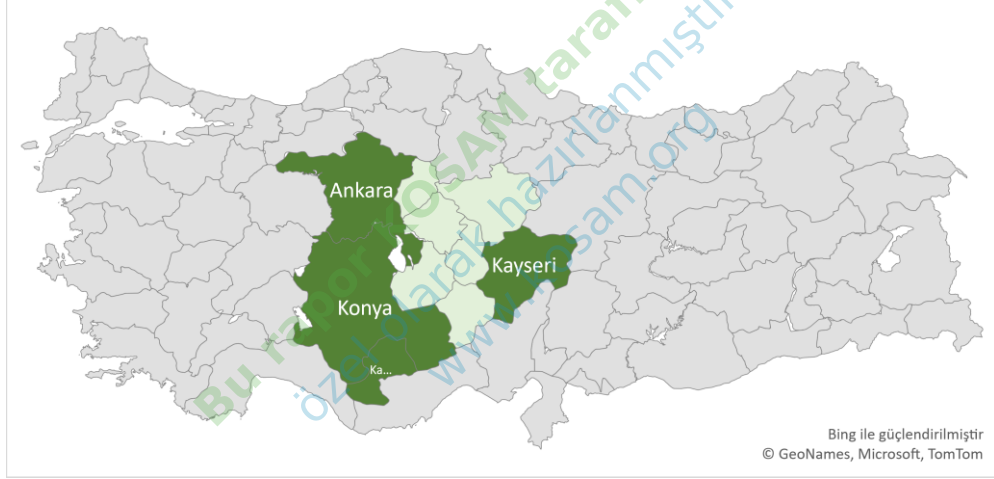
Deri ve ilgili ürün imalatı

Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)

Kâğıt ve kâğıt ürünleri imalatı

Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması

Kimyasallar ve kimyasal ürünler imalatı

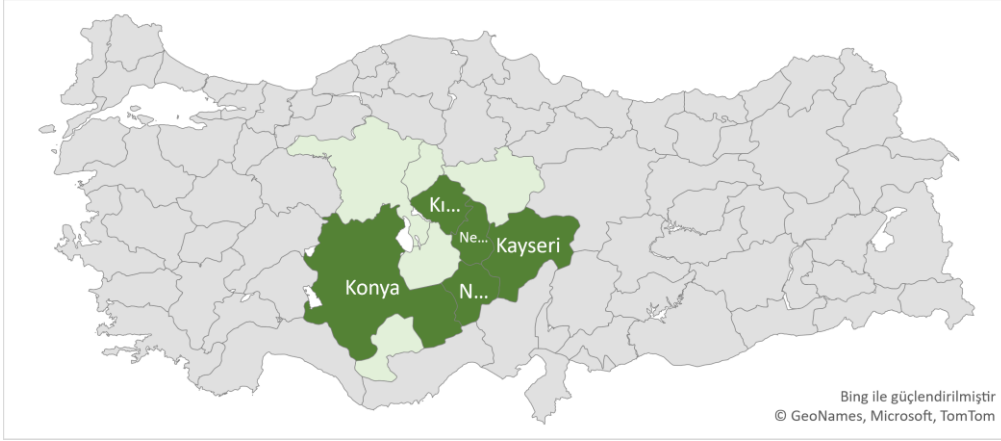
Temel eczacılık ürünleri ve eczacılığa ilişkin malzeme imalatı

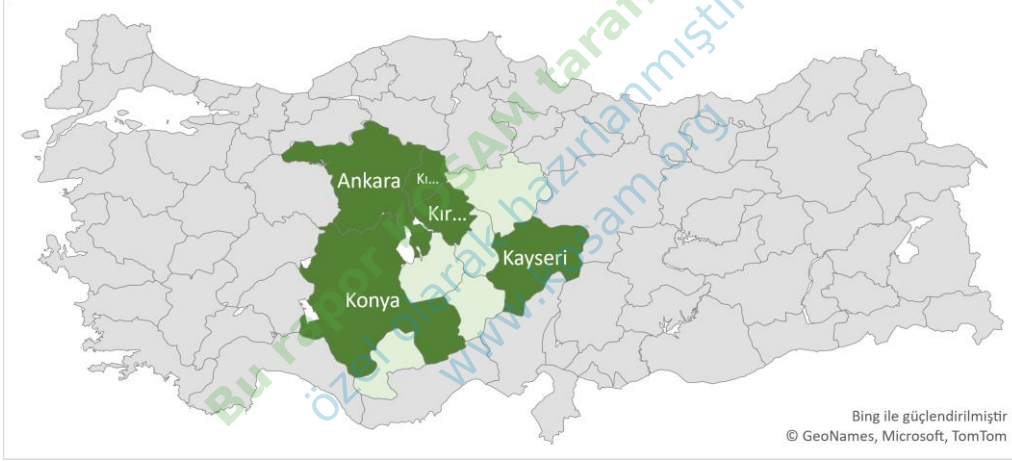
Kauçuk ve plastik ürünler imalatı

Diğer metalik olmayan mineral ürünler imalatı

Ana metal sanayi

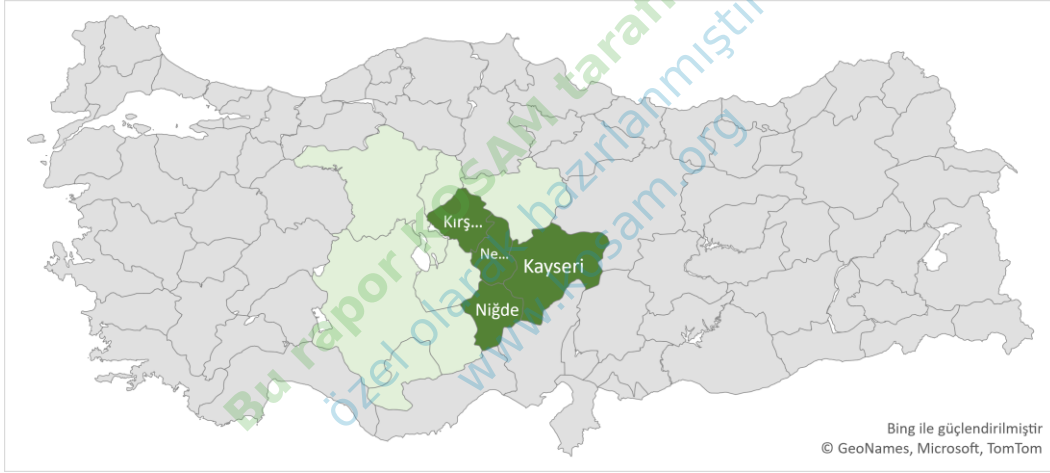
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç)

Bilgisayarlar, elektronik ve optik ürünler imalatı

Elektrikli teçhizat imalatı

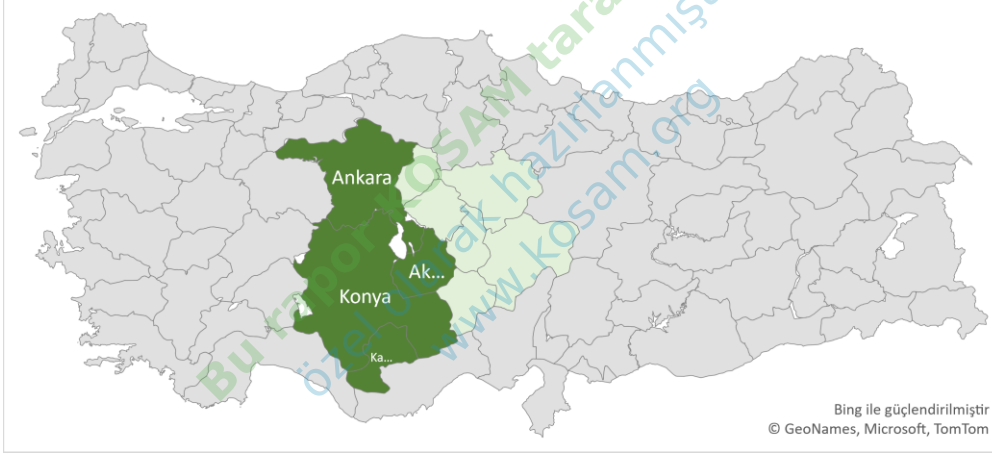
Makine ekipmanı imalatı

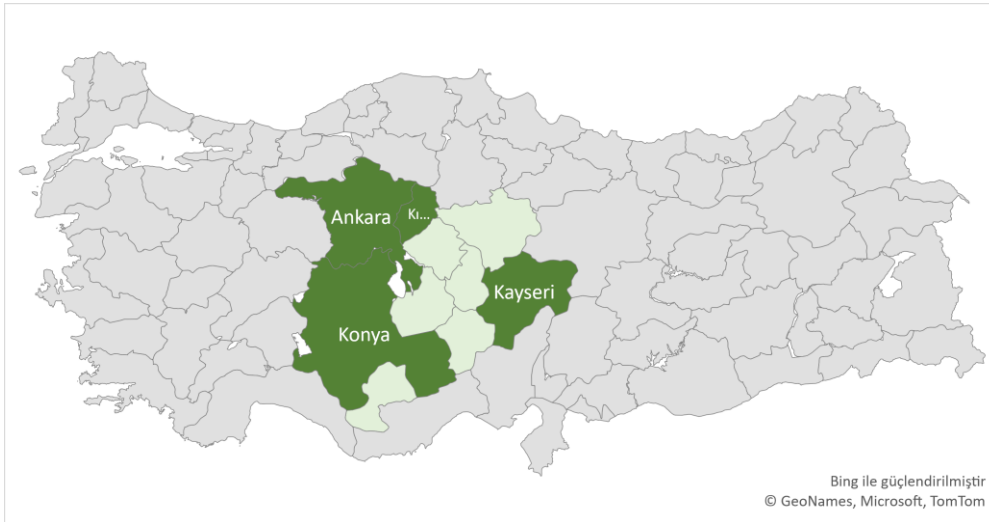
Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı

Diğer ulaşım araçlarının imalatı

Mobilya imalatı

6. Bölüm: Orta Anadolu Sanayi Bölgesi Detaylı Değerlendirme

Ankara ilinde 2020 yılında 5.977,86 hektarı organize sanayi bölgesi (OSB), 411,87 hektarı sanayi sitesi (SS), 31,30 hektarı endüstri bölgesi (EB) olmak üzere toplam 6.421,03 hektar planlı sanayi alanı vardır ve ilde serbest bölge (SB) mevcut değildir. Sanayi Sicil Bilgi Sistemi (SSBS) kayıtlarına göre 2020 yılında Ankara ilinde 3.741'i OSB'lerde, 2.805'i sanayi sitelerinde ve 4.171'i planlı sanayi bölgeleri dışında toplam 10.717 sanayi işletmesi bulunmaktadır. Ankara ilinde 2020 yılında SSBS'ne 941 işletmenin kaydı yapılırken 586 işletmenin de kaydı silinmiştir.

SSBS kayıtlarına göre Ankara ilinde 2020 yılında sanayide istihdam edilen toplam 227.583 kişinin 220.934'ü (%97,08) imalat, 5.505'i (%2,42) madencilik, 1.144'ü (%0,50) enerji sektöründedir. Bu bağlamda, gıda ürünlerinin, fabrikasyon metal ürünleri (makine teçhizatı hariç), makine ekipmanı, kauçuk ve plastik ürünlerin, motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler, mobilya, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin, kâğıt ve kâğıt ürünlerinin, diğer ulaşım araçlarının ve bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatının Ankara iline aktarılması uygun olacaktır.

Kayseri ticaret ve sanayi sektöründe tarihsel bir birikime sahiptir. Sanayi; OSB'lerde, SS'lerde ve Kayseri Serbest Bölgesi'nde yoğunlaşmış durumda olduğu için daha düşük girdi maliyetleri ve vergi avantajlarına sahiptir. Kayseri OSB, sektörler için uygun altyapı imkânı sağlayacaktır. Kayseri'de, gelişmiş ve uzmanlaşmış bir imalat sanayi sektörü bulunmaktadır. İldeki mobilya sektörü üretiminin ve ihracatının Türkiye'de önemli bir büyüklükte olması dolayısıyla bölge önemli bir arz ve talep merkezi durumundadır. Dış ticaret dengesi fazla veren iller arasında yer almaktadır.

İl, Doğu-Batı ve Kuzey-Güney karayolu akslarının kesişim noktasında bulunmakta ve 100'den fazla noktaya uçuş imkânı sağlayan uluslararası bir

havaalanına ev sahipliği yapmaktadır. Önemli demiryolu hatlarının ilden geçmesinin yanında tarih boyunca sahip olduğu coğrafi konum ve ekonomik faaliyetleri sonucu her dönemde gelişme potansiyeli ve önemini korumuştur. İnovasyon göstergeleri açısından sürekli gelişme gösteren iller arasında yer almaktadır. Bu bağlamda tekstil ürünlerinin, fabrikasyon metal ürün, kauçuk ve plastik ürünlerin, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin, ana metal sanayii, elektrikli teçhizat, mobilya ve kâğıt ve kâğıt ürünlerin imalatının Kayseri iline aktarılması uygun olacaktır.

Konya'da ticarete konu olan mallar açısından, tarımsal ve hayvansal ürünler önemini devam ettirmekte olup; tarım makineleri, otomotiv yan sanayi, lastik-plastik ürünleri, ayakkabı, mobilya, tarıma dayalı işlenmiş ürünler, demir-çelik ürünleri, imalat makineleri, dokuma-giyim, tuz, alüminyum, mermer ticaret konusu olan sanayi ürünlerindedir. Tarım makineleri ihracatında, metal işlemede, metal dökümünde, araç üstü ekipman üretiminde, yivsiz av tüfeği üretiminde ve ihracatında lider konumunda olan Konya'da ayrıca Türkiye'nin en büyük tarım fuarı yer almaktadır. Merkez ilçelerin yanı sıra Akşehir, Beyşehir, Çumra, Ereğli, Seydişehir gibi ilçelerde de ilin sanayi üretimine önemli katkılar yapan sanayi kuruluşları bulunmaktadır.

Konya 10 organize sanayi bölgesi, 1'i enerji ihtisas olmak üzere 2 EB; 17'si Bakanlık destekli olmak üzere 94 adet SS'e sahiptir. 5.218,2 hektar SS alanı ile Türkiye'de birinci, toplam 23.710,6 hektar sanayi alanıyla ülke sıralamasında ikinci, 3.654,5 hektar OSB sanayi alanıyla ülke sıralamasında beşinci sıradadır. OSB doluluk oranları merkez ilçelerde %93-95, diğer ilçelerde %26-75 aralığındadır. Sanayi sitelerinde doluluk oranları ise %95 civarındadır. Bu verilere göre, gıda ürünleri, fabrikasyon metal ürünleri, makine ekipmanı, kauçuk ve plastik ürünleri, diğer metalik olmayan mineral ürünleri, motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler, ana metal sanayii, mobilya, kimyasalların ve kimyasal ürün, kâğıt ve kâğıt ürünlerin, diğer ulaşım araçlarının ve bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatının Konya iline aktarılması uygun olacaktır.

Kırşehir ilinde 2020 yılında 560,5 hektarı OSB, 80,1 hektarı SS ve 220 hektarı münferit alan olmak üzere toplam 860,6 hektar sanayi alanı bulunmaktadır. SSBS kayıtlarına göre Kırşehir ilinde 2020 yılında sanayide istihdam edilen toplam 7712 kişinin 310'u (%4,02) madencilik, 7131'i (%92,47) imalat, 271'i (%3,51) enerji sektöründedir. Kırşehir'in ekonomisi ağırlıklı olarak sanayi ve tarımsal faaliyetlerden oluşmakta ve sanayide kara ve hava taşıtları için lastikler, döküm, gıda, ağaç-mobilya ve toprağa dayalı sanayi ön plana çıkmaktadır. İlde gıda, inşaat, ağaç-mobilya, kauçuk ve plastik ürünleri ve tarım ürünleri ticareti yaygın bir şekilde gözlenmektedir. Tarım ve hayvancılıkta buğday, arpa, nohut, pancar, domates, ceviz ve sebze-meyve yanında büyükbaş hayvan besiciliği ön plandadır.

Kırşehir ili ekonomisi temel sektörler açısından TÜİK verilerine göre değerlendirildiğinde 2020 yılında gayrisafi katma değerde sanayinin payı ülke ortalamasının altındayken, tarımın payı ülke ortalamasının 3,39 katı kadardır ve sanayinin payının üzerindedir. Bu bağlamda, makine ekipmanı, kauçuk ve plastik ürünlerin, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin, motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler, ana metal sanayii ve elektrikli teçhizat imalatının Kırşehir iline aktarılması uygun olacaktır.

Nevşehir ilinde 2020 yılında 239,9 hektarı OSB, 76,2 hektarı SS olmak üzere toplam 316,1 hektar sanayi alanı vardır. SSBS kayıtlarına göre Nevşehir ilinde 2020 yılında sanayide istihdam edilen toplam 7.690 kişinin 645'i (%8,39) madencilik, 6.849'u (%89,06) imalat, 196'sı (%2,55) enerji sektöründedir. Kapadokya Bölgesi'nin merkezinde yer alan Nevşehir; ülkemizin Antalya, İstanbul ve Muğla illerinden sonra en fazla turist çeken yöresi olduğundan; turizm sektörünün öne çıktığı bir ildir.

İlde gıda ürünleri, içecek, metalik olmayan diğer mineral ürünler, hazır giyim ve konfeksiyon, makine ve teçhizat, taşıt araçları ile yan sanayisi, kimyevi maddeler, bims tuğla imalatına yönelik sektörler öne çıkarken son dönemde

güneş enerjisi santrali (GES) yatırımlarında artış gözlenmiştir. Bu bağlamda, giyim eşyalarının, makine ekipmanı, kauçuk ve plastik ürünlerin, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin, motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler ve elektrikli teçhizat imalatının Nevşehir iline aktarılması uygun olacaktır.

Niğde ilinde 2020 yılında 1.166,3 hektarı OSB, 42,9 SS, 2539 hektarı EB ve 816 hektarı münferit alan olmak üzere toplam 4.564,2 hektar sanayi alanı bulunurken SB yoktur. SSBS kayıtlarına göre Niğde ilinde 2020 yılında sanayide istihdam edilen toplam 11.435 kişinin 1.848'i (%16,16) madencilik, 9.464'ü (%82,76) imalat, 123'ü (%1,08) enerji sektöründedir.

İlde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında en büyük pay gıda ürünleri imalatındayken bu kalemi sırasıyla madencilik ve taş ocakçılığı, deri ve ilgili ürünler imalatı ve tekstil ürünleri imalatı takip etmektedir. Niğde ili için önemli nokta ise Adana ile büyükbaş kılsız hayvan derilerinin işlendiği iki ilden biri olmasıdır. Niğde ve Adana illeri taze veya soğutulmuş koyun eti faaliyet kolu alanında iki il olma özelliği gösterirler. Bu bağlamda, tekstil ürünlerinin, giyim eşyalarının, kauçuk ve plastik ürünlerin, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin, deri ve ilgili ürünlerin ve elektrikli teçhizat imalatının Niğde iline aktarılması uygun olacaktır.

Yozgat ilinin ekonomisi büyük oranda tarıma dayalıdır. Yer şekilleri %98,8 oranında tarıma imkân veren ilde yarı kurak iklim şartlarından dolayı, kuru tarım yaygınlaşırken ürün çeşitleri azalmıştır. Tarıma dayalı sanayide gıda sektörü il sanayisinin %16,36'sını oluşturarak ilk sırada yer almaktadır. İlde madencilik ve taş ocakçılığı %3,67'lik sektör payıyla il genelinde 587 kişilik istihdam sağlamaktadır.

Yozgat ili son zamanlarda yenilenebilir enerji kaynakları kullanımında kaydettiği ilerlemeyle sanayi sicile kayıtlı 41 adet güneş enerjisi santrali, 1 adet

hidroelektrik santral, 1 adet jeotermal enerji santrali ve 1 adet atık çöp gazından enerji üreten işletme bulundurmaktadır. Bu bağlamda, gıda ürünlerinin, giyim eşyalarının ve fabrikasyon metal ürünleri (makine teçhizatı hariç) imalatının Yozgat iline aktarılması uygun olacaktır.

Aksaray'ın 2020 yılında 1.298 hektarı OSB, 78 hektarı SS ve 32.217 hektarı münferit alan olmak üzere toplam 33.593 hektar sanayi alanı vardır. İlde EB ve SB bulunmazken SSBS kayıtlarına göre 208'i OSB'lerde, 70'i sanayi sitelerinde ve 255'i diğer yerlerde toplam 533 sanayi işletmesi bulunmaktadır. Yine 2020 yılında SSBS'ye 69 işletmenin kaydı yapılırken 25 işletmenin kaydı iptal edilmiştir.

SSBS kayıtlarına göre Aksaray ilinde 2020 yılında sanayide istihdam edilen toplam 15.326 kişinin 529'u (%3,45) madencilik, 14.674'ü (%95,75) imalat, 123'ü (%0,80) enerji sektöründedir. Bu bağlamda, gıda ürünlerinin, giyim eşyalarının, fabrikasyon metal ürünleri (makine teçhizatı hariç), kauçuk ve plastik ürünlerin, motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin ve diğer ulaşım araçlarının imalatının Aksaray iline aktarılması uygun olacaktır.

Karaman ilinde sanayi, daha çok tarıma dayalı olarak gelişmiş durumdadır. Hububat, bakliyat, meyve üretimi ve ticareti konusunda en önemli merkezlerden biridir. Üretilen tarım ürünleri gıda işletmelerinde işlenerek iç ve dış piyasaya pazarlanarak Karaman'ın toplam ihracatının önemli bir bölümünü gıda sektörü oluşturmaktadır. Tarıma dayalı gıda sanayisinin gelişimi bunun beraberinde yan kolları tetikleyerek gıda makineleri imalatı, ambalaj ürünleri imalatı vb. sektörlerin gelişmesine katkı sağlamıştır. İlde madencilik sektörü faaliyetleri de son yıllarda artış göstererek firma sayısına göre il genelinde 4. sırada yer almaktadır. Yenilenebilir enerji kollarından biri olan güneş enerjisi konusunda ilin mevcut potansiyelini kullanabilmek adına başlatılan Karaman Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi kurulma çalışmaları devam etmektedir.

Karaman'da 1.024 hektarı OSB, 82,79 hektarı SS, 1.628 hektarı EB, 166,75 hektarı SB ve 421,43 hektarı münferit alan olmak üzere toplam 3.322,97 hektar sanayi alanı vardır. SSBS kayıtlarına göre Karaman ilinde 2020 yılında sanayide istihdam edilen toplam 19.373 kişinin 957'si (%4,94) madencilik, 18.123'ü (%93,55) imalat, 293'ü (%1,51) enerji sektöründedir. Bu bağlamda, gıda ürünlerinin, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin, kâğıt ve kâğıt ürünlerinin, diğer ulaşım araçlarının ve bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatının Karaman iline aktarılması uygun olacaktır.

Kırıkkale sanayi, tarım, hayvancılık, maden, enerji yönü ile kısaca değerlendirildiğinde; imalat sanayi savunma, metal ve petro-kimya alanında yoğunlaşırken, özel sektörde genellikle bu sanayi kollarına bağlı olarak gelişmenin yanı sıra tarım makinaları, gıda, yem, toprak, tekstil, ağaç ve mobilya işleri sanayinde de ilerleme kaydetmiş durumdadır. İlde 2020 yılı itibari ile 150 hektar Kırıkkale OSB, 149 hektar Keskin OSB ve 49,2 hektar Silah İhtisas OSB, 24,5 hektar Kırıkkale SS ve 4,7 hektar Keskin SS olmak üzere 377,4 hektar planlı sanayi alanı vardır. OSB ve küçük SS'ler dışında ise TÜPRAŞ Kırıkkale Rafinerisi yaklaşık 671 hektar, MKE A.Ş. fabrikaları yaklaşık 1500 hektar alan üzerine kuruludur.

SSBS kayıtlarına göre Kırıkkale ilinde 2020 yılında sanayide istihdam edilen toplam 8.878 kişinin 296'sı (%3,33) madencilik, 7.992'si (%90,02) imalat, 590'ı (%6,65) enerji sektöründedir. Bu bağlamda fabrikasyon metal ürünleri (makine teçhizatı hariç), makine ekipmanı, ana metal sanayii ve mobilya imalatının Kırıkkale iline aktarılması uygun olacaktır.

7. Bölüm: Planlamada Kritik Başlıklar

Raporun girişinde de ifade edildiği üzere Marmara Sanayi Bölgesi'nin dönüşümü, sürdürülebilir kalkınma amacıyla birbirinden ayrılmayan üç ayrı başlığı; ekonomik, sosyal ve çevresel iyileştirmeyi kapsamaktadır. Ancak özellikle sosyal iyileştirilmelerin gerçekleştirilebilmesi için hedef istikamet ve değerler belirlendikten sonra bölgelerdeki topluluklar için multidisipliner bir yaklaşımla çalışmaların başlaması gerekmektedir.

Öncelikle Türkiye'de sanayi bölgesiyle ilişkili toplam 3.874.190 kişi çalışmakta ve en büyük grubu da %67,5 ile işçiler oluşturmaktadır. Diğer yandan Türkiye genelinde 156.876 mühendis bulunurken bu rakam toplam işgücünün %4,05'ine denk düşmektedir. İstanbul'un bu alandaki istihdamı 25.711 mühendis ile Türkiye'deki toplam istihdamın %16,39'una, şehirdeki toplam istihdamın ise %3,34'üne denk gelmektedir. Unutmamak gerekir ki uzmanlaşmış işgücünün Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ne aktarılması da gerekliliklerden biridir.

Kesinleşen plan doğrultusunda Marmara Sanayi Bölgesi'nden Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ne geçecek uzmanlar, işçiler ve aileleri için barınma ihtiyacı öncelikli olarak karşılanmak zorundadır. Bu bağlamda belirlenecek organize sanayi alanlarının yakınına ve bağlantılı olan bölgelere, şehirlerin konut fiyatlarındaki dengelyi de bozmamak için yeni yerleşim alanlarının yapılması ve tüm sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri yapılanmanın oluşturulması hassasiyetle yürütülmesi gereken süreçlerdir.

Diğer yandan Marmara Sanayi Bölgesi'nde kalmayı tercih eden çalışan nüfus ya da aileler için çeşitli ekonomik programların, alternatif istihdam projelerinin devreye sokulması da ayrı bir zorunluluktur.

Belirlenecek olan organize sanayi bölgelerine yapılacak yeni sanayi tesislerinin inşaatı için gerekli olan fizibilite raporlarının hazırlanması ayrı bir çalışmayı gerektirmektedir. Ayrıca Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nde oluşacak sanayi tesislerinin üretim yapabilmeleri için gerekli enerji altyapılarının geliştirilmesi ve yeni enerji tedarik ağlarının oluşturulması da planlamaya dahil edilmesi gereken kritik konuların başında gelmektedir.

Alt alta yazıldığıında maliyetleri düşündüren bu adımlar, hem ülke genelinde fırsat eşitliği sağlamakta hem de büyük avantajları da beraberinde getirmektedir. Bu avantajlara erişebilmek için planlamayı tamamlarken sorulması gereken sorular şunlar:

- Türkiye ekonomisinde ve uluslararası piyasada hangi sektörler büyüme potansiyeli taşımaktadır?
- Bölge altyapısı tamamlandığında bugüne kadar sıkışıklık sebebiyle denenmemiş hangi iş alanları açılabilir?
- Yeşil enerjiyi kullanarak çevre hedeflerimizin ne kadarına uyumlanabilir ve dışa bağılılığımızı azaltabiliriz?
- Bölgede oluşacak yeni istihdam konuları nelerdir? Nasıl bir hazırlık yapmamız gerekmektedir?
- Marmara Bölgesi'nde yoğunluğun azalmasıyla şehirlerin yaşam kalitelerini yükseltmek için nasıl düzenlemeler yapılabilir?

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org.tr

8. Bölüm: Altyapı Yatırımları

Marmara Sanayi Bölgesi'ndeki sanayi ve üretim değerlerinin Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ne aktarılması için bölgede ihtiyaç olacak olan lojistik altyapısı ve ağının oluşturulması projenin son ve en önemli ayağını oluşturmaktadır.

Türkiye'nin toplam ihracat ve ithalatındaki yeriyse Marmara Sanayi Bölgesi'nde 2020 yılında yıllık 3.777.787 TEU konteyner yükleme, 3.840.638 TEU konteyner boşaltması olmak üzere toplamda 7.618.425 TEU konteyner elleçleme yapılmıştır. Bu bağlamda dönüşümün kesintisiz tamamlanabilmesi için topla dağıt sistemiyle çalışabilecek demiryolu taşımacılığı ve bölgedeki yük hareketliliği potansiyelini (konteyner, parça ve dökme yük) karşılayabilecek limanların ve bölgede aktif çalışacak lojistik merkezlerin altyapısının hızlı bir şekilde oluşturulması gerekmektedir.

Marmara Sanayi Bölgesi'nin dönüşümü kapsamında;

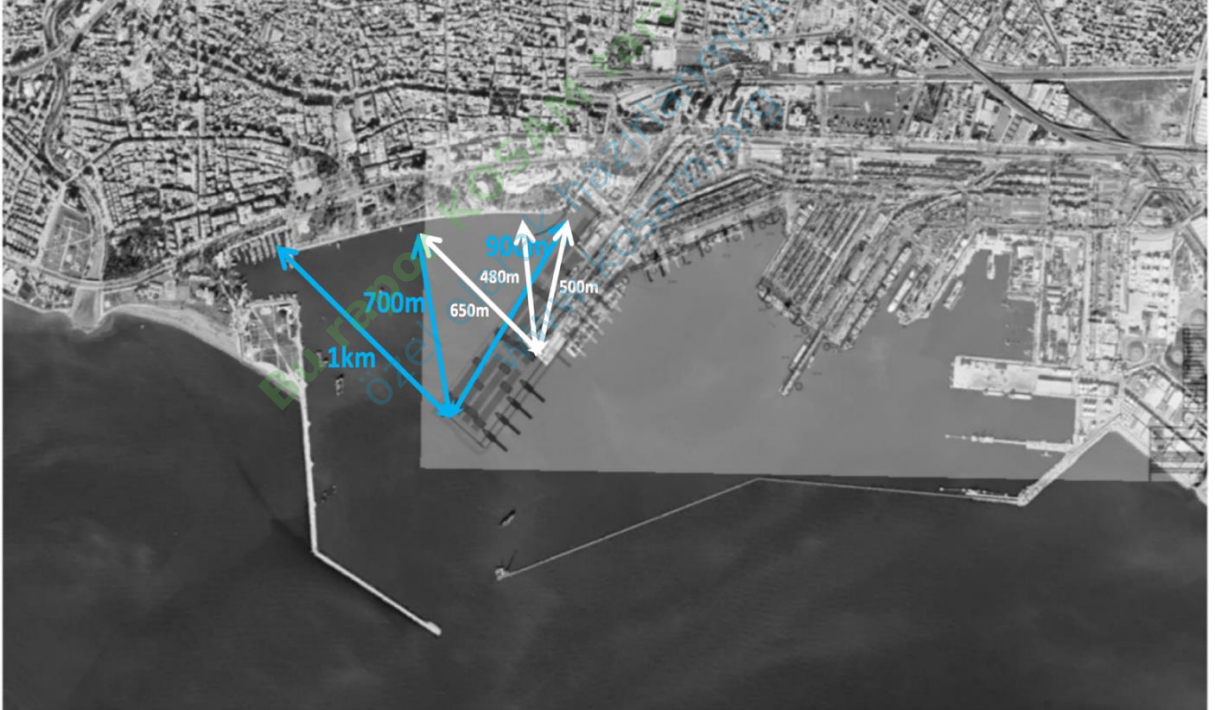
- Mersin limanı genişleme projesi (EMH 2)
- Konya-Karaman-Mersin Taşucu Limanı Hızlı Tren Hattı Projesi
- Taşucu Limanı revizyonları
- Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ndeki lojistik merkezlerin kapasite kullanımlarının optimize edilmesi ve projesi devam eden lojistik merkezlerin aktif hale getirilmesi gereklidir.

Mersin Limanı

Mersin Uluslararası Limanı, dünyanın en büyük ilk 100 konteyner limanı arasındadır. Limandaki zengin imkânlar sayesinde, her türlü kargo çeşidine; konteyner, genel kargo, proje kargo, Ro-Ro, kuru dökme yük ve sıvı dökme yük, yolcu, gemiden konteynere direkt dökme yük hizmetleri verilmektedir. Mersin Uluslararası Limanı (MIP), tüm liman hizmetlerini aynı sahada verebilen Türkiye'deki çok amaçlı en büyük limandır. 21 adet rıhtım bulunan limanda, büyüklüğüne göre aynı anda 30'a yakın gemiye yükleme-boşaltma hizmeti verilebilmektedir. Yılda 30 milyon tonun üzerinde yük elleçlenmektedir.

Mersin Limanı genişleme projesi (EMH 2) mevcut rıhtımın denize doğru 380 metre uzatılması ve ilave saha ıslahını içerir. Böylece toplam elleçleme kapasitesi 2,6 milyon TEU'dan 3,6 milyon TEU'ya ulaşacaktır. Limanın mega gemiler için ihtiyaç duyduğu minimum derinlik 17,5 metredir. Yeterli derinliğin sağlanması ancak EMH Terminali'nin deniz yönünde uzatılmasıyla elde edilebilecektir. Mevcut durumda EMH 1 Terminali'ne bir mega gemi yanaşabilmektedir. 2 mega konteyner gemisine aynı anda hizmet verebilmek için EMH1 rıhtımının 380 metre uzatılması mecburidir (Mersin Uluslararası Limanı, 2023).

Mersin Limanı Genişleme Projesi (EMH 2)

Kaynak: Mersin Uluslararası Limanı (2023)

Teorik konteyner kapasitesi 2,6 Milyon TEU olan limanda, 2020 yılında 2 Milyon TEU aşılarak %76 kapasite kullanımına ulaşılmıştır. Zaman zaman konteyner ticaretinde meydana gelen dalgalanmalar da dikkate alındığında yıl içinde bu oran bazı aylarda %90 seviyelerini zorlamıştır. Limanın verimli bir

şekilde çalışabilmesi için kapasitenin dünyada kabul görmüş %70 seviyelerine gelmesi gerekmektedir.

Türkiye'yi 190 ülkeye bağlayan dış ticaret kapısı olan Mersin Uluslararası Limanı'na gelen TIR ve kamyonların kent trafiğine girmeden doğrudan otoyola ulaşımını sağlayacak Kapılar Projesi devam etmektedir. Mersin Uluslararası Limanı'na günlük ortalama 5 bin TIR giriş ve çıkış yapmaktadır. Kapılar Projesi sayesinde, konteyner ve konvansiyonel yük taşıyan araçlar D-400 kara yoluyla iki bağlantı noktasından doğrudan limana giriş ve çıkış yapabilecektir. Yük getiren araçlar 132. Cadde'den açılacak yeni bir bağlantı ile 3 şerit hâlinde, demir yolu üst geçidinin altından geçerek doğrudan limana girecektir. Bir sonraki aşamada liman kapıları 10 adet otomatik giriş ve çıkış kapısı ile yenilenecektir. Bu sayede yükleme ve boşaltma süresi önemli ölçüde azaltacaktır.

Konya-Karaman-Mersin Taşucu Limanı Hızlı Tren Hattı Projesi

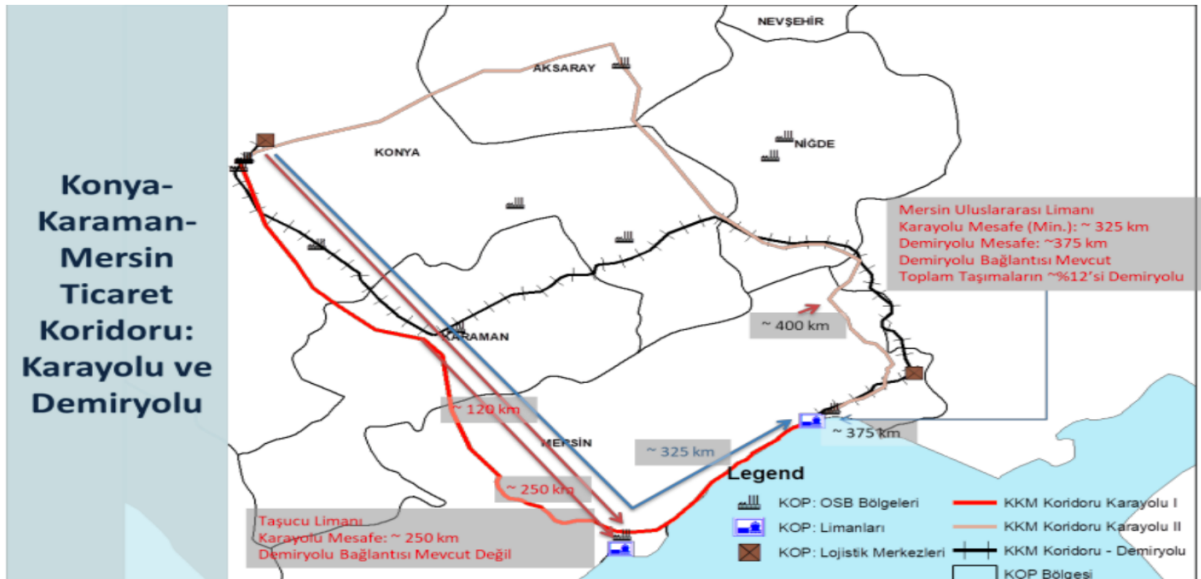
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'nin gerçek bir yatırım üssü haline gelebilmesi, dünya ticaretinin yaklaşık %90'ının gerçekleştirildiği denizyoluna hızlı ve düşük maliyetli bağlantı sağlanmasıyla mümkün olabilecektir. Orta Anadolu Sanayi Bölgesi'ni Mersin Limanına bağlayan mevcut demiryolu 388 km. uzunluğundadır. Konya-Taşucu arası karayolu ile 275 km. mesafededir. Karaman'dan sonra Taşucu limanına bağlayan yeni bir demiryolu yapılması halinde bu mesafe yaklaşık 110 km. kısılacaktır (Tr52 Bölgesi İçin Kalkınma Öncelikleri ve Stratejileri, MEVKA 2012).

Mevcut Demiryolu Ağ Yapısı

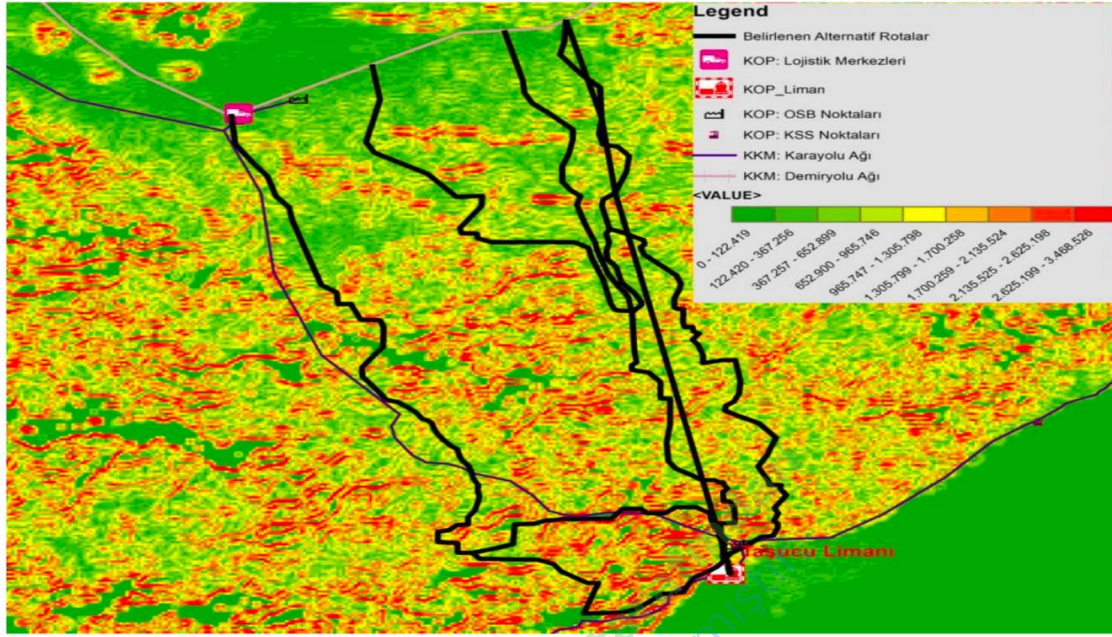
Kaynak: TCDD

Konya-Karaman-Mersin Karayolu ve Demiryolu

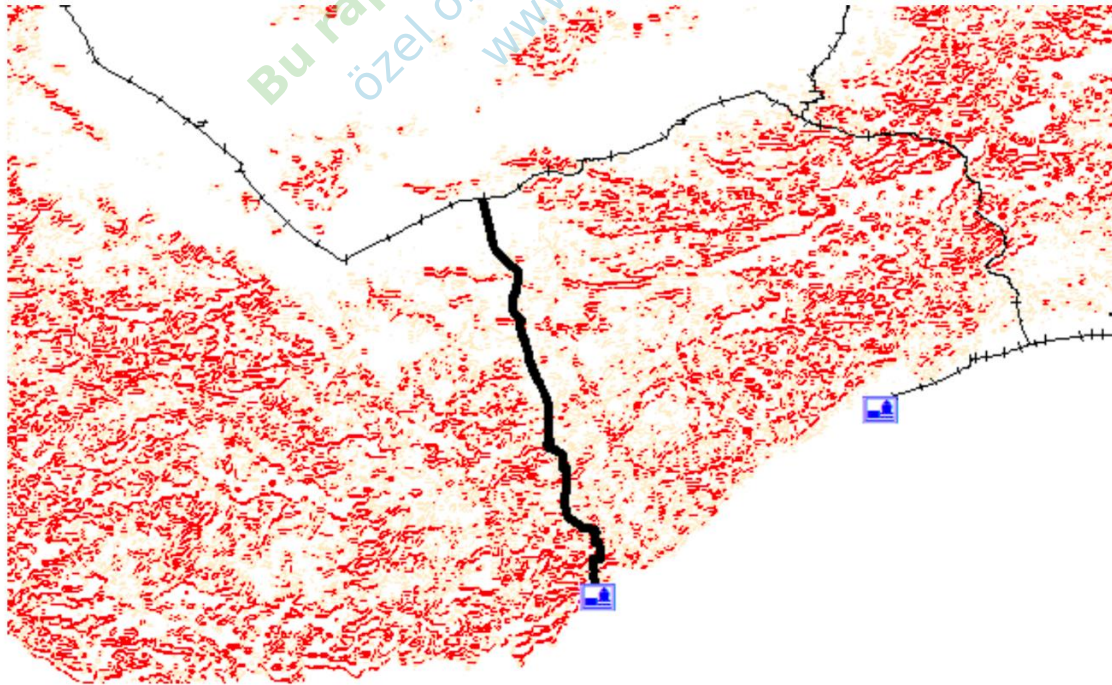
Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, KOP

Konya-Karaman-Mersin Taşucu Limanı Alternatif Demiryolu Güzergahları

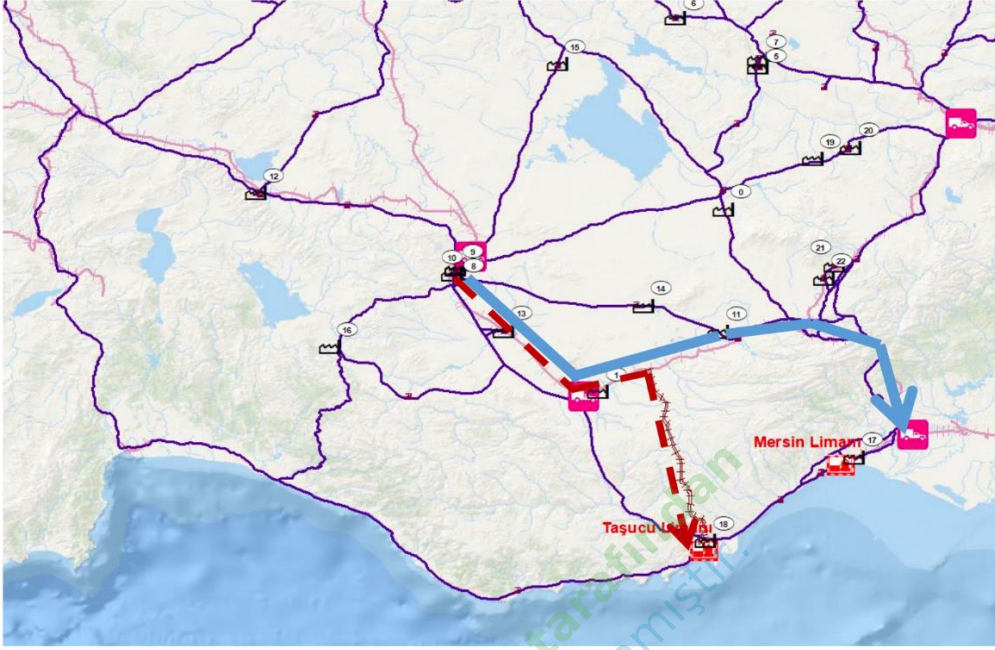
Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, KOP

Konya-Karaman-Mersin Taşucu Limanı İçin Tercih Edilmesi Beklenen Demiryolu Güzergâhı

Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, KOP

Taşucu Limanına Demiryolu Yapılması Sonrası Ortaya Çıkacak Koridor

Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, KOP

Orta Anadolu Bölgesi'nde yeni demiryolu ağlarının inşa edilmesi Konya-Karaman-Mersin ticaret koridoruna yeni yük taşıyacak ve bölgenin ihtiyaç duyduğu nitelikli üretim, nitelikli lojistiğe kapı açacaktır.⁹

Bölgedeki yeni ulaşım yatırımları, taşımaların demiryoluna kaydırılması ve aktarma merkezleri ile elde edilebilecek avantajlar şu şekildedir;

- Lojistik maliyetlerin %30-50 düşeceği tespit edilmiştir.
- Teslim sürelerinin %33-35 aralığında azalacağı tespit edilmiştir.
- Lojistik sistemindeki entegrasyon ile bu azalılar daha da artacaktır.
- Bölge ihracatta maliyet avantajı elde edebilecektir.

Dağlık coğrafya ve inşa maliyetlerinin yüksek olması ise aktarma merkezleri ile oluşabilecek dezavantajlar arasında bulunmaktadır.

⁹ Konya-Karaman-Mersin Sanayi ve Ticaret Koridoru Oluşturulmasına Yönelik Etüd ve Fizibilite Projesi Sonuç Raporu, 2018

Konya-Karaman-Mersin Taşucu limanı için tercih edilmesi beklenen demiryolu güzergâhı ile 14 OSB'den 10 tanesinin ulaşım maliyetlerinin düşebileceği gözlemlenmiştir. Bu da şirketlerin toplam maliyetlerinde önemli bir düşüş olarak görülmektedir. Şirketlerin bu avantajı sağlayabilmeleri durumunda fiyat konusunda rekabetçiliklerini artırabilecekleri ifade edilebilir.

Taşucu Limanı

TDİ Taşucu Limanının mevcut teorik kapasitesi; 900.000 ton/yıl boşaltma, 300.000 ton/yıl yükleme olmak üzere yılda 1.200.000 ton'dur. Buna ilaveten günde 4.000 ton elleçleme, dökme, boşaltma ve 1.000 ton kargo yükleme kapasitesine sahiptir. Liman toplam 9.045 m² kapalı depolama alanına sahiptir.¹⁰

Taşucu Liman Projesi

Kaynak: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

Taşucu Limanı'nın kapasitesinin artırılması için dalgakıranların büyütülmesi, rıhtımın yeniden tasarlanarak yanaşma kapasitesinin artırılması, liman

¹⁰ Taşucu Limanı ve Liman Geri Sahasında Bulunan Taşınmazlar İhalesi Kısa Tanıtım Dokümanı, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/6/2019/03/20180407-Tasucu-Limani-Kisa-tanitim-Dokumani.pdf>

kapasitesinin artırılmasını takiben ihtiyaç olacak lojistik hizmetleri için de alan ayrılması, kuzeyde halen atıl ve binaları harap durumdaki eski fabrika alanının ekonomiye kazandırılması ve yeni liman projesi kapsamında liman ile ilişkili tesislerin (üretim, depolama, paketleme, işleme vb.) yapılarak hem liman işletmesine hem de bölge ekonomisine destek sağlanması amacıyla yeni bir proje ve imar planı çalışması yürütülerek, Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Taşucu limanı ve geri sahasının verimli ve etkin kullanılmasına yönelik olarak yapılan çalışmalar neticesinde;

- Uluslararası standartlarda liman işletme hizmeti veren,
- Bölgenin lojistik ihtiyacını karşılayan,
- Sanayi alanında yapılacak tesisler ile üretime ve istihdama katkı sağlayan,
- Liman potansiyelinin maksimum düzeyde işler hale getirilerek bölge ve ülke ekonomisine katma değer oluşturan,
- Akdeniz ve Orta Doğu’da bulunan diğer limanlar ile rekabet eden,
- Ülkemiz deniz ticaretinin artmasına katkı sağlayan bir liman/tesis olarak faaliyet göstermesi hedeflenmektedir.

Marmara Sanayi Bölgesi’nden transfer edilecek sanayi değerlerinin Orta Anadolu Sanayi Bölgesi’ne aktarılması sonucunda oluşacak -bölgenin halihazırdaki ihtiyaçlarını da dahil ederek- dış ticaret hacmi, konteyner, parça ve dökme yük trafiğini desteklemek için gerekli- inşaat, altyapı, üstyapı, ekipman ve araç-gereç, nitelikli insan kaynağı gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzerine Taşucu Limanı hinterlandında da yatırımlar gerçekleştirilebilir.

Bu noktada gerekli yatırım planlamaları, Mersin limanının hali hazırdaki yıllık olarak 1.989.585 TEU konteyner elleçleme (%77 kapasite kullanımı), 150.000 adet-araç RO-RO ve 9.000,000 ton /yıl dökme yük operasyonları için gerekli olan inşaat, altyapı, üstyapı, ekipman ve araç-gereç, nitelikli insan kaynağı değerleri göz önünde bulundurularak yapılabilir.

Lojistik Merkezler

Türkiye'nin 1 trilyon dolarlık ihracat altyapısını kurmak için lojistik merkezleri projesi oldukça önemlidir. TCDD tarafından planlanan 25 lojistik merkezinden 11'i işletme faaliyetlerine başlamıştır. Bu çerçevede, lojistik merkezleri, ihracat odaklı lojistik altyapısında önemli bir misyona sahiptir.

Halkalı (İstanbul), Yeşilbayır (İstanbul), Tekirdağ (Çerkezköy), Köseköy (İzmit), Filyos (Zonguldak), Bozüyük (Bilecik), Hasanbey (Eskişehir), Gökköy (Balıkesir), Çandarlı (İzmir), Kemalpaşa (İzmir), Uşak, Kaklık (Denizli), Gelemen (Samsun), Türkoğlu (Kahramanmaraş), Palandöken (Erzurum), Yenice (Mersin), Kayacık (Konya), Kars, Boğazköprü (Kayseri), Karaman, İyidere (Rize), Tatvan (Bitlis), Sivas, Mardin, Habur olmak üzere toplam 25 adet lojistik merkezin yapımı planlanmıştır.

2023 yılı itibariyle 11 lojistik merkez; Uşak, Samsun (Gelemen), Denizli (Kaklık), İzmit (Köseköy), Eskişehir (Hasanbey), Balıkesir (Gökköy), Kahramanmaraş (Türkoğlu), Erzurum (Palandöken), İstanbul (Halkalı), Mersin/Yenice ve Konya/Kayacık işletmeye açılmıştır. Kars ve İzmir/Kemalpaşa lojistik merkezlerinin ise yapım çalışmaları devam etmektedir.

TCDD tarafından Açılan/Açılacak Lojistik Merkezler

Kaynak: TCDD

TCDD tarafından Açılan Bölgedeki Lojistik Merkezlerin Teknik Özellikleri

İşletmeye Açılan Lojistik Merkezler	Kapasite (1.000 Ton)	Toplam Alan (1.000 m ²)	İltisak Hattı (km)	Karayolu (km)	En Yakın Liman (km)	En Yakın Havalimanı (km)
Mersin (Yenice)	896	416	Yanında	1	Mersin (42)	Adana Şakirpaşa (23)
Konya (Kayacık)	1.700	1.000	Yanında	Yanında	Mersin (366)	Konya (3)

Kaynak: TCDD Demiryolu Sektör Raporu 2021, 2022

TCDD'nin açtığı lojistik merkezler içerisinde 1 milyon m² ile en büyük alana sahip Konya Lojistik Merkezi, limana en uzak (366 km), havalimanına en yakın (3 km) merkez konumundadır. Merkezin eksik yönü olarak görülen limanlara erişim mesafe ve süresinin kısaltılmasının önemi, bu tablo ile daha da belirginleşmiştir.

Konya Kayacık Lojistik Merkezi

Kayacık Lojistik Merkezinin, Türkiye'nin uluslararası taşımacılık koridorundaki payını artıracak önemli bir aktarma noktasıdır. Kayacık Lojistik Merkezi, yıllık 1,7 milyon ton taşıma kapasitesine sahip olarak 1 milyon metrekare lojistik alan sağlaması hedeflenmektedir. Merkezde, 450 bin metrekarelik beton alanda konteyner stok alanı, tır park alanı, gümrük alanı, akaryakıt aktarma istasyonu, yükleme ve boşaltma alanları, 30 kilometre uzunluğunda demir yolu bağlantısı, bakım atölyeleri, depolar, hizmet ve sosyal tesisler bulunmaktadır. Lojistik merkezleri arasında ilk kez Kayacık Lojistik Merkezi'nde 50 bin metrekare alanda altyapısı tamamlanan akaryakıt doldurma, boşaltma ve depolama tesisinin kurulması da büyük avantajlardan biridir.

Konya Kayacık Lojistik Merkezi

Kaynak: T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

Kayacık Lojistik Merkezinin kapasite kullanımının artırılması gerekmektedir. Intermodal ve kombine taşımacılık modellerine uygun platform, ekipman, araç ve gereçlerin lojistik köy master planına uygun şekilde belirlenen alanlara yerleştirilmesi, gümrüklü ve gümrüksüz ve bölgenin sanayi üretime uygun türdeki depoların tamamlanması merkezin kapasite kullanımını artırabilecektir.

Kayseri Boğazköprü Lojistik Merkezi

Kayseri'deki Boğazköprü mevkiinde 620 bin metrekare alan üzerine 1,8 milyon ton taşıma kapasiteli Lojistik Merkezi kurulacaktır. TCDD, tarafından 20 Haziran 2022'de ihale yapılmış olup, "Kayseri Boğazköprü Lojistik Merkezi Yapım İşi (1. Etap)" 25 Mart 2024'te tamamlanması hedeflenmiştir.

Karaman Lojistik Merkezi

OSB içerisinde yükleme-boşaltma, konteyner stok ve gümrük faaliyetleri için 400 dönüm arazi üzerinde Karaman OSB Yük Terminali oluşturulmaktadır. Buna ilave olarak 300 dönümlük arazi de genişleme alanı olarak projeye dahil

edilmiştir. Fizibilite etüdüne göre 1 milyon ton taşıma kapasitesi sağlanacak ve ile 364 bin m2 alan kazandırılacaktır. Karaman ve Mersin arasında devam eden tren yolu ve Demiryolu Lojistik Merkezi ile mallar çok daha kısa sürede ve güvenle Mersin Limanı'na ulaştırılabilecektir.

Karaman Lojistik Merkezi

Kaynak: Karaman Ticaret İl Müdürlüğü

Ankara Lojistik Üssü

Mayıs 2004'te çoğunlukla Ankara'da bulunan 45 uluslararası taşımacılık şirketi tarafından, tarihi ipek yolunda yer alan bölgenin ticari ve coğrafi önemi göz önünde bulundurularak, sektör ihtiyaçları ve sektörden gelen ısrarlı talepler değerlendirilerek hayata geçirilmiştir.

Proje, Ankara-İstanbul otoyolu üzerinde yer almakta olup, uluslararası taşımacılık anlamında ülkedeki ilk merkez olmuştur. Ortaklarının yanı sıra, tüm ulusal ve uluslararası lojistik firmalarına, ithalat ve ihracat şirketlerine gümrük müşavirliğine, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına, ambalaj ve dağıtım sektöründeki işletmelere açık, kiralanabilir bir proje olarak planlanmıştır. Ankara Lojistik Üssünde; banka, TSE ve Ankara Ticaret Odası hizmet ofisleri, gümrük laboratuvarı, akaryakıt istasyonu, tamir bakım atölyesi, PTT, Tüvtürk, sosyal tesisler ve güvenlik hizmetleri de bulunmaktadır

Sonuç ve Değerlendirme

Bir ülkenin ekonomik ve demografik yoğunluğunun tek bir bölgeye konumlandırılması ve/veya planlanması pek çok açıdan riskler barındırmaktadır. Bu risklerin en yıkıcı ve en maliyetli olanı doğal afetler olmakla birlikte diğer bazı nedenler de söz konusu bölgenin dönüşümünü gerektirebilir.

Ekonomik ve demografik yoğunluğun tek bir bölgede oluşmasının aşağıdaki riskleri ve sorunları doğurduğu değerlendirilmektedir:

- *Ülke içinde bölgelerarası gelişmişlik farklarının oluşması ve/veya artması,*
- *Ülke içinde gelir dağılımı adaletinin bozulması,*
- *Eşitsizliklerin oluşması ve/veya artması,*
- *Yüzölçümüne oranla nüfus yoğun şehirler oluşması, toplu taşımanın yetersiz kalması,*
- *Nüfus yoğun şehirlerde hayat pahalılığı ve trafik tıkanıklığının artması, yeşil alanların azalması,*
- *Sanayileşme ve trafik yoğunluğu ile hava-çevre kirliliğinin artması.*
- *Geniş perspektifte ülkenin rekabetçi olduğu alanlarda rekabet avantajını kaybetme riski,*
- *Olası bir afette büyük sayılarda can kaybı ve travma yaşanması*
- *Afet anından itibaren can kayıplarıyla birlikte bölgede üretimin durması, sanayi tesislerinin çalışamaz olması*
- *Afet sonrası dönemde de devam edecek ekonomik kayıplar ile yeniden toparlanmanın güçleşmesi*

Elbette tüm bu sorunları ortadan kaldıracak veya riskleri tamamen yok edecek tek bir politika önerisi geliştirmek imkansızdır. Öte yandan bu raporda da Türkiye için önerildiği üzere yeniden konumlandırma ile belli riskler en aza indirgenirken belli sorunlar da bertaraf edilebilir.

Marmara Sanayi Bölgesi'nin Türkiye ekonomisi için önemi açıktır. Hatta raporda arz edilen verilere bakıldığında barındırdığı riskler itibariyle bölgenin ekonomi ve sosyal hayat içerisindeki payının bu seviyelere gelmeden önlem alınması gerektiği de değerlendirilmektedir.

6 Şubat 2023'te başlayan Kahramanmaraş merkezli depremlerin sonucunda yaşanan kayıpları unutmadan raporumuzun konusu olan ekonomi güvenliği açısından ¹¹ bakarak olası Marmara depreminin maliyetinin ne olacağı konusu ise büyük ve uzun süreli bir risk barındırmaktadır. Bu bakımdan ülke ekonomisinin neredeyse yarısına karşılık gelen Marmara Sanayi Bölgesi'nin bir kısmının Orta Anadolu'da konumlandırılmasının uzun vadeli getirilerinin sadece ekonomik değil aynı zamanda stratejik bir değere sahip olduğu ifade edilebilir.

Öte yandan söz konusu yeniden konumlandırmanın maliyetinin olası bir doğal afet oluşturacağı maliyete görece olarak ihmal edilebilir seviyelerde olacağı da düşünülmektedir. Zamana yayılmış ve planlı bir yeniden konumlandırmanın maliyeti ile tek seferlik bir yıkımın oluşturacağı tahribat arasındaki farka bakıldığında karşılaştırma yapmaya bile gerek olmadığı görülecektir.

Diğer yandan Orta Anadolu'daki şehirlerin altyapısı, sanayicilerin tecrübelerinin ve şehirlerdeki büyüme iştahı söz konusu yeniden konumlandırma için oldukça cazip bir iklim sağlamaktadır.

Marmara Sanayi Bölgesi'nin kayda değer bir kısmının Orta Anadolu illerinde yeniden konumlandırılmasının Türkiye'nin ekonomi güvenliğine katkı sağlayacağı, bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarını azaltacağı, Marmara Sanayi Bölgesi'ndeki yoğunluğu azaltarak fiyatlama davranışlarına olumlu

¹¹ Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı depremin toplam maliyetini 103,6 milyar dolar olarak hesaplamaktadır.

katkı sağlayacağı ve nihayet ülke kalkınmasının önündeki potansiyel riskleri en aza indireceği değerlendirilmektedir.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

Kaynakça

1. Abdi, H., & Valentin, D. (2007). Multiple correspondence analysis. Encyclopedia of measurement and statistics, 2(4), 651-657.
2. Arnold Wolfers, "National Security: As An Ambiguous Symbol", Political Science Quarterly, 67(4), December, 1952, S. 485.
3. Barry Buzan, "Is International Security Possible?", Booth Ken, Harper Collins (der.), New Thinking About Strategy and International Security, New York, 1991, s. 34.
4. Benjamin Miller, "The Concept of Security: Should it be Redefined", Journal of Strategic Studies, 24(2), June 2001, s.16.
5. Giacomo Luciani, "The Economic Content of Security", Journal of Public Policy, 8(2), 1989, s. 151.
6. Greenacre, M. (2017). Correspondence analysis in practice. CRC press.
7. Greenacre, M. J. (2010). Correspondence analysis. Wiley Interdisciplinary Reviews: Computational Statistics, 2(5), 613-619.
8. <http://www.clusterobservatory.eu/data>
9. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=dis-ticaret-104&dil=1>
10. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1>
11. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1>
12. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=sanayi-114&dil=1>
13. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=ulusal-hesaplar-113&dil=1>
14. <https://denizcilikistatistikleri.uab.gov.tr/konteyner-istatistikleri>
15. <https://osbuk.org/view/osb/osbliste.php>
16. <https://static.tcdd.gov.tr/webfiles/userfiles/files/genel/tcddharita.pdf>
17. https://v3.arkitera.com/UserFiles/File/download/imp/bolge_brosur_A4.pdf
18. <https://veri.sgk.gov.tr/>
19. <https://www.alu.com.tr>
20. <https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/3-0-23/elektrikaylik-sektor-raporlar>
21. <https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/3-0-24-3/elektrikvillik-sektor-raporu>
22. <https://www.gib.gov.tr/yardim-ve-kaynaklar/istatistikler>
23. <https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Root/Uzakliklar.aspx>
24. https://www.mersinport.com.tr/tr/images/pdf/MIP_Kurumsal_Sunum_EMH_II_Proje.pdf
25. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/sanayi-sicil-istatistikleri>
26. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/sanayi-sicil-istatistikleri>
27. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/yatirim-istatistikleri/mi1304021615>

28. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari>
29. <https://www.tcdd.gov.tr/kurumsal/lojistik-merkezler>
<https://www.tcdd.gov.tr/haberler/kayserinin-hizli-tren-hayali-gercek-oluyor>
30. https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2023/surdurulebilir_uretim_dergisi_guven_sak.pdf
31. İllere Göre Seçilmiş Bankacılık Sektörü Verileri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, <https://www.bddk.org.tr/BultenFinTurk>
32. Konya-Karaman-Mersin Sanayi ve Ticaret Koridoru Oluşturulmasına Yönelik Etüd ve Fizibilite Projesi Sonuç Raporu, 2018
<https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/dokuman/konya-karaman-mersin-sanayi-ve-ticaret-koridoru-olusturulmasina-yonelik-etud-ve-fizibilite-projesi-final-raporu/1666>
33. Le Roux, B., & Rouanet, H. (2010). Multiple correspondence analysis (Vol. 163). Sage.
34. M. Levent Yılmaz,
35. Sanayi Bölgeleri Atlası, <https://meydip.sanayi.gov.tr/#/sb-atlas>
36. Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü, <https://www.sanayi.gov.tr/sanayi-bolgeleri/organize-sanayi-bolgeleri-hizmetleri>
37. Taşucu Limanı ve Liman Geri Sahasında Bulunan Taşınmazlar İhalesi Kısa Tanıtım Dokümanı, Özelleştirme Dairesi Başkanlığı, 2018
<https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/6/2019/03/20180407-Tasucu-Limani-Kisa-tanitim-Dokumani.pdf>
38. TCDD Demiryolu Sektör Raporu 2021,
<https://static.tcdd.gov.tr/webfiles/userfiles/files/istrapor/2021sekrorr.pdf>
39. Thomas Homer-Dixon, “On the Threshold: Environmental Changes as Causes of Acute Conflict”, International Security, 16(2), 1991.
40. Tr52 Bölgesi İçin Kalkınma Öncelikleri ve Stratejileri, MEVKA 2012,
<https://www.mevka.org.tr/assets/upload/dosyalar/DsykONU8G719201742222PM.d ocx>
41. Türkiye Mekânsal Strateji Planı Stratejik Çevresel Değerlendirme Kapsam Belirleme Raporu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2020,
<https://webdosya.csb.gov.tr/db/scd/icerikler/tmspn-ha-kbr-20210303125213.pdf>

EK 1: Metodoloji

Üç Yıldız Tekniğiyle Sektörlerin Olgunluk Seviyelerinin Belirlenmesi

İl imalat sanayi sektörleri için istihdam sayıları baz alınarak “üç yıldız tekniği” ile kümelenme analizi yapılmıştır. Üç yıldız analizinde üç temel kriter seçilmekte ve her sektör (il) için bu kriterlerin değerleri hesaplanmaktadır. Bu kriterler ve hesaplamada kullanılan formüller aşağıda verilmektedir. Üç yıldız Analizi, European Cluster Observatory (ECO) platformu tarafından geliştirilen bir tekniktir. Bu teknik Avrupa Birliği ve ABD’de en fazla tercih edilen kümelenme analizidir. Üç Yıldız Analizi Yönteminin diğer kümelenme yöntemlerine göre üstünlüğü kümelenme yapan olgun sektörler dışında aday ve potansiyel kümelenme sektörlerini de göstermesidir (ECO, 2023).

Büyüklik (size): İldeki sektör verisinin, sektörün toplam (Türkiye) verisine oranı,

Büyüklik (A) = Sektörün İldeki İstihdam Sayısı / Sektörün Ülkedeki İstihdam Sayısı

Başatlık-Baskınlık (dominance): İldeki sektör verisinin, il toplam verisine oranı,

Başatlık (Baskınlık) (B) = Sektörün İldeki İstihdam Sayısı / İlin Sanayi İstihdam Sayısı

Uzmanlaşma (specialization): Sektörün ildeki payının, sektörün ülkedeki payına oranı,

Uzmanlaşma (C) = (Sektörün İldeki İstihdam Sayısı / İlin Sanayi İstihdamı Sayısı) / (Sektörün Ülkedeki İstihdam Sayısı / Ülkenin Sanayi İstihdam Sayısı)

Üç yıldız analizinde, her bir kriter için bir eşik değer belirlenmekte ve kriterin hesaplanan değeri bu eşik değerini aşarsa, ilgili sektör bu kriterden bir yıldız almaktadır. Üç yıldız analizinde temel sorun, eşik değer belirlenmesidir. Eşik değer uygulamasında; genelde ilk iki kriter için (büyüklik ve başatlık) farklı eşik değerler baz alınırken, uzmanlaşma eşik değeri genellikle 1 olarak alınmaktadır. Burada yapılacak değerlendirmede imalat sanayinin mekânsal

dağılımında Sanayi Sicil Bilgi Sistemi verileri kullanılmıştır. Sanayi Sicil Bilgi Sistemi'ne kayıtlı NACE Revize 2 ikili düzeyde 28 sektör bulunmaktadır. Bu sektörlerden 4'ü madencilik, 23'ü imalat ve biri enerji sektörlerindedir.

Objektif ve gerçekçi bir eşik değer belirleyebilmek için aşağıdaki yöntem izlenmiştir.

- **Büyüklik** kriteri için sanayinin ülke genelinde iller arasında dengeli bir dağılımın olması durumunda her ilin eşit pay alacağı bekleneceğinden eşik değer $1/81=0,01235$ alınmıştır. ($A>0,01235$) ise sektörün/faaliyetin ilde büyüklik özelliği gösterdiği kabul edilmiştir.
- **Başatlık (baskınlık)** kriteri için her bir alt sektörün il sanayi içindeki payının beklenen değeri ikili düzeyde ilde faaliyette bulunan sektör sayısı kullanılarak hesaplanmıştır. ($1/\text{ilde faaliyette bulunan sektör sayısı}$) değeri başatlık eşik değeri olarak kabul edilmiştir.
- **Uzmanlık** kriteri için sektörün ildeki payının, sektörün ülkedeki payına eşit olması bekleneceğinden eşik değer olarak 1 alınmıştır. ($C>1$) ise sektörün/faaliyetin uzmanlık özelliği gösterdiği kabul edilmiştir.

İl bazında analiz edilen sektörler eşik değeri aştığı her kriterden bir yıldız aldığından, herhangi bir kriterin eşik değerini aşan sektör bir yıldız, herhangi iki kriterin eşik değerini aşan sektör iki yıldız, üç kriterde de eşik değeri aşan sektör üç yıldız almaktadır. Üç yıldız alan sektörün o bölgede “kümelenme” gösterdiği kabul edilmektedir. Sektörlerin aldıkları yıldızlara göre kümelenme düzeylerinin belirlenmesinde; üç yıldız alan yani başatlık, büyüklik ve uzmanlık özelliği olan sektörler/faaliyetler için “olgun küme”, iki yıldız alan sektörler/faaliyetler için “potansiyel küme” ve tek yıldız alan sektörler/faaliyetler için de “aday küme” ifadeleri kullanılmıştır (ECO, 2023).

Uyum Analiziyle Sektörlerin Dağıtılması (Kümelenmesi)

Uyum Analizi İngilizcesi “Correspondence Analysis” olan “Uyum Analizi” aynı şeyi ifade etmek üzere Türkçede “Uygunluk Analizi” ismi ile de anılmaktadır. Uyum analizi; basit Uyum Analizi, karşılıklı ortalama alma (reciprocal averaging), ikili (veya optimal) ölçekleme, kanonik korelasyon analizi ve eşanlı doğrusal regresyonlar gibi farklı isimler altında bilinmektedir (Greenacre, 2010).

Uyum analizi iki kategorik değişkenin çapraz sınıflanmasında maddelerin sayılarını (frekanslarını) içeren iki yönlü bir kontenjans tablosundaki bilginin gösterimi için bir grafiksel tekniktir. Uyum analizi kontenjans tablolarının ve çok değişkenli kategorik verilerin grafiksel gösterimi için bir keşifsel veri analizi tekniğidir. Uyum Analizi ile her birinin satırlarının ve her birinin sütunlarının ilişkisi ile iki kategorik değişkenin etkileşimini gösteren bir grafik çizilir (Abdi ve Valentin, 2007).

Uyum Analizi ikiden fazla kategorik değişkenin yer alması durumunda Çoklu Uyum Analizi olarak adlandırılır. Çoklu Uyum Analizi homojenlik analizi ve ikili (veya optimal) ölçekleme gibi diğer isimler olarak da bilinmektedir. Çoklu Uyum Analizinde üç yönlü ve daha yüksek sıradan kontenjans tabloları dikkate alınır (Le Roux ve Rouanet, 2010).

Uyum Analizinde “bir kategorik değişkenin hangi kategorilerinin diğer bir kategorik değişkenin hangi kategorileri ile uyumlu olduğu” belirlenir. Böylece, Ki-kare bağımsızlık testi ve kontenjans tabloları ile yorumlanması zor ve karmaşık olabilecek kategorik değişkenler arasındaki ilişkiler çapraz tabloların grafiksel bir sunumunu üzerinden kolaylıkla yorumlanır ve kategoriler arasında anlamlı ilişkiler belirlenir (Greenacre, 2017). Rapordaki analizde Belirlenen Sanayi bölgelerinde yer alan illerdeki sektörel istihdam sayısına Göre İl ve Sektörlerin Kümelenmesi yapılmıştır.

EK 2: Tablolar

Tablo 1 Genel Veriler

Göstergeler	
İl Alanı (Km2)	1
Nüfus	2
Nüfus Artış Hızı (Binde)	3
Nüfus Yoğunluğu (Kişi/Km2)	4
Çalışma Çağındaki Nüfus (15-64 Yaş)	5
Genç Nüfus (15-24 Yaş)	6
Toplam Aktif Sigortalı Sayısı	7
Zorunlu Sigortalı Sayısı (4/A)	8
Sanayi (05→35-09-33) Zorunlu Sigortalı Sayısı (4/A)	9
Cari Fiyatlarla Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) (Bin TL)	10
Cari Fiyatlarla Sanayi GSYH (BCDE, Sanayi) (Bin TL)	11
Cari Fiyatlarla İmalat GSYH (C, İmalat Sanayi) (Bin TL)	12
Kişi Başına GSYH (USD)	13
İhracat (Bin USD)	14
İthalat (Bin USD)	15
Dış Ticaret Dengesi (Bin USD)	16
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	17
Toplam Mevduat (Milyon TL)	18
Toplam Kredi (Milyon TL)	19
Kredi/Mevduat (%)	20
Teşvik Belgesi Sayısı (Adet)	21
Teşvik Belgesi Sabit Yatırım Tutarı (Milyon TL)	22

Tablo 2 Marmara Sanayi Bölgesinin Temel Verileri (1-7)

	1-7 arası değerler	İl alanı (km ²)	Nüfus	Nüfus artış hızı (binde)	Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)	Çalışma çağındaki nüfus (15-64 yaş)	Genç nüfus (15-24 yaş)	Toplam aktif sigortalı sayısı
İstanbul	Değer	5461	15.462.452	-3,67	2976	11012695	2263881	5649571
	Türkiye İçindeki Payı (%)	0,7	18,49			19,46	17,56	24,2
	İl Sıralaması	64	1	59	1	1	1	1
Kocaeli	Değer	3.397	1.997.258	22,39	553	1.384.102	292.136	718.849
	Türkiye İçindeki Payı (%)	0,44	2,39			2,45	2,27	3,08
	İl Sıralaması	75	10	2	2	8	11	6
Bursa	Değer	10.813	3.101.833	14,85	298	2.142.103	431.004	983.510
	Türkiye İçindeki Payı (%)	1,39	3,71			3,79	3,34	4,21
	İl Sıralaması	27	4	15	6	4	4	4
Marmara Sanayi Bölgesi	Değer	19.671	20.561.543	34	3.827	14.538.900	2.987.021	7.351.930
	Türkiye İçindeki Payı (%)	2,53	24,59	0	0	25,7	23,17	31,49

Tablo 3 Marmara Sanayi Bölgesinin Temel Verileri (8-14)

	8-14 arası değerler	Zorunlu sigortalı sayısı (4/a)	Sanayi (05-35-09-33) zorunlu sigortalı sayısı (4/a)	Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) (Bin TL)	Cari fiyatlarla sanayi GSYH (BCDE, Sanayi) (Bin TL)	Cari fiyatlarla imalat GSYH (C, İmalat sanayi) (Bin TL)	Kişi başına GSYH (USD)	İhracat (Bin USD)
İstanbul	Değer	4.248.775	962.645	1.517.323.616	2.709.13.542	236.182.557	13.914	82.815.389
	Türkiye içindeki payı (%)	27,95	22,96	30,06	23,57	24,47		48,82
	İl sıralaması	1	1	1	1	1	1	1
Kocaeli	Değer	560.363	227.025	191.084.571	79.841.707	75.835.799	13.742	7.728.329
	Türkiye içindeki payı (%)	3,69	5,42	3,79	6,95	7,86		4,56
	İl sıralaması	5	4	5	5	3	2	6
Bursa	Değer	717.664	338.934	203.226.255	81.187.908	76.772.092	9.376	9.553.588
	Türkiye içindeki payı (%)	4,72	8,09	4,03	7,06	7,95		5,63
	İl sıralaması	4	2	4	4	2	10	3
Marmara Sanayi Bölgesi	Değer	5.526.802	1.528.604	1.911.634.442	161.029.615	388.790.448	37.032	100.097.306
	Türkiye içindeki payı (%)	36,36	36,47	37,88	37,58	40,28	0	59,01

Tablo 4 Marmara Sanayi Bölgesinin Temel Verileri (15-22)

	15-22 arası değerler	İthalat (Bin USD)	Dış ticaret dengesi (Bin USD)	İhracatın ithalatı karşılama oranı (%)	Toplam mevduat (Milyon TL)	Toplam kredi (Milyon TL)	Kredi / mevduat (%)	Teşvik belgesi sayısı (adet)	Teşvik belgesi sabit yatırım tutarı (Milyon TL)
İstanbul	Değer	126.858.302	-44.042.913	65,28	1.504.018	1.330.750	88,48	1568	33838
	Türkiye içindeki payı (%)	57,79	-	-	46,3	41	-	14,98	13,29
	İl sıralaması	1	81	74	1	1	70	1	1
Kocaeli	Değer	9.560.514	-1.832.185	80,84	58.254	64.998	111,58	380	11.954
	Türkiye içindeki payı (%)	4,36	-	-	1,79	2	-	3,63	4,69
	İl sıralaması	3	79	66	6	7	46	8	5
Bursa	Değer	7.606.514	1.947.074	125,6	85.423	91.036	106,57	549	14.840
	Türkiye içindeki payı (%)	3,47	-	-	2,63	2,8	-	5,24	5,83
	İl sıralaması	5	3	50	5	5	51	4	3
Marmara Sanayi Bölgesi	Değer	144.025.330	-43.928.024	-	1.647.695	1.486.784	307	2.497	60.632
	Türkiye içindeki payı (%)	65,62	-	-	50,72	45,8	0	23,85	23,81

Tablo 5 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Temel Verileri (1-7)

	1-7 arası değerler	İl alanı (km2)	Nüfus	Nüfus artış hızı (binde)	Nüfus yoğunluğu (kişi/km2)	Çalışma çağındaki nüfus (15-64 yaş)	Genç nüfus (15-24 yaş)	Toplam aktif sigortalı sayısı
Aksaray	Değer	7.659	423.011	15,83	56	278.890	70.711	98.919
	Türkiye içindeki payı (%)	0,98	0,51			0,49	0,55	0,42
	İl sıralaması	41	46	10	52	47	47	49
Ankara	Değer	25.632	5.663.322	4,29	231	3.980.027	826.117	1.991.691
	Türkiye içindeki payı (%)	3,29	6,77			7,03	6,41	8,53
	İl sıralaması	3	2	39	8	2	2	2
Karaman	Değer	8.678	254.919	6,45	29	170.660	41.557	70.144
	Türkiye içindeki payı (%)	1,11	0,3			0,3	0,32	0,3
	İl sıralaması	36	67	34	71	67	65	59
Kayseri	Değer	16.970	1.421.455	9,93	83	953.578	225.378	372.580
	Türkiye içindeki payı (%)	2,18	1,7			1,68	1,75	1,6
	İl sıralaması	8	15	21	32	15	15	13
Kırıkkale	Değer	4.791	278.703	-15,36	61	190.892	45.687	68.865
	Türkiye içindeki payı (%)	0,61	0,33			0,34	0,35	0,29
	İl sıralaması	67	64	76	42	61	64	60
Kırşehir	Değer	6.584	243.042	0,43	38	164.947	39.693	51.727
	Türkiye içindeki payı (%)	0,84	0,29			0,29	0,31	0,22
	İl sıralaması	53	69	48	65	69	69	70
Konya	Değer	40.838	2.250.020	7,87	58	1.496.477	371.183	561.763
	Türkiye içindeki payı (%)	5,24	2,69			2,64	2,88	2,41
	İl sıralaması	1	7	29	48	7	6	7
Nevşehir	Değer	5.485	304.962	6,42	57	204.976	48.290	78.898
	Türkiye içindeki payı (%)	0,7	0,36			0,36	0,37	0,34
	İl sıralaması	63	60	35	50	59	62	57
Niğde	Değer	7.234	362.071	-2,18	49	240.409	61.996	81.622
	Türkiye içindeki payı (%)	0,93	0,43			0,42	0,48	0,35
	İl sıralaması	46	53	56	59	54	52	55
Yozgat	Değer	13.690	419.095	-5,01	30	275.664	67.229	89.198
	Türkiye içindeki payı (%)	1,76	0,5			0,49	0,52	0,38
	İl sıralaması	16	47	64	70	48	49	54
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	Değer	137.561	11.620.600	29	692	7.956.520	1.797.841	3.465.407
	Türkiye içindeki payı (%)	17,64	13,88	0	0	14,04	13,94	14,84
	Tablo 1-7 arası	İl alanı (km2)	Nüfus	Nüfus artış hızı (binde)	Nüfus yoğunluğu (kişi/km2)	Çalışma çağındaki nüfus (15-64 yaş)	Genç nüfus (15-24 yaş)	Toplam aktif sigortalı sayısı

Tablo 6 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Temel Verileri (8-14)

	Tablo 8-14	Zorunlu sigortalı sayısı (4/a)	Sanayi (05→35-09-33) zorunlu sigortalı sayısı (4/a)	Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) (Bin TL)	Cari fiyatlarla sanayi GSYH (BCDE, Sanayi) (Bin TL)	Cari fiyatlarla imalat GSYH (C, İmalat sanayi) (Bin TL)	Kişi başına GSYH (USD)	İhracat (Bin USD)
Aksaray	Değer	55.982	16.215	20.360.347	3.490.235	3.170.079	6.891	112.029
	Türkiye içindeki payı (%)	0,37	0,39	0,4	0,3	0,33		0,07
	İl sıralaması	50	47	42	43	37	32	51
Ankara	Değer	1.165.944	217.752	482.588.714	83.018.889	64.922.227	12.130	7.960.466
	Türkiye içindeki payı (%)	7,67	5,19	9,56	7,22	6,73		4,69
	İl sıralaması	2	5	2	3	5	3	5
Karaman	Değer	43.641	19.868	13.890.660	3.467.381	3.032.117	7.765	257.227
	Türkiye içindeki payı (%)	0,29	0,47	0,28	0,3	0,31		0,15
	İl sıralaması	57	39	59	44	38	19	34
Kayseri	Değer	238.944	89.820	75.471.991	24.567.920	20.992.321	7.579	2.625.611
	Türkiye içindeki payı (%)	1,57	2,14	1,5	2,14	2,17		1,55
	İl sıralaması	13	10	13	10	11	21	11
Kırıkkale	Değer	38.771	8.299	12.151.882	3.205.037	2.455.059	6.146	11.037
	Türkiye içindeki payı (%)	0,26	0,2	0,24	0,28	0,25		0,01
	İl sıralaması	60	62	61	46	46	41	75
Kırşehir	Değer	26.401	6.912	10.420.551	1.970.088	1.696.887	6.092	203.441
	Türkiye içindeki payı (%)	0,17	0,16	0,21	0,17	0,18		0,12
	İl sıralaması	73	65	67	62	54	42	44
Konya	Değer	331.091	105.363	110.555.434	26.273.393	22.542.032	7.007	2.167.074
	Türkiye içindeki payı (%)	2,18	2,51	2,19	2,29	2,34		1,28
	İl sıralaması	8	9	7	9	9	30	13
Nevşehir	Değer	43.929	7.075	11.974.699	1.334.070	1.000.102	5.596	51.085
	Türkiye içindeki payı (%)	0,29	0,17	0,24	0,12	0,1		0,03
	İl sıralaması	55	64	62	64	62	52	63
Niğde	Değer	38.842	9.760	14.934.107	2.334.361	1.648.374	5.853	62.899
	Türkiye içindeki payı (%)	0,26	0,23	0,3	0,2	0,17		0,04
	İl sıralaması	59	58	55	57	56	50	61
Yozgat	Değer	43.802	8.569	14.923.969	1.331.569	1.025.689	5.046	15.284
	Türkiye içindeki payı (%)	0,29	0,2	0,3	0,12	0,11		0,01
	İl sıralaması	56	60	56	65	61	66	74
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	Değer	2.027.347	489.633	767.272.354	150.992.943	122.484.887	70.105	13.466.153
	Türkiye içindeki payı (%)	13,35	11,66	15,22	13,14	12,69	0	7,95
	Tablo 8-14	Zorunlu sigortalı sayısı (4/a)	Sanayi (05→35-09-33) zorunlu sigortalı sayısı (4/a)	Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) (Bin TL)	Cari fiyatlarla sanayi GSYH (BCDE, Sanayi) (Bin TL)	Cari fiyatlarla imalat GSYH (C, İmalat sanayi) (Bin TL)	Kişi başına GSYH (USD)	İhracat (Bin USD)

Tablo 7 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Temel Verileri (15-22)

	15-22 arası değerler	İthalat (Bin USD)	Dış ticaret dengesi (Bin USD)	İhracatın ithalatı karşılama oranı (%)	Toplam mevduat (Milyon TL)	Toplam kredi (Milyon TL)	Kredi/mevduat (%)	Teşvik belgesi sayısı (adet)	Teşvik belgesi sabit yatırım tutarı (Milyon TL)
Aksaray	Değer	39.703	72.327	282,17	9.356	6.664	71,22	72	4.863
	Türkiye içindeki payı (%)	0,02			0,29	0,21		0,69	1,91
	İl sıralaması	54	33	22	34	48	79	30	14
Ankara	Değer	11.457.722	-3.497.256	69,48	472.851	424.251	89,72	539	10.089
	Türkiye içindeki payı (%)	5,22			14,56	13,07		5,15	3,96
	İl sıralaması	2	80	70	2	2	67	5	7
Karaman	Değer	102.098	155.129	251,94	5.305	6.154	116,01	35	1.535
	Türkiye içindeki payı (%)	0,05			0,16	0,19		0,33	0,6
	İl sıralaması	42	23	24	50	53	44	56	37
Kayseri	Değer	1.229.581	1.396.030	213,54	36.770	32.319	87,9	177	2.363
	Türkiye içindeki payı (%)	0,56			1,13	1		1,69	0,93
	İl sıralaması	15	6	32	12	14	71	17	28
Kırıkkale	Değer	11.072	-35	99,69	36.770	32.319	87,9	28	2.111
	Türkiye içindeki payı (%)	0,01			1,13	1		0,27	0,83
	İl sıralaması	71	59	59	12	14	71	62	31
Kırşehir	Değer	252.088	-48.647	80,7	5.496	5.697	103,66	23	963
	Türkiye içindeki payı (%)	0,11			0,17	0,18		0,22	0,38
	İl sıralaması	28	67	67	47	56	53	67	43
Konya	Değer	877.587	1.289.487	246,94	39.021	60.353	154,67	560	8.536
	Türkiye içindeki payı (%)	0,4			1,2	1,86		5,35	3,35
	İl sıralaması	19	7	25	11	9	20	3	9
Nevşehir	Değer	23.325	27.760	219,01	7.314	5.653	77,3	50	450
	Türkiye içindeki payı (%)	0,01			0,23	0,17		0,48	0,18
	İl sıralaması	63	43	30	41	57	74	42	60
Niğde	Değer	60.877	2.023	103,32	4.371	5.731	131,11	51	2.090
	Türkiye içindeki payı (%)	0,03			0,13	0,18		0,49	0,82
	İl sıralaması	49	53	56	57	55	35	40	33
Yozgat	Değer	20.980	-5.696	72,85	7.159	6.947	97,03	22	312
	Türkiye içindeki payı (%)	0,01			0,22	0,21		0,21	0,12
	İl sıralaması	65	62	68	42	47	58	70	67
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	Değer	14.112.509	-554.109	1.886	634.911	596.025	1.111	1.615	34.153
	Türkiye içindeki payı (%)	6,44	0	0	19,54	18,38	0	15,43	13,41
		İthalat (Bin USD)	Dış ticaret dengesi (Bin USD)	İhracatın ithalatı karşılama oranı (%)	Toplam mevduat (Milyon TL)	Toplam kredi (Milyon TL)	Kredi/mevduat (%)	Teşvik belgesi sayısı (adet)	Teşvik belgesi sabit yatırım tutarı (Milyon TL)

Tablo 8 Marmara Sanayi Bölgesinin GSYH Verileri

İL	Türkiye GSYH Milyon TL			Sektörlerin Türkiye GSYH'si içindeki payları (%)		İlin GSYH Milyon TL			Sektörlerin İlin GSYH'si içindeki payları (%)		İlin Türkiye içindeki payları (%)			İlin Türkiye içindeki sırası		
	Toplam (A)	Sanayi (B)	İmalat (C)	Sanayi (B)/(A)	İmalat (C)/(A)	Toplam (D)	Sanayi (E)	İmalat (F)	Sanayi (E)/(D)	İmalat (F)/(D)	GSYH (D)/(A)	Sanayi GSYH (E)/(B)	İmalat GSYH (F)/(C)	GSYH	Sanayi GSYH	İmalat GSYH
İstanbul	5.046.883	1.149.176	965.341	22,77	19,13	1.517.324	270.914	236.183	17,85	15,57	30,06	23,57	24,47	1	1	1
Kocaeli						191.085	79.842	75.836	41,78	39,69	3,786	6,95	7,86	5	5	3
Bursa						203.226	81.188	76.772	39,95	37,78	4,03	7,06	7,95	4	4	2
Marmara Sanayi Bölgesi						1.911.635	431.944	388.791			37,88	37,58	40,28			

Bu rapor KOSAM tarafından
 özel olarak hazırlanmıştır.
 www.kosam.org

Tablo 9 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin GSYH Verileri

İL	Türkiye GSYH Milyon TL			Sektörlerin Türkiye GSYH'si içindeki payları (%)		İlin GSYH Milyon TL			Sektörlerin İlin GSYH'si içindeki payları (%)		İlin Türkiye içindeki payları (%)			İlin Türkiye içindeki sırası		
	Toplam (A)	Sanayi (B)	İmalat (C)	Sanayi (B)/(A)	İmalat (C)/(A)	Toplam (D)	Sanayi (E)	İmalat (F)	Sanayi (E)/(D)	İmalat (F)/(D)	GSYH (D)/(A)	Sanayi GSYH (E)/(B)	İmalat GSYH (F)/(C)	GSYH	Sanayi GSYH	İmalat GSYH
Konya	5.046.883	1.149.176	965341	22,77	19,13	110.555	26.273	22.542	23,76	20,39	2,19	2,29	2,34	7	9	9
Ankara						482.589	83.019	64.922	17,2	13,45	9,56	7,22	6,73	2	3	5
Kayseri						75.472	24.568	20.992	32,55	27,81	1,49	2,138	2,175	13	10	11
Karaman						13.891	3.467	3.032	24,96	21,83	0,28	0,3	0,31	59	44	38
Aksaray						20.360	3.490	3.170	17,14	15,57	0,4	0,3	0,33	42	43	37
Niğde						14.934	2.334	1.648	15,63	11,04	0,3	0,2	0,17	55	57	56
Nevşehir						11.975	1.334	1.000	11,14	8,35	0,24	0,12	0,1	62	64	62
Kırşehir						10.421	1.970	1.697	18,91	16,28	0,20	0,17	0,18	67	62	54
Kırıkkale						12.152	3.205	2.455	26,37	20,2	0,24	0,28	0,25	61	46	46
Yozgat						14.924	1.332	1.026	8,92	6,87	0,3	0,12	0,11	56	65	61
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi						767.273	150.992	122.484			15,21	13,14	12,70			

Tablo 10 Marmara Sanayi Bölgesinin Sektörel Dağılım Verileri

Sektörler (NACE Rev 2)	Türkiye		İstanbul			Kocaeli			Bursa			Marmara Sanayi Bölgesi Toplamı		
	İşletme Sayısı	Pay (%)	İşletme Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	İşletme Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	İşletme Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	İşletme Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)
B. Madencilik ve taş ocakçılığı	4.760	3,61	161	0,61	3,38	49	1,49	1,03	197	1,9	4,14	407	4	8,55
05. Kömür ve linyit çıkartılması	230	0,17	7	0,03	3,04		0	0	2	0,02	0,87	9	0,05	3,91
06. Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	105	0,08	4	0,02	3,81		0	0	5	0,05	4,76	9	0,07	8,57
07. Metal cevherleri madenciliği	581	0,44	40	0,15	6,88	6	0,18	1,03	36	0,35	6,19	82	0,68	14,1
08. Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	3.844	2,92	110	0,42	2,86	43	1,31	1,12	154	1,49	4,01	307	3,22	7,99
C. İmalat	122.903	93,26	26.071	99,31	21,21	3.232	98,18	2,63	10.129	97,73	8,24	39432	295,22	32,08
10. Gıda ürünlerinin imalatı	19.729	14,97	1.529	5,82	7,75	270	8,2	1,37	947	9,14	4,8	2746	23,16	13,92
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teçhizat hariç)	13.804	10,47	3.295	12,55	23,87	682	20,72	4,94	965	9,31	6,99	4942	42,58	35,8
28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	12.373	9,39	2.847	10,85	23,01	424	12,88	3,43	822	7,93	6,64	4093	31,66	33,08
31. Mobilya imalatı	10.539	8	877	3,34	8,32	98	2,98	0,93	1.798	17,35	17,06	2773	23,67	26,31
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	10.337	7,84	2.736	10,42	26,47	58	1,76	0,56	2.209	21,31	21,37	5003	33,49	48,4
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	9.362	7,1	2.505	9,54	26,76	323	9,81	3,45	706	6,81	7,54	3534	26,16	37,75
14. Giyim eşyalarının imalatı	7.808	5,92	4.084	15,56	52,31	33	1	0,42	683	6,59	8,75	4800	23,15	61,48
23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	7.291	5,53	556	2,12	7,63	129	3,92	1,77	242	2,34	3,32	927	8,38	12,72
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. im. (mobilya hariç)	5.837	4,43	266	1,01	4,56	108	3,28	1,85	325	3,14	5,57	699	7,43	11,98
20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	4.039	3,06	1.015	3,87	25,13	239	7,26	5,92	185	1,79	0,07	1439	12,92	31,12
24. Ana metal sanayii	3.792	2,88	835	3,18	22,02	314	9,54	8,28	199	1,92	5,25	1348	14,64	35,55
27. Elektrikli teçhizat imalatı	3.597	2,73	1.245	4,74	34,61	154	4,68	4,28	169	1,63	4,7	1568	11,05	43,59
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	2.673	2,03	788	3	29,48	6	0,18	0,22	83	0,8	3,11	877	3,98	32,81
32. Diğer imalatlar	2.518	1,91	1.111	4,23	44,12	33	1	1,31	86	0,83	3,42	1230	6,06	48,85

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

29. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı	2.192	1,66	286	1,09	13,05	127	3,86	5,79	409	3,95	18,66	822	8,9	37,5
17. Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	2.131	1,62	714	2,72	33,51	58	1,76	2,72	127	1,23	5,96	899	5,71	42,19
18. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1.947	1,48	631	2,4	32,41	49	1,49	2,52	86	0,83	4,42	766	4,72	39,35
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1.255	0,95	421	1,6	33,55	55	1,67	4,38	43	0,41	3,43	519	3,68	41,36
30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı	629	0,48	154	0,59	24,48	23	0,7	3,66	16	0,15	2,54	193	1,44	30,68
11. İçeceklerin imalatı	503	0,38	57	0,22	11,33	6	0,18	1,19	21	0,2	4,17	84	0,6	16,69
21. Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz. ilişkin malz. imalatı	245	0,19	86	0,33	35,1	14	0,43	5,71	2	0,02	0,82	102	0,78	41,63
19. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	225	0,17	22	0,08	9,78	28	0,85	12,44	6	0,06	2,67	56	0,99	24,89
12. Tütün ürünleri imalatı	77	0,06	11	0,04	14,29	1	0,03	1,3		0	0	12	0,07	15,59
D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ür. ve dağıtımı	4.123	3,13	19	0,07	0,46	11	0,33	0,27	38	0,37	0,92	68	0,77	1,65
35. Elek., gaz, buhar ve havalandırma sist. ür. ve dağıtımı	4.123	3,13	19	0,07	0,46	11	0,33	0,27	38	0,37	0,92	68	0,77	1,65
Sanayi toplamı	131.786	100	26.251	100	19,92	3.292	100	2,5	10.364	100	7,86	39907	300	30,28

Tablo 11 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Sektörel Dağılım Verileri (Aksaray, Ankara, Karaman, Kayseri)

	Türkiye		Aksaray			Ankara			Karaman			Kayseri		
	İşletme Sayısı	Pay (%)	İl İşletme Sayısı	İl Pay (%)	Türkiye (%)	İl İşletme Sayısı	İl Pay (%)	Türkiye (%)	İl İşletme Sayısı	İl Pay (%)	Türkiye (%)	İl İşletme Sayısı	İl Pay (%)	Türkiye (%)
B. Madencilik ve taş ocakçılığı	5.676	4,30	37	6,94	0,78	279	2,6	5,86	65	14,32	1,37	143	3,8	3
05. Kömür ve linyit çıkartılması	4.760	3,61				4	0,04	1,74	7	1,54	3,04	0	0	0
06. Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	230	0,17	1	0,19	0,95	1	0,01	0,95	0	0	0	0	0	0
07. Metal cevherleri madenciliği	105	0,08				72	0,67	12,39	0	0	0	61	1,62	10,5
08. Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	581	0,44	36	6,75	0,94	202	1,88	5,25	58	12,78	1,51	82	2,18	2,13
C. İmalat	122.903	93,26	430	80,68	0,35	10.244	95,59	8,34	323	71,15	0,26	3.453	91,71	2,81

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

10. Gıda ürünlerinin imalatı	19.729	14,97	105	19,7	0,53	753	7,03	3,82	86	18,94	0,44	285	7,57	1,44
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teçhizat hariç)	13.804	10,47	65	12,2	0,47	1.799	16,79	13,03	15	3,3	0,11	508	13,49	3,68
28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	12.373	9,39	36	6,75	0,29	1.330	12,41	10,75	85	18,72	0,69	249	6,61	2,01
31. Mobilya imalatı	10.539	8	46	8,63	0,44	1.660	15,49	15,75	19	4,19	0,18	968	25,71	9,18
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	10.337	7,84	11	2,06	0,11	214	2	2,07	2	0,44	0,02	153	4,06	1,48
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	9.362	7,1	30	5,63	0,32	558	5,21	5,96	33	7,27	0,35	231	6,14	2,47
14. Giyim eşyalarının imalatı	7.808	5,92	14	2,63	0,18	211	1,97	2,7	6	1,32	0,08	40	1,06	0,51
23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	7.291	5,53	63	11,82	0,86	440	4,11	6,03	18	3,96	0,25	189	5,02	2,59
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. im. (mobilya hariç)	5.837	4,43	15	2,81	0,26	517	4,82	8,86	25	5,51	0,43	173	4,59	2,96
20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	4.039	3,06	8	1,5	0,2	295	2,75	7,3	5	1,1	0,12	93	2,47	2,3
24. Ana metal sanayii	3.792	2,88	4	0,75	0,11	439	4,1	11,58	2	0,44	0,05	120	3,19	3,16
27. Elektrikli teçhizat imalatı	3.597	2,73	6	1,13	0,17	484	4,52	13,46	9	1,98	0,25	177	4,7	4,92
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	2.673	2,03				154	1,44	5,76	1	0,22	0,04	24	0,64	0,9
32. Diğer imalatlar	2.518	1,91	1	0,19	0,04	323	3,01	12,83	0	0	0	47	1,25	1,87
29. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı	2.192	1,66	17	3,19	0,78	183	1,71	8,35	2	0,44	0,09	27	0,72	1,23
17. Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	2.131	1,62	2	0,38	0,09	170	1,59	7,98	9	1,98	0,42	70	1,86	3,28
18. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1.947	1,48	3	0,56	0,15	218	2,03	11,2	5	1,1	0,26	47	1,25	2,41
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1.255	0,95	2	0,38	0,16	347	3,24	27,65	1	0,22	0,08	25	0,66	1,99
30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı	629	0,48	1	0,19	0,16	86	0,8	13,67	0	0	0	11	0,29	1,75
11. İçeceklerin imalatı	503	0,38	1	0,19	0,2	16	0,15	3,18	0	0	0	3	0,08	0,6
21. Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz. ilişkin malz. imalatı	245	0,19				37	0,35	15,1	0	0	0	6	0,16	2,45
19. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	225	0,17				10	0,09	4,44	0	0	0	7	0,19	3,11
12. Tütün ürünleri imalatı	77	0,06				0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ür. ve dağıtım	4.123	3,13	66	12,38	1,6	194	1,81	4,71	66	14,54	1,6	169	4,49	4,1
35. Elek., gaz, buhar ve havalandırma sist. ür. ve dağıtım	4.123	3,13	66	12,38	1,6	194	1,81	4,71	66	14,54	1,6	169	4,49	4,1
Sanayi toplamı	131.786	100	533	100	0,4	10.717	100	8,13	3.765	100	2,86	3.765	100	2,86

Tablo 12 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Sektörel Dağılım Verileri (Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Nevşehir)

Sektörler (NACE Rev 2)	Türkiye		Kırıkkale			Kırşehir			Konya			Nevşehir		
	İşletme Sayısı	Pay (%)	İşletme Sayısı	Pay (%)	Türkiye (%)	İşletme Sayısı	Pay (%)	Türkiye (%)	İşletme Sayısı	Pay (%)	Türkiye (%)	İşletme Sayısı	Pay (%)	Türkiye (%)
B. Madencilik ve taş ocakçılığı	4.760	3,61	25	7,96	0,53	22	5,79	0,46	183	2,39	3,84	33	4,65	0,69
05. Kömür ve linyit çıkartılması	230	0,17	0	0	0	0	0	0	4	0,05	1,74	1	0,14	0,43
06. Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	105	0,08	0	0	0	0	0	0	1	0,01	0,95	0	0	0
07. Metal cevherleri madenciliği	581	0,44	4	1,27	0,69	1	0,26	0,17	11	0,14	1,89	2	0,28	0,34
08. Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	3.844	2,92	21	6,69	0,55	21	5,53	0,55	167	2,18	4,34	30	4,23	0,78
C. İmalat	122.903	93,26	265	84,39	0,22	327	86,05	0,27	7.137	93,06	5,81	543	76,48	0,44
10. Gıda ürünlerinin imalatı	19.729	14,97	56	17,83	0,28	51	13,42	0,26	822	10,72	4,17	97	13,66	0,49
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teçhizat hariç)	13.804	10,47	36	11,46	0,26	27	7,11	0,2	1.317	17,17	9,54	46	6,48	0,33
28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	12.373	9,39	20	6,37	0,16	24	6,3	0,19	1.331	17,36	10,76	36	5,07	0,29
31. Mobilya imalatı	10.539	8	28	8,92	0,27	72	18,95	0,68	412	5,37	3,91	59	8,31	0,56
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	10.337	7,84	4	1,27	0,04	2	0,53	0,02	84	1,1	0,81	4	0,56	0,04
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	9.362	7,1	30	9,55	0,32	54	14,21	0,58	622	8,11	6,64	52	7,32	0,56
14. Giyim eşyalarının imalatı	7.808	5,92	5	1,59	0,06	2	0,53	0,03	134	1,75	1,72	4	0,56	0,05
23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	7.291	5,53	18	5,73	0,25	32	8,42	0,44	244	3,18	3,35	93	13,1	1,28
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. im. (mobilya hariç)	5.837	4,43	19	6,05	0,33	37	9,74	0,63	326	4,25	5,59	58	8,17	0,99
20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	4.039	3,06	10	3,18	0,25	7	1,84	0,17	176	2,29	4,36	11	1,55	0,27
24. Ana metal sanayii	3.792	2,88	9	2,87	0,24	10	2,63	0,26	414	5,4	10,92	11	1,55	0,29
27. Elektrikli teçhizat imalatı	3.597	2,73	3	0,96	0,08	0	0	0,03	191	2,49	5,31	4	0,56	0,11
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	2.673	2,03	3	0,96	0,11	0	0	0	328	4,28	12,27	2	0,28	0,07
32. Diğer imalatlar	2.518	1,91	3	0,96	0,12	0	0	0	68	0,89	2,7	9	1,27	0,36
29. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı	2.192	1,66	3	0,96	0,14	0	0	0	419	5,46	19,11	35	4,93	1,6
17. Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	2.131	1,62	1	0,32	0,05	1	0,26	0,05	78	1,02	3,66	3	0,42	0,14
18. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1.947	1,48	8	2,55	0,41	5	1,32	0,26	84	1,1	4,31	6	0,85	0,31
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1.255	0,95	1	0,32	0,08	0	0	0	47	0,61	3,75	1	0,14	0,08
30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı	629	0,48	4	1,27	0,64	0	0	0	15	0,2	2,38	1	0,14	0,16
11. İçeceklerin imalatı	503	0,38	1	0,32	0,2	3	0,79	0,6	5	0,07	0,99	11	1,55	2,19

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

21. Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz. ilişkin malz. imalatı	245	0,19	0	0	0	0	0	0	6	0,08	2,45	0	0	0
19. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	225	0,17	3	0,96	1,33	0	0	0	14	0,18	6,22	0	0	0
12. Tütün ürünleri imalatı	77	0,06	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ür. ve dağıtımı	4.123	3,13	24	7,64	0,58	31	8,16	0,75	349	4,55	8,46	134	18,87	3,25
35. Elek., gaz, buhar ve havalandırma sist. ür. ve dağıtımı	4.123	3,13	24	7,64	0,58	31	8,16	0,75	349	4,55	8,46	134	18,87	3,25
Sanayi toplamı	131.786	100	314	100	0,24	380	100	0,29	7.669	100	5,82	710	100	0,54

Tablo 13 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Sektörel Dağılım Verileri (Niğde, Yozgat, Orta Anadolu Sanayi Bölgesi)

	Türkiye		Niğde			Yozgat			Orta Anadolu Sanayi Bölgesi			
	İşletme Sayısı	Pay (%)	İl	Türkiye (%)	İl	Türkiye (%)	İl	Türkiye (%)	İşletme Sayısı	Pay (%)	Türkiye (%)	
Sektörler (NACE Rev 2)												
B. Madencilik ve taş ocaklığı	4.760	3,61	51	10,26	1,07	22	3,67	0,46	860	62,38	18,06	
05. Kömür ve linyit çıkartılması	230	0,17	0	0	0	2	0,33	0,87	18	2,1	7,82	
06. Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	105	0,08	2	0,4	1,9	0	0	0	5	0,61	4,75	
07. Metal cevherleri madenciliği	581	0,44	5	1,01	0,86	2	0,33	0,34	158	5,58	27,18	
08. Diğer madencilik ve taş ocaklığı	3.844	2,92	44	8,85	1,14	18	3,01	0,47	679	54,08	17,66	
C. İmalat	122.903	93,26	363	73,04	0,3	535	89,32	0,44	23620	841,47	19,24	
10. Gıda ürünlerinin imalatı	19.729	14,97	58	11,67	0,29	98	16,36	0,5	2411	136,9	12,22	
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teçhizat hariç)	13.804	10,47	14	2,82	0,1	77	12,85	0,56	3904	103,67	28,28	
28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	12.373	9,39	24	4,83	0,19	28	4,67	0,23	3163	89,09	25,56	
31. Mobilya imalatı	10.539	8	47	9,46	0,45	97	16,19	0,92	3408	121,22	32,34	
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	10.337	7,84	19	3,82	0,18	4	0,67	0,04	497	16,51	4,81	
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	9.362	7,1	29	5,84	0,31	51	8,51	0,54	1690	77,79	18,05	
14. Giyim eşyalarının imalatı	7.808	5,92	8	1,61	0,1	9	1,5	0,12	433	14,52	5,55	
23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	7.291	5,53	36	7,24	0,49	71	11,85	0,97	1204	74,43	16,51	
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. im. (mobilya hariç)	5.837	4,43	35	7,04	0,6	44	7,35	0,75	1249	60,33	21,4	
20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	4.039	3,06	15	3,02	0,37	7	1,17	0,17	627	20,87	15,51	

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

24. Ana metal sanayii	3.792	2,88	13	2,62	0,34	0	0	0	1022	23,55	26,95
27. Elektrikli teçhizat imalatı	3.597	2,73	5	1,01	0,14	8	1,34	0,22	887	18,69	24,69
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	2.673	2,03	30	6,04	1,12	0	0	0	542	13,86	20,27
32. Diğer imalatlar	2.518	1,91	2	0,4	0,08	6	1	0,24	459	8,97	18,24
29. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı	2.192	1,66	9	1,81	0,41	3	0,5	0,14	698	19,72	31,85
17. Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	2.131	1,62	13	2,62	0,61	2	0,33	0,09	349	10,78	16,37
18. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1.947	1,48	0	0	0	26	4,34	1,34	402	15,1	20,65
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1.255	0,95	1	0,2	0,08	1	0,17	0,08	426	5,94	33,95
30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı	629	0,48	0	0	0	0	0	0	118	2,89	18,76
11. İçeceklerin imalatı	503	0,38	2	0,4	0,4	1	0,17	0,2	43	3,72	8,56
21. Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz. ilişkin malz. imalatı	245	0,19	0	0	0	0	0	0	49	0,59	20
19. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	225	0,17	3	0,6	1,33	2	0,33	0,89	39	2,35	17,32
12. Tütün ürünleri imalatı	77	0,06	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ür.ve dağıtım	4.123	3,13	83	16,7	2,01	42	7,01	1,02	1158	96,15	28,08
35. Elek., gaz, buhar ve havalandırma sist. ür. ve dağıtım	4.123	3,13	83	16,7	2,01	42	7,01	1,02	1158	96,15	28,08
Sanayi toplamı	131.786	100	497	100	0,38	599	100	0,45	29967		22,74

Tablo 14 Marmara Sanayi Bölgesinin Sektörel Çalışan Dağılım Verileri

Sektörler (NACE Rev 2)	Türkiye		İstanbul			Kocaeli			Bursa			Marmara Sanayi Bölgesi		
	Çalışan Sayısı	Pay (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	İstihdam	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)
B. Madencilik ve taş ocaklığı	137.169	3,54	2.956	0,38	2,16	673	0,29	0,49	4.144	1,24	3,02	7.773		5,67
08. Diğer madencilik ve taş ocaklığı	70.152	1,81	2.402	0,31	3,42	638	0,27	0,91	2.255	0,67	3,21	5.295		7,54
05. Kömür ve linyit çıkartılması	40.489	1,05	66	0,01	0,16		0	0	1037	0,31	2,56	1.103		2,72
07. Metal cevherleri madenciliği	22.967	0,59	407	0,05	1,77	35	0,01	0,15	814	0,24	3,54	1.256		5,46
06. Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	3.561	0,09	81	0,01	2,27		0	0	38	0,01	1,07	119		3,34
C. İmalat	3.693.408	95,33	765.750	99,48	20,73	234.374	99,5	6,35	328.012	98,16	8,88	1.328.136		35,96

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

10. Gıda ürünlerinin imalatı	477.855	12,33	61.163	7,95	12,8	13.356	5,67	2,79	24.418	7,31	5,11	98.937	20,7
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	464.395	11,99	63.841	8,29	13,75	4.285	1,82	0,92	73.205	21,91	15,76	141.331	30,43
14. Giyim eşyalarının imalatı	432.491	11,16	165.293	21,47	38,22	2.948	1,25	0,68	20.417	6,11	4,72	188.658	43,62
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teçhizat hariç)	328.410	8,48	75.766	9,84	23,07	31.056	13,18	9,46	27.475	8,22	8,37	134.297	40,9
28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	266.693	6,88	57.312	7,45	21,49	17.782	7,55	6,67	28.588	8,56	10,72	103.682	38,88
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	239.578	6,18	57.545	7,48	24,02	30.303	12,86	12,65	24.100	7,21	10,06	111.948	46,73
23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	215.558	5,56	17.209	2,24	7,98	7.374	3,13	3,42	6.932	2,07	3,22	31.515	14,62
29. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı	192.759	4,98	17.678	2,3	9,17	34.896	14,81	18,1	53.675	16,06	27,85	106.249	55,12
24. Ana metal sanayii	167.080	4,31	20.778	2,7	12,44	26.497	11,25	15,86	11.211	3,35	6,71	58.486	35,01
27. Elektrikli teçhizat imalatı	165.319	4,27	47.453	6,16	28,7	16.327	6,93	9,88	6.180	1,85	3,74	69.960	42,32
31. Mobilya imalatı	138.343	3,57	20.608	2,68	14,9	2.651	1,13	1,92	29.482	8,82	21,31	52.741	38,13
20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	131.822	3,4	26.762	3,48	20,3	17.503	7,43	13,28	8.409	2,52	6,38	52.674	39,96
17. Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	76.712	1,98	25.160	3,27	32,8	4.461	1,89	5,82	2.656	0,79	3,46	32.277	42,08
30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı	67.179	1,73	12.747	1,66	18,97	5.718	2,43	8,51	431	0,13	0,64	18.896	28,12
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	60.493	1,56	13.452	1,75	22,24	5.196	2,21	8,59	1.036	0,31	1,71	19.684	32,54
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. im. (mobilya hariç)	59.288	1,53	3.774	0,49	6,37	3.740	1,59	6,31	3.806	1,14	6,42	11.320	19,1
32. Diğer imalatlar	54.439	1,41	24.429	3,17	44,87	1.733	0,74	3,18	1.335	0,4	2,45	27.497	50,5
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	54.139	1,4	24.391	3,17	45,05	59	0,03	0,11	1.467	0,44	2,71	25.917	47,87
18. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	35.704	0,92	17.442	2,27	48,85	1.176	0,5	3,29	604	0,18	1,69	19.222	53,83
21. Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz. ilişkin malz. İmalatı	28.161	0,73	11.077	1,44	39,33	3.763	1,6	13,36	18	0,01	0,06	14.858	52,75
11. İçeceklerin imalatı	16.350	0,42	1.275	0,17	7,8	273	0,12	1,67	2.400	0,72	14,68	3.948	24,15
19. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	13.682	0,35	397	0,05	2,9	3275	1,39	23,94	167	0,05	1,22	3.839	28,06
12. Tütün ürünleri imalatı	6.958	0,18	198	0,03	2,85	2	0	0,03	0	0	0	200	2,88

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ür.ve dağıtımı	43.613	1,13	1.024	0,13	2,35	502	0,21	1,15	2.009	0,6	4,61	3-535		8,11
35. Elek., gaz, buhar ve havalandırma sist. ür. ve dağıtımı	43.613	1,13	1.024	0,13	2,35	502	0,21	1,15	2.009	0,6	4,61	3-535		8,11
Sanayi toplamı	3.874.190	100	769.730	100	19,87	235.549	100	6,08	334.165	100	8,63	1.339.444		34,58

Tablo 15 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Sektörel Çalışan Dağılım Verileri (Aksaray, Ankara, Karaman, Kayseri)

	Türkiye		Aksaray			Ankara			Karaman			Kayseri		
	Çalışan Sayısı	Pay (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)
Sektörler (NACE Rev 2)														
B. Madencilik ve taş ocakçılığı	137.169	3,54	529	3,45	0,39	5.505	2,42	4,01	957	4,94	0,7	3.673	4	2,68
08. Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	70.152	1,81	501	3,27	0,71	3.184	1,4	4,54	785	4,05	1,12	1.844	2,01	2,63
05. Kömür ve linyit çıkartılması	40.489	1,05				1.681	0,74	4,15	172	0,89	0,42	0	0	0
07. Metal cevherleri madenciliği	22.967	0,59				474	0,21	2,06	0	0	0	1.829	1,99	7,96
06. Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	3.561	0,09	28	0,18	0,79	166	0,07	4,66	0	0	0	0	0	0
C. İmalat	3.693.408	95,33	14.674	95,75	0,4	220.934	97,08	5,98	18.123	93,55	0,49	87.591	95,35	2,37
10. Gıda ürünlerinin imalatı	477.855	12,33	3.631	23,69	0,76	20.026	8,8	4,19	13.028	67,25	2,73	4.675	5,09	0,98
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	464.395	11,99	65	0,42	0,01	2.901	1,27	0,62	10	0,05	0	12.808	13,94	2,76
14. Giyim eşyalarının imalatı	432.491	11,16	2.605	17	0,6	4.832	2,12	1,12	609	3,14	0,14	465	0,51	0,11
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teçhizat hariç)	328.410	8,48	1.840	12,01	0,56	37.485	16,47	11,41	227	1,17	0,07	8.624	9,39	2,63
28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	266.693	6,88	690	4,5	0,26	29.433	12,93	11,04	793	4,09	0,3	2.697	2,94	1,01
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	239.578	6,18	1.075	7,01	0,45	8.659	3,8	3,61	663	3,42	0,28	4.036	4,39	1,68
23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	215.558	5,56	796	5,19	0,37	9.868	4,34	4,58	204	1,05	0,09	4.073	4,43	1,89
29. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı	192.759	4,98	2.829	18,46	1,47	10.437	4,59	5,41	30	0,15	0,02	379	0,41	0,2

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

24. Ana metal sanayii	167.080	4,31	82	0,54	0,05	7.824	3,44	4,68	12	0,06	0,01	4.986	5,43	2,98
27. Elektrikli teçhizat imalatı	165.319	4,27	284	1,85	0,17	14.932	6,56	9,03	124	0,64	0,08	12.791	13,92	7,74
31. Mobilya imalatı	138.343	3,57	289	1,89	0,21	13.072	5,74	9,45	296	1,53	0,21	23.197	25,25	16,77
20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	131.822	3,4	150	0,98	0,11	6.825	3	5,18	56	0,29	0,04	2.795	3,04	2,12
17. Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	76.712	1,98	101	0,66	0,13	2.633	1,16	3,43	599	3,09	0,78	1.941	2,11	2,53
30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı	67.179	1,73	69	0,45	0,1	12.891	5,66	19,19	0	0	0	159	0,17	0,24
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	60.493	1,56	18	0,12	0,03	21.704	9,54	35,88	4	0,02	0,01	419	0,46	0,69
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. im. (mobilya hariç)	59.288	1,53	115	0,75	0,19	3.203	1,41	5,4	241	1,24	0,41	1.923	2,09	3,24
32. Diğer imalatlar	54.439	1,41	15	0,1	0,03	5.857	2,57	10,76	0	0	0	632	0,69	1,16
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	54.139	1,4				1.052	0,46	1,94	810	4,18	1,5	249	0,27	0,46
18. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	35.704	0,92	16	0,1	0,04	4.594	2,02	12,87	417	2,15	1,17	382	0,42	1,07
21. Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz. ilişkin malz. imalatı	28.161	0,73				2.014	0,88	7,15	0	0	0	56	0,06	0,2
11. İçeceklerin imalatı	16.350	0,42	4	0,03	0,02	600	0,26	3,67	0	0	0	263	0,29	1,61
19. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	13.682	0,35				92	0,04	0,67	0	0	0	41	0,04	0,3
12. Tütün ürünleri imalatı	6.958	0,18				0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ür. ve dağıtım	43.613	1,13	123	0,8	0,28	1.144	0,5	2,62	293	1,51	0,67	602	0,66	1,38
35. Elek., gaz, buhar ve havalandırma sist. ür. ve dağıtım	43.613	1,13	123	0,8	0,28	1.144	0,5	2,62	293	1,51	0,67	602	0,66	1,38
Sanayi toplamı	3.874.190	100	15.326	100	0,4	227.583	100	5,87	19.373	100	0,5	91.866	100	2,37

Tablo 16 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Sektörel Çalışan Dağılım Verileri (Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Nevşehir)

	Türkiye		Kırıkkale			Kırşehir			Konya			Nevşehir		
	Çalışan Sayısı	Pay (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)
B. Madencilik ve taş ocaklığı	137.169	3,54	296	3,33	0,22	310	4,02	0,23	2.292	2,05	1,67	645	8,39	0,47
05. Kömür ve linyit çıkartılması	40.489	1,05	0	0	0	0	0	0	163	0,15	0,4	53	0,69	0,13
08. Diğer madencilik ve taş ocaklığı	70.152	1,81	257	2,89	0,37	297	3,85	0,42	2.034	1,82	2,9	581	7,56	0,83
07. Metal cevherleri madenciliği	22.967	0,59	39	0,44	0,17	13	0,17	0,06	90	0,08	0,39	11	0,14	0,05
06. Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	3.561	0,09	0	0	0	0	0	0	5	0	0,14	0	0	0
C. İmalat	3.693.408	95,33	7.992	90,02	0,22	7.131	92,47	0,19	108.751	97,45	2,94	6.849	89,06	0,19
10. Gıda ürünlerinin imalatı	477.855	12,33	566	6,38	0,12	964	12,5	0,2	22.237	19,93	4,65	1.897	24,67	0,4
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	464.395	11,99	177	1,99	0,04	7	0,09	0	1.494	1,34	0,32	207	2,69	0,04
14. Giyim eşyalarının imalatı	432.491	11,16	246	2,77	0,06	171	2,22	0,04	2.905	2,6	0,67	524	6,81	0,12
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teçhizat hariç)	328.410	8,48	2.639	29,73	0,8	192	2,49	0,06	13.469	12,07	4,1	178	2,31	0,05
28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	266.693	6,88	186	2,1	0,07	145	1,88	0,05	22.530	20,19	8,45	413	5,37	0,15
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	239.578	6,18	289	3,26	0,12	4.171	54,08	1,74	7.383	6,62	3,08	300	3,9	0,13
23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	215.558	5,56	214	2,41	0,1	444	5,76	0,21	4.163	3,73	1,93	1.834	23,85	0,85
29. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı	192.759	4,98	18	0,2	0,01	0	0	0	12.238	10,97	6,35	398	5,18	0,21
24. Ana metal sanayii	167.080	4,31	950	10,7	0,57	541	7,02	0,32	6.518	5,84	3,9	245	3,19	0,15
27. Elektrikli teçhizat imalatı	165.319	4,27	21	0,24	0,01	0	0	0	2.527	2,26	1,53	33	0,43	0,02
31. Mobilya imalatı	138.343	3,57	1.014	11,42	0,73	257	3,33	0,19	2.666	2,39	1,93	181	2,35	0,13
20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	131.822	3,4	382	4,3	0,29	38	0,49	0,03	2.648	2,37	2,01	219	2,85	0,17
17. Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	76.712	1,98	3	0,03	0	1	0,01	0	1.372	1,23	1,79	7	0,09	0,01

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı	67.179	1,73	6	0,07	0,01	0	0	0	320	0,29	0,48	23	0,3	0,03
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	60.493	1,56	152	1,71	0,25	0	0	0	676	0,61	1,12	16	0,21	0,03
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. im. (mobilya hariç)	59.288	1,53	83	0,93	0,14	97	1,26	0,16	1.268	1,14	2,14	105	1,37	0,18
32. Diğer imalatlar	54.439	1,41	43	0,48	0,08	0	0	0	891	0,8	1,64	175	2,28	0,32
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	54.139	1,4	21	0,24	0,04	0	0	0	2.296	2,06	4,24	18	0,23	0,03
18. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	35.704	0,92	11	0,12	0,03	28	0,36	0,08	597	0,53	1,67	27	0,35	0,08
21. Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz. ilişkin malz. imalatı	28.161	0,73	0	0	0	0	0	0	363	0,33	1,29	0	0	0
11. İçeceklerin imalatı	16.350	0,42	10	0,11	0,06	75	0,97	0,46	90	0,08	0,55	49	0,64	0,3
19. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	13.682	0,35	961	10,82	7,02	0	0	0	100	0,09	0,73	0	0	0
12. Tütün ürünleri imalatı	6.958	0,18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ür. ve dağıtımı	43.613	1,13	590	6,65	1,35	271	3,51	0,62	552	0,49	1,27	196	2,55	0,45
35. Elek., gaz, buhar ve havalandırma sist. ür. ve dağıtımı	43.613	1,13	590	6,65	1,35	271	3,51	0,62	552	0,49	1,27	196	2,55	0,45
Sanayi toplamı	3.874.190	100	8.878	100	0,23	7.712	100	0,2	111.595	100	2,88	7.690	100	0,2

Tablo 17 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Sektörel Çalışan Dağılım Verileri (Niğde, Yozgat, Orta Anadolu Sanayi Bölgesi)

Sektörler (NACE Rev 2)	Niğde					Yozgat			Orta Anadolu Sanayi B		
	Türkiye		İl			İl		Türkiye (%)	İl		Türkiye (%)
	Çalışan Sayısı	Pay (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)	Çalışan Sayısı	İl içi Pay (%)	Türkiye'deki Payı (%)
B. Madencilik ve taş ocaklığı	137.169	3,54	1.848	16,16	1,35	587	8,45	0,43	16.642		12,15
08. Diğer madencilik ve taş ocaklığı	70.152	1,81	1.343	11,74	1,91	271	3,9	0,39	11.097		15,82
05. Kömür ve linyit çıkartılması	40.489	1,05	0	0	0	178	2,56	0,44	2.247		5,54
07. Metal cevherleri madenciliği	22.967	0,59	472	4,13	2,06	138	1,99	0,6	3.066		13,35
06. Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	3.561	0,09	33	0,29	0,93	0	0	0	232		6,52

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

C. İmalat	3.693.408	95,33	9.464	82,76	0,26	6.282	90,47	0,17	487.791		13,21
10. Gıda ürünlerinin imalatı	477.855	12,33	3.224	28,19	0,67	1.529	22,02	0,32	71.777		15,02
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	464.395	11,99	2.142	18,73	0,46	110	1,58	0,02	19.921		4,27
14. Giyim eşyalarının imalatı	432.491	11,16	381	3,33	0,09	1.645	23,69	0,38	14.383		3,33
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teçhizat hariç)	328.410	8,48	135	1,18	0,04	652	9,39	0,2	65.441		19,92
28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	266.693	6,88	187	1,64	0,07	122	1,76	0,05	57.196		21,45
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	239.578	6,18	301	2,63	0,13	289	4,16	0,12	27.166		11,34
23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	215.558	5,56	995	8,7	0,46	872	12,56	0,4	23.463		10,88
29. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı	192.759	4,98	424	3,71	0,22	72	1,04	0,04	26.825		13,93
24. Ana metal sanayii	167.080	4,31	492	4,3	0,29		0	0	21.650		12,95
27. Elektrikli teçhizat imalatı	165.319	4,27	64	0,56	0,04	41	0,59	0,02	30.817		18,64
31. Mobilya imalatı	138.343	3,57	146	1,28	0,11	215	3,1	0,16	41.333		29,89
20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	131.822	3,4	352	3,08	0,27	49	0,71	0,04	13.514		10,26
17. Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	76.712	1,98	44	0,38	0,06	128	1,84	0,17	6.829		8,9
30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı	67.179	1,73	0	0	0		0	0	13.468		20,05
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	60.493	1,56	40	0,35	0,07	134	1,93	0,22	23.163		38,3
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ür. im. (mobilya hariç)	59.288	1,53	153	1,34	0,26	176	2,53	0,3	7.364		12,42
32. Diğer imalatlar	54.439	1,41	17	0,15	0,03	111	1,6	0,2	7.741		14,22
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	54.139	1,4	272	2,38	0,5		0	0	4.718		8,71
18. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	35.704	0,92	0	0	0	90	1,3	0,25	6.162		17,26
21. Temel eczacılık ürünlerinin ve ecz. ilişkin malz. imalatı	28.161	0,73	0	0	0		0	0	2.433		8,64
11. İçeceklerin imalatı	16.350	0,42	65	0,57	0,4	34	0,49	0,21	1.190		7,28
19. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	13.682	0,35	30	0,26	0,22	13	0,19	0,1	1.237		9,04
12. Tütün ürünleri imalatı	6.958	0,18	0	0	0		0	0	0		0
D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme ür. ve dağıtımı	43.613	1,13	123	1,08	0,28	75	1,08	0,17	3.969		9,09
35. Elek., gaz, buhar ve havalandırma sist. ür. ve dağıtımı	43.613	1,13	123	1,08	0,28	75	1,08	0,17	3.969		9,09
Sanayi toplamı	3.874.190	100	11.435	100	0,3	6.944	100	0,18	508.402		13,13

Tablo 18 Marmara Sanayi Bölgesinin Sektörel Çalışan Dağılım Verileri

		Mühendis	Teknisyen	Diğer teknik	Usta	İşçi	Kalfa	Çıracak	Taşeron işçi	BAĞ-KUR'lu	İdari personel	Toplam
Türkiye	Kişi	156.876	125.367	63.813	270.946	2.615.234	13.806	17.185	140.954	51.454	418.555	3.874.190
	Pay (%)	4,05	3,24	1,65	6,99	67,5	0,36	0,44	3,64	1,33	10,8	100
İstanbul	Kişi	25.711	20.109	11.638	51.015	522.107	3.197	3.045	15.015	9.159	108.734	769.730
	Pay (%)	3,34	2,61	1,51	6,63	67,83	0,42	0,4	1,95	1,19	14,13	100
	Türkiye içindeki payı (%)	16,39	16,04	18,24	18,83	19,96	23,16	17,72	10,65	17,8	25,98	19,87
Kocaeli	Kişi	15.191	10.083	4.082	14.849	137.294	414	490	20.872	902	31.372	235.549
	Pay (%)	6,45	4,28	1,73	6,3	58,29	0,18	0,21	8,86	0,38	13,32	100
	Türkiye içindeki payı (%)	9,68	8,04	6,4	5,48	5,25	3	2,85	14,81	1,75	7,5	6,08
Bursa	Kişi	13.523	9	4	18.995	243.568	249	631	4.685	4.418	35.628	334.165
	Pay (%)	4,05	2,56	1,18	5,68	72,89	0,07	0,19	1,4	1,32	10,66	100,00
	Türkiye içindeki payı (%)	8,62	6,81	6,16	7,01	9,31	1,8	3,67	3,32	8,59	8,51	8,63
Marmara Sanayi Bölgesi	Kişi	54.425	30.201	15.724	84.859	902.969	3.860	4.166	40.572	14.479	175.734	1.339.444
	Türkiye içindeki payı (%)	34,69	30,89	30,8	31,32	34,52	27,96	24,24	28,78	28,14	41,99	34,58

Tablo 19 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Uzmanlığa Göre Çalışan Dağılım Verileri

		Mühendis	Teknisyen	Diğer teknik	Usta	İşçi	Kalfa	Çıracak	Taşeron işçi	BAG-KUR'lu	İdari personel	Toplam
Türkiye	Kişi	156.876	125.367	63.813	270.946	2.615.234	13.806	17.185	140.954	51.454	418.555	3.874.190
	Pay (%)	4,05	3,24	1,65	6,99	67,5	0,36	0,44	3,64	1,33	10,8	100
Aksaray	Kişi	647	526	209	872	10.776	16	230	578	184	1.288	15.326
	Pay (%)	4,2	3,4	1,4	5,7	70,3	1,0	1,5	3,8	1,2	8,4	100,0
	Türkiye içindeki payı (%)	0,41	0,42	0,33	0,32	0,41	0,12	1,34	0,41	0,36	0,31	0,4
Ankara	Kişi	26.429	15.629	11.662	19.462	111.040	1.295	1.387	5.337	4.693	30.649	227.583
	Pay (%)	11,61	6,87	5,12	8,55	48,79	0,57	0,61	2,35	2,06	13,47	100
	Türkiye içindeki payı (%)	16,85	12,47	18,28	7,18	4,25	9,38	8,07	3,79	9,12	7,32	5,87
Karaman	Kişi	415	435	600	1.599	14.404	7	27	409	149	1.328	19.373
	Pay (%)	2,14	2,25	3,1	8,25	74,35	0,04	0,14	2,11	0,77	6,85	100
	Türkiye içindeki payı (%)	0,26	0,35	0,94	0,59	0,55	0,05	0,16	0,29	0,29	0,32	0,5
Kayseri	Kişi	2.537	1.624	971	6.385	67.228	197	192	2.275	1.751	8.706	91.866
	Pay (%)	2,76	1,77	1,06	6,95	73,18	0,21	0,21	2,48	1,91	9,48	100
	Türkiye içindeki payı (%)	1,62	1,3	1,52	2,36	2,57	1,43	1,12	1,61	3,4	2,08	2,37
Kırıkkale	Kişi	512	276	355	443	5.412	12	7	726	85	1.050	8.878
	Pay (%)	5,77	3,11	4	4,99	60,96	0,14	0,08	8,18	0,96	11,83	100
	Türkiye içindeki payı (%)	0,33	0,22	0,56	0,16	0,21	0,09	0,04	0,52	0,17	0,25	0,23
Kırşehir	Kişi	209	923	57	311	4.400	18	18	873	173	730	7.712
	Pay (%)	2,71	11,97	0,74	4,03	57,05	0,23	0,23	11,32	2,24	9,47	100
	Türkiye içindeki payı (%)	0,13	0,74	0,09	0,11	0,17	0,13	0,1	0,62	0,34	0,17	0,2
Konya	Kişi	3.600	2.202	1.609	9.204	74.821	525	1.090	2.692	5.128	10.724	111.595
	Pay (%)	3,23	1,97	1,44	8,25	67,05	0,47	0,98	2,41	4,6	9,61	100
	Türkiye içindeki payı (%)	2,29	1,76	2,52	3,4	2,86	3,8	6,34	1,91	9,97	2,56	2,88
Nevşehir	Kişi	154	155	114	757	5.038	22	11	572	253	614	7.690
	Pay (%)	2	2,02	1,48	9,84	65,51	0,29	0,14	7,44	3,29	7,98	100
	Türkiye içindeki payı (%)	0,1	0,12	0,18	0,28	0,19	0,16	0,06	0,41	0,49	0,15	0,2
Niğde	Kişi	154	155	114	757	5.038	22	11	572	253	614	7.690
	Pay (%)	2	2,02	1,48	9,84	65,51	0,29	0,14	7,44	3,29	7,98	100
	Türkiye içindeki payı (%)	0,1	0,12	0,18	0,28	0,19	0,16	0,06	0,41	0,49	0,15	0,2
Yozgat	Kişi	168	185	104	606	4.776	10	25	210	384	476	6.944
	Pay (%)	2,42	2,66	1,5	8,73	68,78	0,14	0,36	3,02	5,53	6,85	100

	Türkiye içindeki payı (%)	0,11	0,15	0,16	0,22	0,18	0,07	0,15	0,15	0,75	0,11	0,18
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	Kişi	35.405	22.715	16.081	43.036	312.702	2.156	3.196	16.102	13.438	57.448	522.279
	Pay (%)											
	Türkiye içindeki payı (%)	22,57	18,13	25,21	15,87	11,95	15,62	18,59	11,44	26,13	13,72	13,48
		Mühendis	Teknisyen	Diğer teknik	Usta	İşçi	Kalfa	Çıracak	Taşeron işçi	BAG-KUR'lu	İdari personel	Toplam

Tablo 20 Marmara Sanayi Bölgesinin Elektrik Üretimi

Elektrik Üretimi									
İl	Lisanslı (GWh)	Değişim (%)	Lisanssız (GWh)	Değişim (%)	Toplam (GWh)	Değişim (%)	İlin Türkiye içindeki payı (%)		
							Lisanslı Üretimdeki	Lisanssız Üretimdeki	Toplam Üretimdeki
İstanbul	7.339,09	1,95	7,69	6,06	7.346,78	1,95	2,5	0,07	2,41
Kocaeli	4.358,44	9,64	22,39	-5,96	4.380,83	9,54	1,48	0,2	1,43
Bursa	8.012,87	9,43	88,81	-8,68	8.101,68	9,19	2,72	0,79	2,65
Marmara Sanayi Bölgesi	19.710,40	21,02	118,89	-8,58	19.829,29	20,68	6,70	1,06	6,49

Tablo 21 Marmara Sanayi Bölgesinin Elektrik Tüketimi

Elektrik Tüketimi								
İl	Sanayi (MWh)	Değişim (%)	Toplam (MWh)	Değişim (%)	Sanayinin ildeki payı (%)	İlin Türkiye içindeki payı(%)		
						Sanayideki	Toplamdaki	
İstanbul	11.192.462	3,26	38.487.633	-2,61	29,08	11,22	16,49	
Kocaeli	7.352.857	4,17	10.180.001	2,1	72,23	7,37	4,36	
Bursa	6.853.566	-5,61	11.380.871	-3,66	60,22	6,87	4,88	
Marmara Sanayi Bölgesi	25.398.885,00	1,82	60.048.505,00	-4,17	161,53	25,46	25,73	

Tablo 22 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Elektrik Üretimi

İlin Elektrik Üretimi									
İl	Lisanslı (GWh)	Değişim (%)	Lisanssız (GWh)	Değişim (%)	Toplam (GWh)	Değişim (%)	İlin Türkiye içindeki payı (%)		
							Lisanslı	Lisanssız	Toplam
Konya	997,61	26,33	951,27	6,16	1.948,88	15,61	0,34	8,46	0,64
Ankara	6.172,98	-32,05	622,02	24,09	6795	-29,11	2,1	5,53	2,23
Kayseri	1.830,24	10,22	586,98	3,55	2.417,22	8,52	0,62	5,22	0,79
Karaman	2.201,59	-16,1	126,71	1,51	2.328,3	-15,3	0,75	1,13	0,76
Aksaray	52,42	-2,74	177,3	7,61	229,72	5,06	0,02	1,58	0,08
Niğde	73,73	254,81	207,22	18,08	280,95	43,15	0,03	1,84	0,09
Nevşehir	282,93	45,24	237,49	2	520,42	21,7	0,1	2,11	0,17
Kırşehir	553,9	9,26	88,13	2	642,03	8,21	0,19	0,78	0,21
Kırıkkale	9.102,58	37,94	94,96	31,93	9.197,54	37,88	3,1	0,84	3,01
Yozgat	122,48	16,86	117,49	8,32	239,97	12,52	0,04	1,04	0,08
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	21.390,46	349,77	3.209,57	105,25	24.600,03	108,24	7,29	28,53	8,06

Tablo 23 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Elektrik Tüketimi

İlin Elektrik Tüketimi							
İl	Sanayi (MWh)	Değişim (%)	Toplam (MWh)	Değişim (%)	Sanayinin ildeki payı (%)	İlin Türkiye içindeki payı (%)	
						Sanayideki	Toplamdaki
Konya	2.225.101	14,57	6.853.343	10,84	32,47	2,23	2,94
Ankara	4.766.136	11,45	14.099.403	0,04	33,8	4,78	6,04
Kayseri	2.007.526	11,41	3.821.508	5,67	52,53	2,01	1,64
Karaman	294.471	5,84	885.767	7,66	33,24	0,3	0,38
Aksaray	292.876	9,38	1.135.282	8,01	25,8	0,29	0,49
Niğde	563.043	11,33	1.242.427	11,98	45,32	0,56	0,53

Nevşehir	135.287	6,42	764.514	4,02	17,7	0,14	0,33
Kırşehir	95.730	13,61	431.521	6,27	22,18	0,1	0,18
Kırıkkale	193.781	-1,06	546.871	-1,84	35,43	0,19	0,23
Yozgat	144.674	12,58	706.858	3,07	20,47	0,15	0,3
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	10.718.625	95,53	30.487.494	55,72	318,94	10,75	13,06

Tablo 24 Marmara Sanayi Bölgesinin İhracat Verileri

İller	İstanbul		Kocaeli		Bursa	
	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)
Sektörler						
A. Tarım, ormancılık ve balıkçılık	406.942	0,49	23.402	0,3	138.752	1,45
B. Madencilik ve taş ocaklığı	686.489	0,83	25.503	0,33	62.260	0,65
C. İmalat	81.363.521	98,25	7.646.257	98,94	9.338.830	97,75
D. Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	68.358	0,08			0	0
E. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	209.547	0,25	33.006	0,43	12.829,00	0,13
H. Ulaştırma ve depolama					0	0
J. Bilgi ve iletişim	73.725	0,09	160	0	884	0,01
K. Finans ve sigorta faaliyetleri		0			0	0
M. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	96	0			8	0
R. Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	6711	0,01			25	0
Toplam	82.815.389	100	7.728.329	100	9.553.588	100

Tablo 25 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin İhracat Verileri

İller	Aksaray		Ankara		Karaman		Kayseri		Kırıkkale		Kırşehir		Konya		Nevşehir		Niğde		Yozgat		
	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İhracat (Bin USD)	İldeki payı (%)	
Sektörler																					
A. Tarım, ormancılık ve balıkçılık	3.586	3,2	58.281	0,73	17.570	6,83	18.282	0,7	51	0,46	2.606	1,28	48.914	2,26	2.548	4,99	4.687	7,45	1.573	10,29	
B. Madencilik ve taş ocakçılığı	1.294	1,15	764.518	9,6	17	0,01	69.753	2,66	0	0	25	0,01	25.391	1,17	367	0,72	2.369	3,77	45	0,29	
C. İmalat	107.147	95,64	7.077.474	88,91	239.637	93,16	2.531.497	96,42	10.984	99,52	200.807	98,71	2.091.333	96,5	48.170	94,29	55.844	88,78	13.655	89,34	
D. Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım			9.645	0,12									1	0							
E. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1	0	41.389	0,52			5.906	0,22	3	0,02			709	0,03					11	0,07	
H. Ulaştırma ve depolama																					
J. Bilgi ve iletişim	2	0	8.931	0,11	2	0	150	0,01			4,00	0	722	0,03					1	0	
K. Finans ve sigorta faaliyetleri																					
M. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler			23	0																	
R. Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor			206	0			24	0					3	0							
Toplam	112.029	100	7.960.466	100	257.226,60	100	2.625.611	100	11.037,20	100	203.441	100	2.167.074	100	51.085	100	62.899,40	100	15.284,00	100	
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	13.558.399																				

Tablo 26 Marmara Sanayi Bölgesinin İthalat Verileri

İller	İstanbul		Kocaeli		Bursa	
	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)
Sektörler						
A. Tarım, ormancılık ve balıkçılık	2.459.651	1,94	143.978	1,51	94.201	1,24
B. Madencilik ve taş ocaklığı	2.245.232	1,77	139.725	1,46	57.420	0,75
C. İmalat	117.524.801	92,64	9.102.711	95,21	7.434.051	97,73
D. Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	45.793	0,04			0	0
E. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	4.450.196	3,51	172.245	1,8	18.846	0,25
H. Ulaştırma ve depolama	1	0			0	0
J. Bilgi ve iletişim	126.653	0,1	1.739	0,02	1.976	0,03
K. Finans ve sigorta faaliyetleri	-	0			0	0
M. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	71	0	37	0	11	0
R. Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	5.905	0	78	0	10	0
Toplam	126.858.302	100	9.560.514	100	7.606.514	100

Tablo 27 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin İthalat Verileri

İller	Aksaray		Ankara		Karaman		Kayseri		Kırkkale		Kırşehir		Konya		Nevşehir		Niğde		Yozgat	
	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)	İthalat (Bin USD)	İldeki payı (%)
Sektörler																				
A. Tarım, ormancılık ve bahçılık	1.515	3,82	1.349.846	11,78	6.691	6,55	105.097	8,55	2.549	23,02	106.626	42,3	148.084	16,87	7.568	32,45	16.757	27,53	9.294,20	44,3
B. Madencilik ve taş ocakçılığı	0	0	162.539	1,42	0	0	6.727	0,55	0	0	57	0,02	28.489	3,25	12	0,05	312	0,51	8	0,04
C. İmalat	36.109	90,95	9.833.499	85,82	95.404	93,44	1.108.662	90,17	8.518	76,93	144.568	57,35	696.673	79,39	15.319	65,68	23.846	39,17	11.587	55,23
D. Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım			7.972	0,07																
E. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2.044	5,15	94.686	0,83			8.935	0,73			833	0,33	4.267	0,49	426	1,82	19.962	32,79	91	0,44
H. Ulaştırma ve depolama			0	0																
J. Bilgi ve iletişim	35	0,09	8.679	0,08	3	0	160	0,01	5	0,04	3	0	71	0,01	0,3	0				
K. Finans ve sigorta faaliyetleri			0	0																
M. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler			35	0																
R. Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor			466	0			0,026	0					2	0						
Toplam	39.703	100	11.457.722	100	102.098	100	1.229.581	100	11.072	100	252.088	100	877.587	100	23.325	100	60.876,50	100	20.980	100
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi											14.112.509									

Tablo 28 Marmara Sanayi Bölgesinin Vergi Geliri Verileri

Vergi Gelirleri (TL)		
İl Vergi Gelirleri (TL)	Toplam (TL)	Toplam Vergi İçerisindeki Payı %
İstanbul	1.223.895.992.813	45,18
Kocaeli	261.963.908.572	9,67
Bursa	76.481.909.107	2,82
Marmara Sanayi Bölgesi	1.562.341.810.492	57,67
Türkiye	2.708.979.100.914	100

Tablo 29 Marmara Sanayi Bölgesinin Vergi Geliri Verileri

Vergi Gelirleri (Bin TL)		
İl Vergi Gelirleri (TL)	Toplam (TL)	Toplam Vergi İçerisindeki Payı %
Aksaray	4.580.002.993	0,17
Ankara	301.295.809.054	11,12
Karaman	1.412.267.885	0,05
Kayseri	17.023.747.663	0,63
Kırıkkale	1.005.301.975	0,04
Kırşehir	1.187.174.288	0,04
Konya	21.248.882.179	0,78
Nevşehir	1.669.977.097	0,06
Niğde	1.304.466.101	0,05
Yozgat	1.152.683.834	0,04
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	351.880.313.069	12,99
Türkiye	2.708.979.100.914	100

Tablo 30 Marmara Sanayi Bölgesinin Organize Sanayi Bölge Verileri

OSB	Bölge Alanı (ha)	Toplam Parsel Sayısı	Toplam (B+C+D)	Üretim (B)	İnşaat (C)	Proje (D)	Boş parsel sayısı
Bursa	679	289	289	259	5	25	0
Demirtaş	483,2	346	318	307	11	0	28
Nilüfer	234	286	279	274	5	0	7
Uludağ (Gürsu)	103	247	201	196	5	0	46
Hasanağa	230,5	156	138	120	18	0	18
Kestel	73,4	93	81	80	0	1	12
İnegöl	272,7	108	108	108	0	0	0
Deri İhtisas ve Karma	177	141	130	70	15	45	11
Mustafakemalpaşa	400,9	62	60	33	14	13	1
İnegöl Mobilya Ağaç İşleri İhtisas	674,8	124	120	68	21	31	4
Barakfakih	246	183	124	124	0	0	59
Kayapa	134,2	227	169	151	18	0	58
Yenişehir	173,2	44	2	2	0	0	42
Yenice	120	97	34	34	0	0	63
Mustafakemalpaşa Mermerciler İhtisas	70,6	18	12	9	0	3	6
İhtisas	204,2	70	0	0	0	0	70
TEKNOSAB	825	167	0	0	0	0	167
İstanbul İkitelli OSB	715	23779	20777	20777	0	0	3002
İstanbul Anadolu Yakası OSB	72	153	153	144	1	8	0
İstanbul Deri OSB	742	378	368	355	4	9	10
İstanbul Birlik OSB	52	84	84	81	3	0	0
İstanbul Tuzla Kim. San. OSB	74	164	162	160	2	0	2
İstanbul Beylikdüzü OSB	151	249	249	241	4	4	0
İstanbul Tuzla OSB	60	136	136	124	6	6	0
İstanbul Dudullu OSB	283	2310	2310	2310	0	0	0
Gebze (**)	515,5	188	183	164	8	11	5
TOSB-Otomotiv Yan Sanayi İhtisas	279,7	91	91	77	13	1	0
Gebze V Kimya İhtisas	245,8	67	66	35	10	21	1
Gebze Güzeller	129,3	70	70	66	4	0	0
Gebze Plastikçiler	133	146	146	135	8	3	0
Makine İhtisas	509,6	91	86	43	33	10	5
Gebze Dilovası	848	531	305	290	12	3	226
Arslanbey	141,9	45	45	30	6	9	0
Asım Kibar	202	31	18	8	3	7	13
Gebze Kömürcüler	78	22	22	22	0	0	0
Alikahya	120	34	7	2	0	5	27
Gebze VI (İMES) Makina İhtisas	301,9	296	296	208	43	45	0
Kocaeli KOBİ	269,5	397	388	158	25	205	9
Kandıra Gıda İhtisas	203	94	0	0	0	0	94

Kaynak: Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü (SBGM)

Tablo 31 Marmara Sanayi Bölgesinin Organize Sanayi Bölge Toplam Verileri

OSB	Bölge Alanı (ha)	Toplam Parsel Sayısı	Toplam (B+C+D)	Üretim (B)	İnşaat (C)	Proje (D)	Boş parsel sayısı
Bursa Toplam	5101,8	2658	2065	1835	112	118	592
İstanbul Toplam	2149	27253	24239	24192	20	27	3014
Kocaeli Toplam	3977	2103	1723	1238	165	320	380

Kaynak: Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü (SBGM)

Tablo 32 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Organize Sanayi Bölge Verileri

OSB	Bölge Alanı (ha)	Toplam Parsel Sayısı	Toplam (B+C+D)	Üretim (B)	İnşaat (C)	Proje (D)	Boş parsel sayısı
Ankara Sanayi Odası (ASO) I.	817	331	329	271	54	4	2
Polatlı	312	91	67	40	23	4	24
OSTİM (*)	476	4461	4459	4097	37	325	2
ASO 2. ve 3.	1074,6	312	310	103	104	103	2
İvedik (*)	477	6956	6956	6891	16	49	0
Başkent	1014	550	470	178	217	75	80
Şereflikoçhisar	134,9	56	8	0	0	8	48
Anadolu	292	290	128	68	57	3	98
Polatlı Ticaret Odası	424,4	130	34	5	3	26	96
Ankara Dökümcüler İhtisas	117	66	5	0	2	3	61
Uzay ve Havacılık İhtisas	723	156	142	1	30	111	14
Elmadag Mobilyacılar İhtisas	116	101	0	0	0	0	101
Kayseri	2199,3	1211	1207	1121	39	47	4
Mimarsinan	603	369	366	227	123	16	3
İncesu	806	185	183	37	74	72	2
Kırşehir	185,5	223	125	93	15	17	17
Kaman	300	90	17	0	4	13	73
Mucur	75	45	0	0	0	0	45

Marmara-Orta Anadolu Sanayi Dönüşümü

Konya OSB (KOS)	2282,7	773	760	619	98	43	13
Konya 1. OSB	132,3	164	156	156	0	0	8
Akşehir OSB	153,3	92	53	36	14	3	39
Beyşehir OSB	104,8	54	54	21	17	16	0
Çumra OSB	100	39	39	17	11	11	0
Konya Ereğli OSB	258,4	122	117	54	37	26	5
Seydişehir OSB	150	56	23	10	5	8	33
Karapınar OSB	208	167	87	27	16	44	80
Kulu OSB	108	59	0	0	0	0	59
İlgın OSB	157	94	0	0	0	0	94
Nevşehir	84	79	79	53	6	20	0
Acıgöl	155,9	42	42	22	6	14	0
Niğde OSB	466,3	139	107	93	3	11	5
Bor Karma ve Deri İhtisas OSB	700	347	192	129	18	45	155
Yozgat OSB	149	93	85	50	23	12	8
Kaleseramik Özel OSB	60,9	22	4	2	0	2	18
Bozok OSB	123,4	39	0	0	0	0	39
Fuat Oktay OSB	106,5	63	0	0	0	0	63
Aksaray	1298	568	458	232	101	125	110
Karaman	1024	313	280	178	53	49	33
Kırıkkale 1. OSB	150	69	62	44	1	1	7
Keskin OSB	149	80	18	10	5	2	62
Kırıkkale Silah İhtisas OSB	49,2	51	14	5	1	8	36
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi							1540

Kaynak: Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü (SBGM)

Tablo 33 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Organize Sanayi Bölge Toplam Verileri

OSB	Bölge Alanı (ha)	Toplam Parsel Sayısı	Toplam (B+C+D)	Üretim (B)	İnşaat (C)	Proje (D)	Boş parsel sayısı
Ankara Toplam	5977,9	13500	12908	11654	543	711	528
Kayseri Toplam	3608,3	1765	1756	1385	236	135	9
Kırşehir Toplam	560,5	358	142	93	19	30	135
Konya Toplam	3654,5	1620	1289	940	198	151	331
Nevşehir Toplam	239,9	121	121	75	12	34	0
Niğde Toplam	1166,3	486	299	222	21	56	160
Yozgat Toplam	439,8	217	89	52	23	14	128
Aksaray Toplam	1298	568	458	232	101	125	110
Karaman Toplam	1024	313	280	178	53	49	33
Kırıkkale Toplam	348,2	200	94	59	25	11	106

Kaynak: Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü (SBGM)

Tablo 34 Marmara Sanayi Bölgesinin Konteyner ve Yük Hareketliliği Verileri (TEU)

Liman Başkanlığı	Yükleme						Boşaltma						Toplam					
	İhracat			Kabotaj Yükleme	Transit Yükleme	Toplam Yükleme	İthalat			Kabotaj Boşaltma	Transit Boşaltma	Toplam Boşaltma	Dış Ticaret			Kabotaj	Transit	Toplam Konteyner Elleçleme
	Türk Bayraklı	Yabancı Bayraklı	Toplam İhracat				Türk Bayraklı	Yabancı Bayraklı	Toplam İthalat				Türk Bayraklı	Yabancı Bayraklı	Dış Ticaret			
Ambarlı	182.280	757.909	940.189	93.696	358.869	1.392.754	178.042	867.726	1.045.768	62.493	366.201	1.474.461	360.322	1.625.635	1.985.957	156.189	725.069	2.867.215
Bandırma	0	0	0	6.790	0	6.790	0	0	0	5.501	0	5.501	0	0	0	12.291	0	12.291
Gemlik	42.110	313.185	355.295	65.306	21.691	442.292	59.513	290.970	350.483	78.184	17.890	446.557	101.623	604.154	705.778	143.490	39.581	888.849
İstanbul	1.589	2.994	4.583	2.265	359	7.207	2.858	3.985	6.843	3.141	341	10.325	4.447	6.979	11.426	5.406	700	17.532
Kocaeli	77.642	879.416	957.058	22.513	60.914	1.040.484	81.188	851.700	932.889	38.166	47.771	1.018.826	158.830	1.731.116	1.889.946	60.679	108.685	2.059.310
Tekirdağ	11.520	234.266	245.786	96.037	546.437	888.260	21.853	234.854	256.706	111.811	516.452	884.968	33.373	469.120	502.492	207.848	1.062.888	1.773.228
Marmara Sanayi Bölgesi	315.141	2.187.770	2.502.911	286.607	988.270	3.777.787	343.454	2.249.235	2.592.689	299.296	948.655	3.840.638	658.595	4.437.004	5.095.599	585.903	1.936.923	7.618.425

<https://denizcilikistatistikleri.uab.gov.tr/konteyner-istatistikleri>

Tablo 35 Orta Anadolu Sanayi Bölgesinin Konteyner ve Yük Hareketliliği Verileri (TEU)

Liman Başkanlığı	Yükleme						Boşaltma						Toplam					
	İhracat			Kabotaj Yükleme	Transit Yükleme	Toplam Yükleme	İthalat			Kabotaj Boşaltma	Transit Boşaltma	Toplam Boşaltma	Dış Ticaret			Kabotaj	Transit	Toplam Konteyner Elleçleme
	Türk Bayraklı	Yabancı Bayraklı	Toplam İhracat				Türk Bayraklı	Yabancı Bayraklı	Toplam İthalat				Türk Bayraklı	Yabancı Bayraklı	Dış Ticaret			
Mersin	65.201	856.762	921.963	33.177	32.390	987.529	85.023	859.683	944.705	20.421	36.931	1.002.056	150.223	1.716.444	1.866.668	53.597	69.320	1.989.585
Antalya	2.152	16.949	19.101	26.074	0	45.176	8.516	23.686	32.202	15.503	0	47.705	10.668	40.635	51.303	41.577	0	92.881
İskenderun	3.141	309.597	312.738	7.905	5.540	326.183	6.991	316.884	323.875	3.670	5.607	333.152	10.132	626.481	636.613	11.575	11.147	659.335
Orta Anadolu Sanayi Bölgesi	70.494	1.183.308	1.253.802	67.156	37.930	1.358.888	100.530	1.200.253	1.300.782	39.594	42.538	1.382.913	171.023	2.383.560	2.554.584	106.749	80.467	2.741.801

<https://denizcilikistatistikleri.uab.gov.tr/konteyner-istatistikleri>

kosam.org | info@kosam.org